

Ensomhed blandt unge – et casestudie af Ventilen.

Semestergruppe 15:
Freya Sofie Kou
Rasmus Lyng Kroer
Simone Torp

Afleveringsdato: 19/12-2013
Vejleder: Annette Aagaard Thuesen
Sociologi og kulturanalyse 1. semester

"Det erklæres herved på tro og love, at undertegnede egenhændigt og selvstændigt har udformet denne rapport. Alle citater i teksten er markeret som sådanne, og rapporten eller væsentlige dele af den har ikke tidligere været fremlagt i anden bedømmelsessammenhæng."

Freya Sofie Kou

Rasmus Lyng Kroer

Simone Torp

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	4
2. Litteraturstudier	6
<i>The need to belong</i>	6
<i>Ensomhed</i>	6
<i>Når det er svært at være ung i Danmark</i>	7
<i>Socialt entreprenørskab</i>	9
3. Teoretiker	11
<i>Anthony Giddens</i>	11
<i>Samfundsudvikling</i>	11
<i>Det rene forhold</i>	12
4. Metode	15
<i>Introduktion</i>	15
<i>Videnskabsteoretiske overvejelser</i>	15
<i>Casestudie af Ventilen</i>	16
<i>Data og dataindsamlingsmetoder</i>	17
<i>Databehandling</i>	19
<i>Dataanalysestrategi</i>	19
5. Analyse og fortolkning	21
<i>Introduktion</i>	21
<i>De unges sociale udvikling i Ventilen</i>	21
<i>Tillid og faste rammer som led i de unges identitetsdannelse</i>	26
<i>Samfundsudviklingens indvirkning på individet</i>	30
<i>Resultater</i>	32
6. Diskussion	33
<i>Ensomhed og samfundet</i>	33
7. Konklusion og perspektivering	38
8. Litteraturliste	40
9. Bilag	42
<i>Bilag 1</i>	42
Bilag 1.1	42
Bilag 1.2	43
<i>Bilag 2</i>	44
Bilag 2.1: UCLA Loneliness Scale	44
Bilag 2.2: Tabel 1 (Nielsen et al., 2010:66).	45
Bilag 2.3: Figur 2 (USV, 2013:13).	46
<i>Bilag 3</i>	47
Bilag 3.1 Interview 1: Sofie	47
Bilag 3.2 Interview: Simone	65
Bilag 3.3 Fællesinterview diskussion	77
Bilag 3.4: Interviewspørgsmål til Ventilen Roskilde	84
<i>Bilag 4</i>	88
Bilag 4.1	88
Bilag 5: Evaluering	89
<i>Bilag 5.1: Evaluering af gruppeprocessen</i>	89
<i>Bilag 5.2: Individuel evaluering – Freya</i>	90
<i>Bilag 5.3: Individuel evaluering – Rasmus</i>	91
<i>Bilag 5.4: Individuel evaluering – Simone</i>	92

1. Indledning

Unge har i dagens Danmark alverdens muligheder foran sig, men med disse muligheder følger ofte adskillige krav - både fra samfundet og i høj grad også fra individet selv. Nutidens unge er ifølge Misja-Eiberg Madsen den første generation i verdenshistorien, der kan, vil, må og tør alt. Det eneste, der sætter grænser, er individet selv (Madsen, 2003). Denne tendens sætter uoverkommelige krav til den individet (Madsen, 2003), eftersom vedkommende selv skal vælge indholdet i sin identitet inden for nogle rammer, der på trods af de uendelige muligheder er meget snævre og uopnåelige for de fleste. Det er ikke tilstrækkeligt at være ordinær (Madsen, 2003). Dertil kommer, at unges identitet i dag primært dannes af ydre faktorer samt tilhørsforhold til én bestemt gruppe - hvilket gør det svært for den enkelte at søge relationer og skabe identitet uden for denne gruppering. Dette betyder således også, at de unge, som står tilbage uden et tilhørsforhold, ender i en sårbar "restgruppe" og vil opleve følelsen af at være udstødt fra fællesskabet/samfundet (Madsen, 2003). "*De sociale netværk har i dag overtaget den vigtige rolle i menneskers liv, at de skal fungere som retningsvisende og forankrende,*" (Jørgensen, 2007:195).

Ensomheden blandt unge er et overset samfundsproblem, fordi det blandt unge er tabuiseret at tale om personlige problemer, da dette ville bryde med den enkeltes idealbillede af, hvordan vi skal agere og fremstå i det moderne danske samfund. Ifølge Center for Ungdomsforskning (CEFU) rapport "*Når det er svært at være ung i DK - unges trivsel og mistrivsel i tal*" går 13,5 % af alle unge mellem 15 og 24 år hverken til forældre eller venner med deres personlige problemer (Nielsen et al., 2010:71).

"Ensomhedsforskningen viser, at mange ensomme unge har store problemer med deres selvfølelse, hvilket kan føre dem ud i en negativ ensomhedsspiral, hvor de ikke tør tage kontakt til andre og ender med at isolere sig så meget, at andre end ikke får øje på dem" (Nielsen et al., 2010:64).

For at kunne begå sig på arbejdsmarkedet er det i stort set alle tilfælde en nødvendighed også at kunne begå sig socialt. Ifølge en dimittendundersøgelse fra 2009 (se bilag 1.1) er de vigtigste forudsætninger for ansættelse at have de rette *personlige* kompetencer samt en vellykket jobsamtale, og efterfølgende indbefatter et godt arbejdsmiljø velfungerende sociale relationer til kollegaerne. Gruppearbejde er altså en arbejdsform, som stadig flere virksomheder priori-

terer højt, og samme tendens gør sig gældende på uddannelsesinstitutionerne, hvor gruppearbejde er en vigtig del af uddannelsesforløbet. Dét at kunne agere i sociale sammenhænge og konversere med andre er med andre ord blevet en slags fundamental nødvendighed i det danske moderne samfund, hvis man vil være en velfungerende erhvervsaktiv.

Samtidig står Danmark i en situation, som følge af den demografiske udvikling (bilag 1.2), hvor der er brug for alles hænder på arbejdsmarkedet, og alle nuværende unge skulle helst kunne bidrage med mange aktive år i job. Undersøgelser viser desuden, at 20-25 % af en ungdomsårgang ikke fuldfører en erhvervskompetencegivende uddannelse, og for størstedelen af dem er der tale om, at de begynder et studie og derefter dropper ud igen – hvormed noget peger på, at miljøet på skolerne ikke er optimalt (Jørgensen, 2007:198). Hvis de unge allerede i uddannelsesforløbet falder fra pga. høje krav om sociale egenskaber og i stedet ender i en negativ isoleret ensomhedsspiral, der skaber en form for magtesløshed, kan det pludselig virke uoverskueligt for den unge at komme ud af ensomheden igen.

I oven for beskrevne proces mister samfundet en vigtig procentdel af dem, som gerne skulle tage vare på forsørgerbyrden og bevare det danske velfærdssamfunds standarder. Det er derfor yderst relevant at skabe organisationer, som kan hjælpe og forebygge ensomme unge til at komme ud af ensomheden og tilbage til den "virkelige" verden. Samfundet har i denne forbindelse brug for et samarbejde mellem den offentlige sektor samt hhv. den civile og private sektor, som sætter fokus på og forsøger at skabe kreative løsninger til at afhjælpe dette samfundsproblem. (Johanson et al., 2010:7) Der er brug for, at der skabes et rum, hvor det at være ensom bliver aftabuiseret (Lasgaard, 2007:46), og hvor den enkelte unge i sit eget tempo og i fællesskab med andre i lignede situation kan genvinde troen på sig selv og tilliden til andre. Vi vil tage udgangspunkt i en case omkring det sociale entreprenørskab Ventilen (Ven-til-en), som er en landsdækkende forening i Danmark, der har til formål at hjælpe ensomme unge mellem 15-25 år og samtidig skabe debat om ensomhedsproblemet blandt unge ved at fungere som paraplyorganisation for andre lokale tilbud. Det er en frivillig social organisation, som er finansieret af både det offentlige og private fonde, og der findes på nuværende tidspunkt 17 mødesteder landet over.

Vi vil med udgangspunkt i denne indledning undersøge vores problemformulering:

Hvilke værdier skaber det sociale entreprenørskab Ventilen, og hvordan kan disse afhjælpe social eksklusion/ensomhed blandt unge?

2. Litteraturstudier

The need to belong

Baumeister og Leary (1995:498) skriver, at behovet for at passe ind er et fundamentalt menneskeligt behov på lige fod med det fysiologiske behov for mad. Tilfredsstillelsen af dette behov bygger på to kriterier: For det første et behov for, at interaktionerne er stabile og affektivt positive, og for det andet skal disse interaktioner finde sted i en varig kontekst bygget på følelsesmæssig bekymring for den andens velbefindende. Interaktion med konstant skiftende individer vil være mindre tilfredsstillende end gentagne interaktioner med det/de samme individ(er). Det er derudover vigtigt, at disse interpersonelle bånd som hovedmål er fri for konflikter og negative affektioner og, som beskrevet tidligere, bygger på stabilitet og en gensidig følelsesmæssig tilknytning (Baumeister & Leary, 1995:497 og 500). Mennesket har ifølge Baumeister og Leary (1995:498) behov for anerkendelse og intimitet. Anerkendelsen som forudsætning for at danne og vedligeholde sociale bånd er et vigtigt aspekt, hvis det skal lykkes at opfylde det fundamentale behov for at passe ind.

Baumeister og Leary (1995) skildrer mennesket som værende naturligt drevet i retning af at etablere sociale relationer. Behovet for at høre til findes derfor i en vis grad ifølge Baumeister og Leary (1995:499) i alle mennesker i alle kulturer. Selvfølgelig med forskellige variationer i forhold til hvordan den enkelte udtrykker og tilfredsstiller behovet. Mennesket er som udgangspunkt motiveret til at søge og dyrke mulige relationer, og dette bør dannes nemt og ikke kræve særlige egenskaber (Baumeister & Leary, 1995:500). Men hvad med dem, som ikke besidder disse fundamentale færdigheder?

Ensomhed

Ensomhed blandt unge er et stigende og samtidig overset problem i Danmark og dét på trods af, at 6 % af alle landets ungdomsuddannelsesstuderende tit eller ofte føler sig ensomme (Lasgaard, 2009:7). For at unge skal kunne udvikle sociale færdigheder samt løsrive sig fra både deres forældre og den enkeltes identitetsprojekt, er det afgørende at opleve samhørighed med andre jævnaldrende samt følelsen af at lykkes socialt i et fællesskab. Hvis man som ung ikke er en del af et socialt fællesskab, men i stedet føler sig ensom og isoleret, har man ifølge Lasgaard større risiko for også at opleve andre problemer, psykologiske som helbredsmæssige, og desuden er sandsynligheden for et succesfuldt uddannelsesforløb mindsket (2009:9).

Ensomhed er som sagt et overset problem, hvilket bl.a. skyldes, at følelsen af ensomhed i høj grad er subjektiv, da behovet for sociale relationer varierer fra person til person, og derfor kan kun den enkelte selv vurdere, hvorvidt de sociale behov bliver opfyldt eller ej. Desuden kan det også være svært at få et præcist overblik over antallet af ensomme, eftersom det afhænger af folks villighed til at betegne sig selv som ensomme. Da ensomhed ofte opleves som pinligt, vil nogle unge formodentlig ikke selv angive sig som ensomme, selvom det faktisk er tilfældet, hvilket sandsynliggør en vis underrapportering (Lasgaard, 2009:33).

Det er i forbindelse med undersøgelser af ensomhed, ifølge Lasgaard (2009:51f), vigtigt at skelne mellem to former for ensomhed: 1) *Ensomhed knyttet til manglende fællesskabsfølelse* og 2) *Ensomhed knyttet til alenehed*. Mens førstnævnte kan medføre flere negative konsekvenser, fx følelsen af personligt nederlag og vanskeligheder med at binde sig til andre, kan alenehed være naturligt og sundt.

Baumeister og Leary skriver, at mange af de følelsesmæssige problemer, som mennesker søger professionel hjælp til, deriblandt ensomhed, er et resultat af, at individet ikke får opfyldt sit behov for at være en del af et fællesskab (1995:521). Årsagen til denne udvikling kan ifølge Baumeister og Leary (1995:521) være den øgede individualisering af det moderne samfund, som, Baumeister og Leary mener, har skabt en større inklusion og eksklusion på baggrund af seksualitet, evner, sundhed og personligt udtryk.

Når det er svært at være ung i Danmark

I CEFU's rapport "*Når det er svært at være ung i DK*", som bygger på telefoninterview med knap 3.500 unge mellem 15 og 24 år, sættes der i kapitel 5 fokus på unge og ensomhed. Kapitlets undersøgelser tager udgangspunkt i tre spørgsmål hentet fra den såkaldte UCLA Loneliness Scale (se bilag 2.1), som lyder: 1) Hvor ofte føler du dig isoleret fra andre? 2) Hvor ofte føler du, at du savner nogen at være sammen med samt 3) Hvor ofte føler du dig holdt udenfor? (Nielsen et al., 2010:64-65).

Undersøgelserne giver et klart udtryk for, at ensomhed eksisterer blandt de unge, og at dette kan medføre både mentale og fysiske konsekvenser. Til de tre oven for nævnte spørgsmål svarer henholdsvis 4,8 %, 8,7 % og 1,8 % af de unge således "*ofte*", mens 17,8 %, 25,0 % og 9,9 % svarer "*en gang imellem*" (se bilag 2.2, tabel 1).

Rapporten lægger stor vægt på vigtigheden af, at unge har fortrolige samtalepartnere, som de kan gå til med deres problemer. Disse samtalepartnere kan både være venner, forældre eller

kæreste. I forhold til unges muligheder for at klare hverdagen viser rapporten, at det har afgørende betydning, om de unge har en at dele deres problemer med eller ej. 21,7 % af de unge, der ingen voksne har at betro sig til, har således ofte eller altid problemer, der gør det svært for dem at klare hverdagen. Det ser dog ud til, at det er af større betydning, om man har venner at betro sig til. Hele 30,3 % af de unge, der ikke har nogen venner at betro sig til, har således ofte eller altid problemer, der gør det svært for dem at klare hverdagen (Nielsen et al., 2010:84). Desuden ser vi, at hele 9,8 % af unge uden en samtalepartner har lav eller meget lav selvtillid (Nielsen et al., 2010:83).

Et andet vigtigt resultat fra rapporten er det mønster, den tegner, mellem at være ensom og at have følelsen af meningsløshed i hverdagen. Mens 12,3 % af alle de unge føler, at de ting, de foretager sig i hverdagen, er uden mening, er det samme tilfældet for hele 44,2 % af de unge, der ofte føler sig isolerede. 26,8 % af de unge, der ofte savner nogen at være sammen med, føler ofte meningsløshed, mens det samme er tilfældet for 29,7 % af de unge, der ofte føler sig holdt udenfor. Det peger alt i alt på, at de unge der ofte føler ensomhed, har en relativt stor risiko for at opleve psykisk mistrivsel (Nielsen et al., 2010:79).

Vi lever ifølge Aaen og Nielsen (2007:95) i et samfund, der i stadig højere grad peger på *den enkelte* som omdrejningspunktet for lykke og succes. Det er samtidigt et samfund, hvor det traditionelle og fællesskabet er under et stort pres. De argumenterer for, at de gamle traditionelle fællesskaber som familien eller det nære miljø bliver suppleret eller sågar erstattet af virtuelle fællesskaber. Denne tendens underbygges af Lasgaard (2007:42), som lægger vægt på, at ungdomsårene er en livsfase, hvor den enkeltes identitet udvikles. Dette sker ifølge Lasgaard primært gennem samvær med andre unge.

Ifølge Jørgensen er det moderne samfunds interaktion i langt højere grad bygget på båndet mellem mennesker, som i dag spiller en langt større rolle end tidligere. Båndene skal erstatte den tryghed og de perspektiver der tidligere lå i traditioner og tilværelsesforankringer. De sociale netværk har i dag overtaget den vigtige rolle i menneskers liv, at de skal fungere som retningsanvisende og forankrende. (Jørgensen, 2007:195). Lasgaard siger desuden:

"(...) ensomme studerende har tendens til at optræde selvforkuseret og upersonligt i sociale situationer (...) således tyder forskning på, at ensomme unge savner vigtige kompetencer i sociale situationer, hvorfor de ofte ikke formår at forholde sig til andre på et givende og gensidigt tilfredsstillende måde" (Lasgaard, 2007:49).

Det betyder, at de unge udelukkes fra fællesskaber, hvor de ellers havde mulighed for at udvikle deres sociale færdigheder og altså ikke opbygger de bånd, som ifølge Jørgensen (2007:195), skaber tryghed og mening med tilværelsen.

Lasgaard skriver: "*Mennesker er sociale væsner med fundamentale behov for at knytte bånd til andre (...) Nære og tilfredsstillende sociale relationer er afgørende for unges trivsel og en drivkraft for personlig udvikling.*" (Lasgaard, 2007:41). Dermed siger Lasgaard, lig Baumeister & Leary, at det sociale for mennesket er fundamentalt for at udvikle sig i samfundet. Lasgaard skriver senere, at det er vigtigt at skelne mellem de forskellige former for ensomhed. *Emotionel ensomhed*, som er savnet af nære/intime relationer og *social ensomhed*, som er savnet af et netværk. Han understreger i den forbindelse, at én type sociale relationer ikke kan erstatte behovet for en anden (Lasgaard, 2007:41).

Socialt entreprenørskab

Socialt entreprenørskab er et forholdsvis nyt initiativ i Danmark, hvor den offentlige-, den private sektor og civilsamfundet går sammen om at oprette organisationer, som kan hjælpe med at løse sociale problemer i samfundet. Samarbejdet er udsprunget som følge af den *gordiske velfærds knude*, hvor den danske velfærdsstat står over for at skulle forsørge flere med en mindre arbejdsstyrke (Johanson et al., 2010:7). I "Mandag Morgens" publikation "*Velfærdens iværksættere*" fra 2010 defineres socialt entreprenørskab som

"opstart af nye virksomheder eller organisationer – fra bunden eller ved såkaldt "afknopning" af eksisterende – der er: 1) Med socialt formål. 2) Innovative. 3) Professionelt organiserede. 4) Privat- eller kollektivt ejet. 5) Not-for-profit (9)." (Johanson et al., 2010:9)

Organisationerne er altså afhængige af frivillige ildsjæle også kaldet "velfærdens iværksættere", som er villige til at arbejde for sagen snarere end for profitten. I samme forbindelse kommer begrebet socialøkonomisk virksomhed ofte i spil. Hermed beskrives

"privat- eller kollektivt ejede virksomheder og organisationer mv., der arbejder for et samfundsmæssigt formål og geninvesterer en evt. profit i overensstemmelse med formålet. De bygger ofte på bruger-drevne løsninger, en ny ide og organiseringsform. Denne type virksomhed opererer ofte i partnerskaber og med lokal forankring" (Johanson et al., 2010:9)

Når der tales om velfærdens iværksættere, skelner "Mandag Morgen" imellem fire forskellige udbredte typer: "*sociale forretningsfolk, forretningsbaserede aktivister, entreprenante socialarbejdere samt professionelle folkeorganisationer*" (Johanson et al., 2010:8). Ventilens, som vi arbejder med i vores opgave, tilhører typen entreprenante socialarbejdere, som er kendetegnet ved, at de løser specifikke sociale behov på nye måder. De er fortrinsvis støttet af det offentlige og/eller private, men kan til tider også selv bidrage til økonomien gennem de aktiviteter, den pågældende institution udfører.

Det socialøkonomiske felt placeres ifølge Udvalget for Socialøkonomiske Virksomheders (USV) Anbefalingsrapport fra 2013 mellem de tre sektorer: Den offentlige sektor, den private sektor og civilsamfundet. Det skyldes, at det socialøkonomiske felt er præget af mennesker og aktiviteter, der går på tværs og trækker på viden fra de tre sektorer i deres bidrag til løsningen af samfundsmæssige udfordringer (12).

Ventilen har et socialt formål og er baseret på sociale aktiviteter (www.ventilen.dk, d. 18/12 2013). Dermed er Ventilens ressourcer kun baseret på offentlig og privat støtte, og de har intet erhverv til at fremme det sociale formål, som mange andre socialøkonomiske virksomheder har. Ventilens har intet overskud, ifølge USV, at Ventilens er en almennyttig organisation uden erhvervsdrift (se bilag 2.3: figur 2).

I Danmark såvel som internationalt skelnes der typisk mellem socialøkonomiske virksomheder, der arbejder enten *for* en målgruppe/sag eller *med* en målgruppe/sag. Det vil sige, at der skelnes mellem socialøkonomiske virksomheder, der arbejder for at forbedre forholdene for en målgruppe/sag, og socialøkonomiske virksomheder, der arbejder med en målgruppe/sag ved at øge deres beskæftigelsesmuligheder på det ordinære arbejdsmarked (USV, 2013:15). Ventilens er en socialøkonomisk virksomhed, der arbejder *for* en målgruppe, da de har til formål at forbedre forholdene og livskvaliteten for målgruppen *ensomme unge mellem 15-24 år*. Sektoren for socialøkonomiske virksomheder er ifølge USV under hastig udvikling i Danmark og udlandet (USV, 2013:20).

3. Teoretiker

Anthony Giddens

Den britiske sociolog Anthony Giddens (f. 1938) påbegyndte sit sociologi-studie på universitet i Hull og tog efterfølgende en Master's Degree på Londons School of Economics (LSE) (Andersen & Kaspersen, 2013:454). I perioden 1961-1969 arbejdede han på Leicester Universitet sammen med nogle af Englands og Europas førende sociologer, bl.a. Norbert Elias og Ilya Neustadt. Desuden er Giddens medejer og direktør for forlagsvirksomheden Polity Press, aktiv engageret i Englands politiske debat og har siden 2004 siddet i det britiske House of Lords for Labour (Andersen & Kaspersen, 2013:454).

Giddens har sit fokus på det senmoderne samfund og beskriver bl.a., hvordan den teknologiske udvikling har medført en adskillelse af tid og rum samt hvilke kendetegn, vi finder hos det senmoderne menneske inden for både identitet og sociale relationer. (Andersen & Kaspersen, 2013:454ff)

Samfundsudvikling

Giddens beskriver i sin bog *"Modernitetens konsekvenser"*, hvordan det senmoderne samfund har frembragt livsformer, hvilke der *"(...) har på en hidtil uset måde revet os bort fra alle traditionelle typer af social orden"* (1994:12). De nye livsformer har medført intentionelle forandringer, som har ændret nogle af de mest intime og personlige træk ved vores hverdagsliv. Han nævner bl.a. forholdene *forandringshastighed* samt *forandringens omfang* til at identificere den diskontinuitet, der adskiller de moderne sociale institutioner fra de traditionelle sociale former (Giddens, 1994:13). Giddens finder forandringshastigheden for modernitetens betingelser ekstrem, og han ser en udvikling med sociale forandringer over praktisk talt hele jordens overflade som følge af, at forskellige områder af kloden i dag sættes i indbyrdes forbindelse med hinanden.

Denne udvikling sætter nye krav til individet, som nu ikke længere kan finde sin identitet og sin plads i samfundet ved "blot" at kigge tilbage på tidligere generationers traditioner. Det senmoderne menneske må tilegne sig social viden gennem dét, Giddens kalder *refleksivitet*. Refleksiviteten i det moderne samfund består ifølge Giddens i, at *"(...) sociale praksisser konstant undersøges og omformes i lyset af indstrømmende information om de samme praksisser, og at deres karakter således ændres grundlæggende"* (Giddens, 1994:39).

Udover refleksivitet er også *tillid* et centralt element hos Giddens. I det traditionelle samfund var spørgsmålet om venskab og tillid langt mere sort og hvidt, end vi ser i dag. I de traditionelle kulturer var der – med visse undtagelser – et klart skel mellem på den ene side personer indenfor, "venner" eller familie, og på den anden side personer udenfor, "fjender" eller fremmede (Giddens, 1994:104). I disse præ-moderne kulturer var venskabet ofte institutionaliseret og blev betragtet som et middel til at skabe alliance med andre mod potentielt fjendtlige grupper udenfor. Så enkelt kan det ikke siges at være længere, eftersom den moderne sociale aktivitet bl.a. er karakteriseret med store arenaer for ikke-fjendtlig interaktion med anonyme andre (Giddens, 1994:104). Sagt med andre ord ser vi altså ikke længere et synligt skel mellem venner og fremmede i mange sociale sammenhænge.

"Men hvad betyder dette for personlig tillid?", spørger Giddens i *"Modernitetens Konsekvenser"* (1994:106). Til spørgsmålet svarer han selv: *"Tillid til personer bestemmes ikke af personliggjorte forbindelser inden for lokalsamfundet eller af slægtsbånd. Tillid på det personlige plan er et projekt, der skal >>arbejdes på<< af de involverede parter, og kræver, at et individ åbner sig for et andet. (...) Arbejdet bliver i denne sammenhæng et middel til en gensidig proces af selvafsløring"* (Giddens, 1994:106). Tillid er altså blevet til noget, vi i høj grad selv må "arbejde for" – Giddens skriver sågar, at tillid til tider må *vindes* (Giddens, 1994:106). Dette bliver en rigtig interessant betragtning, hvis det sættes i perspektiv med dét, Giddens skriver efterfølgende: Nemlig at personlig tillid må etableres gennem en selvopdagelsesproces (Giddens, 1994:107). Søgen efter selvidentitet og søgen efter tillid hos andre går altså hånd i hånd. Giddens har også udtalt, at menneskelig identitet er social identitet, fordi identitet er formet ud fra interaktionen i det sociale liv. Identitet er lavet, ikke givet (Giddens & Sutton, 2013:307).

Det rene forhold

Anthony Giddens præsenterer os i sin bog *"Modernitet og selvidentitet"* for begrebet *"det rene forhold"* (1996:108), som en betegnelse for det senmoderne menneskes mest intime, personlige og nære forhold til andre. Han indleder med at beskrive, hvordan disse personlige bånd i det traditionelle samfund i højere grad var forankret i *ydre* sociale- eller økonomiske betingelser. Fx var ægteskabet tidligere en kontrakt, oftest indgået af forældre eller slægtninge, snarere end af ægtefællerne selv. Kontrakten var som regel en del af bredere økonomiske netværk eller transaktioner, og kontrakten var kraftigt påvirket af økonomiske overvejelser (Giddens, 1996:109). Sådanne ydre betingelser er ikke længere det afgørende, når mennesker i det

senmoderne samfund skal finde sig en ægtefælle. I dag spiller romantisk kærlighed samt følelsesmæssig tilfredsstillelse gennem den nære kontakt til den anden den mest væsentlige rolle. Det samme gælder for nutidens venskaber, og Giddens definerer en ven som: *"en person, til hvem man har et forhold, som udelukkende er indledt på grund af det, man kunne få ud af forholdet (...) det er kun et venskab, hvis kontakten til den anden er noget, der i sig selv værdsættes"* (Giddens, 1996:110).

Til at overtage de traditionelle samfunds ydre forankringer, har vi i dag hvad Giddens benævner *"forpligtelsen"* (Giddens, 1996:113). En ven er således en forpligtet person (Giddens, 1996:113). Han skriver, at forpligtelsen generelt er et træk ved mange former for socialt aktivitet, men at den især kommer til udtryk i venskabet, hvor den gensidige forpligtelse holder parterne sammen. *"Det rene forhold kan ikke eksistere uden substantielle elementer af gensidighed"* (Giddens, 1996:114).

Udover *forpligtelsen* er også *tillid* og *intimitet* centrale elementer i det rene forhold. Tillid er som nævnt noget, som der skal arbejdes for. En andens tillid kan kun vindes, hvis man åbner sig for den anden – den såkaldte *afsløringsproces* – og samtidig kræves der et kendskab til den andens personlighed (Giddens, 1996:117). For at kunne opbygge tillid, skal muligheden for intimitet være tilstede. Om intimitet udtrykker Giddens: *"Intimiteten udgør den anden side af det private, eller bliver i hvert fald først mulig (eller ønskværdig), når der er tilstrækkeligt privatliv"* (1996:115). Desuden skriver Giddens, at forventningen om intimitet nok skaber den tætteste forbindelse mellem *selvets refleksive projekt* og det rene forhold. I samme forbindelse henviser han til Janette Rainwaters terapibog *"Self-Therapy"*, hvori hun skriver, at intimitet almindeligvis kun kan opnås mellem to individer, som hver især er sikre på deres egen selvidentitet (Giddens, 1996:116). Omvendt er det at opnå intimitet med andre en vigtig del af selvets refleksive projekt (Giddens, 1996:118). Vi ser altså en cirkulær sammenhæng.

Det er ifølge Giddens karakteristisk for moderne systemer af seksuel intimitet og venskab, at partneren vælges frivilligt på baggrund af en masse forskellige muligheder (Giddens, 1996:107). Dette betyder dog ikke, at det rene forhold med dets frie valg er uden problemer. I og med nære forhold i senmoderniteten er forbundet med at skulle være balancerede, gensidige samt tilfredsstillende for begge parter, kan der nemt opstå en følelse af aldrig at være tilfreds i forholdet. Det rene forhold er refleksivt organiseret, og refleksioner over forholdet kan hurtigt lede til refleksioner over sig selv. Derfor er det rene forhold og selvets refleksive

projekt nært forbundet (Giddens, 1996:112). I øvrigt skabes selvidentiteten bl.a. gennem en række sammenhængende selvudforskningsprocesser og gennem udvikling af intimitet med den anden (Giddens, 1996:118).

4. Metode

Introduktion

Vi har til dette projekt valgt at anvende den kvalitative metodeform ved at udføre, hvad Steinar Kvale betegner *halvstrukturerede livsverdensinterview* (1994:19) på to af Ventilens frivillige. Vi vurderer det kvalitative interview som værende mest relevant grundet dens dybdegående og subjektive indgangsvinkel hvilket spænder godt sammen med vores projekt der centrerer omkring et kontekstafhængigt casestudie – Ventilen.

Videnskabsteoretiske overvejelser

Vi har til dette projekt vurderet den engelske sociolog Anthony Giddens, med sine teorier vedrørende bl.a. selvidentitet og det rene forhold, som værende mest relevant til at undersøge vores problemstilling omkring ensomme unge. Giddens tilskriver sociologiens centrale position i modernitetens refleksivitet som værende "(...) *den mest generaliserende form for refleksion over det moderne samfund*" (1994:42). Det er altså sociologens opgave at generalisere de mest typiske tendenser, som ses i samfundet.

Denne metode, hvor der med udgangspunkt i samfundets tendenser skabes nogle almen gyldige/generaliserende forståelser af disse, stemmer godt overens med hermeneutikkens standpunkt. Steinar Kvale kommer i sin bog "*InterView; En introduktion til det kvalitative forskningsinterview*" med en forkortet udgave af Radnitzkys definition af hermeneutikken, som lyder:

"De hermeneutiske humanvidenskaber studerer objektiveringer af menneskets kulturelle virksomhed som tekster med henblik på at fortolke dem og derigennem finde den intenderede eller udtrykte mening for at etablere en fælles forståelse eller måske ligefrem enighed; og mere generelt for at formidle traditioner, således at menneskehedens historiske dialog kan videreføres og uddybes" (Kvale, 1994:56f).

Hermeneutikken var oprindeligt *studiet af tekstfortolkning*, men der er siden sket en udvidelse af begrebet "tekst", så det også omfatter samtale og handling. Med en hermeneutisk fortolkning er målet at nå frem til en fornuftig mening, en gyldig enhedspræget mening uden modsigelser (Kvale, 1994:56-57). I princippet er denne udlægning en uendelig proces, men i praksis standser den, når en vis enighed er nået. At processen i princippet er uendelig, illustreres og-

så tydeligt i den hermeneutiske cirkel, hvor man ud fra helheden studerer enkeltdelene og omvendt (Jacobsen et al., 2012:223)

I forbindelse med hermeneutikkens metoder understreger Giddens vigtigheden af at være opmærksom på, at alt som sociologen observerer, nedskriver og laver statistikker over, formentlig vil påvirke og måske ændre de pågældende observationer efterfølgende. Dette gensidige forhold kalder Giddens "den dobbelte hermeneutik" (Flyvbjerg, 2009:45). Flyvbjerg beskriver i sin bog "*Samfundsvidenskab som virker*" to typer af selvfortolkning, som den dobbelte hermeneutik indbefatter i sin videnskabsteori: For det første er der selvfortolkningerne hos de mennesker, forskerne beskæftiger sig med. Disse selvfortolkninger og deres relation til undersøgelsespersonernes kontekst må ifølge både hermeneutikken og fænomenologien forstås, hvis man vil forstå, hvorfor folk handler, som de gør. For det andet må også forskerens egne selvfortolkninger vurderes. Ligesom de studerede personer studeres i en kontekst, udgør forskningen også selv en kontekst, og forskerne indgår i denne (Flyvbjerg, 2009:45f).

I forhold til vores projekt og fokus på ensomhed blandt unge ser vi *samfundet* som helheden og de *ensomme unge* som enkeltdelene.

Casestudie af Ventilen

Ventilen er med 200 frivillige på landsplan Danmarks største uafhængige ungdomsorganisation. Den er hovedsageligt finansieret gennem offentlige og private fonde, men også gennem medlemskaber samt private donationer. Ventilen arbejder for at bekæmpe ensomhed og hjælpe ensomme unge. Desuden har de fokus på at skabe viden og debat omkring ungdoms-ensomhed. Ventilen startede oprindeligt som et socialt projekt i København, men efterhånden kom flere 'ventiler' til i andre byer. I 1999 dannedes Ventilen Danmark som landsdækkende organisation. I dag har Ventilen mødesteder i 14 danske byer, hvor unge mellem 15-25 år, der føler sig ensomme eller udenfor, kan komme og møde andre, som har det på samme måde. Ventilen ønsker at skabe et frirum for de unge, hvor man kan øve sig i at skabe venskaber og få et netværk.

Mødestederne er drevet af unge frivillige mellem 18 og 30 år. Dette er et bevidst valg fra Ventilens side, da de vil skabe et ung-til-ung-forhold. Aldersligheden giver mulighed for, at de unge ensomme og de frivillige kan udveksle erfaringer og inspirere hinanden. Det fundamentale ved denne metode er ligeværdighed, så der ikke opstår et klient/professionel-forhold. Således

kan de unge styrke deres sociale færdigheder og blive bedre til at skabe et netværk.

Ventilens grundsyn lyder:

"(...) at den enkelte har styrke, ressourcer og evne til at forandre sin egen situation. Det, der kræves er, at han eller hun selv tager det første skridt, og derefter får en masse støtte og opbakning" (www.ventilen.dk, d. 18/12-2013)

De unge på mødestederne opmuntres til at hjælpe sig selv. Ventilen fungerer som de trygge rammer, hvor de ensomme unge kan mødes med unge i samme situation og blive hinandens netværk – både i og uden for Ventilen. De frivillige skal ses som en ekstra ressource, der står til rådighed og kan hjælpe de unge med at få nye perspektiver på deres problemer samt give dem inspiration til, hvordan de kan håndtere deres situation. Det mest væsentlige er dog, at de unge motiveres til at hjælpe sig selv.

På mødestederne spiller aktiviteter en central rolle: *"Det er lettest at tale sammen, når man gør det imens, man laver andre ting"* (www.ventilen.dk, d. 18/12-2013). Der er stor variation i aktiviteterne, men fælles for dem alle er, at de er en del af Ventilens metode, da de alle er et *øverum* for social færdighedstræning. Aktiviteterne på mødestederne planlægges på et månedligt husmøde, hvor de unge har mulighed for at byde ind med forslag. Husmødet er desuden et forum, hvor de unge har mulighed for at komme med forslag til eventuelle ændringer. Ventilen bygger på fire værdier: tillid, nærvær, ansvarlighed og udvikling.

Data og dataindsamlingsmetoder

Vi har til dette projekt valgt at anvende den kvalitative metodeform, forskningsinterviewet. Vores projekt er fra start blevet bygget op omkring en konkret, kontekstafhængig case – Ventilen – og derfor vurderede vi det som mest nærliggende at foretage kvalitative interviews med repræsentanter fra Ventilen.

Mere præcist har vi valgt den metodeform, som Steinar Kvale i sin bog *"InterView; En introduktion til det kvalitative forskningsinterview"* (1994) kalder *det halvstrukturerede livsverdensinterview* og efterfølgende definerer som *"et interview, der har til formål at indhente beskrivelser af den interviewedes livsverden med henblik på at fortolke betydningen af de beskrevne fænomener"* (19).

Et forskningsinterview er ikke en samtale mellem ligestillede parter, eftersom det er forskeren, som definerer og kontrollerer situationen (Kvale, 1994:19). Inden selve interviewet har forskeren gjort sig nogle forberedelser inden for henholdsvis en tematisk- og en dynamisk dimension (Kvale, 1994:134). Førstnævnte tilrettelægger strukturen og sikrer, at interviewet vil bidrage til vidensproduktion, mens den dynamiske dimension fremmer en god og positiv interviewinteraktion, der holder samtalen i gang og motiverer interviewpersonen til at tale åbent om dens oplevelser og følelser. I forbindelse med den dynamiske dimension er det vigtigt, at spørgsmålene er formuleret på dagligsprogsform, nemme at forstå, korte og fri for akademisk sprog (Kvale, 1994:135).

Vi havde i første omgang en forhåbning om, at vi kunne få lov til at udføre vores interviews med både nogle frivillige samt nogle af mødestedets ensomme unge. Desuden ville vi gerne have været i flere af Ventilens mødesteder landet over for at have mere materiale at kunne sammenligne med og skabe resultater ud fra. Dette viste sig dog hurtigt ikke at være en mulighed. Forståeligt nok ville Ventilen ikke lade de unge ensomme interviewe, eftersom de skal føle sig trygge i mødestedet og ikke på nogle måder "udstilles". Af samme årsag var det ikke muligt at lave deltagerobservationer i mødestedet. Vi kontaktede samtlige Ventilens organisationer rundt om i Danmark, men fik kun svar fra to, hvoraf den ene måtte takke nej af tidsmæssige årsager, mens Ventilen i Roskilde tilbød os et interview med lokalformanden Michala samt en anden frivillig. Inden interviewene forberedte vi sammen nogle spørgsmål, som vi forsøgte at lave så åbne som muligt samtidig med, at vi kom rundt om både ensomme unge, praktiske forhold i mødet, det at være et socialt entreprenørskab mv. Til hvert spørgsmål lavede vi desuden nogle underspørgsmål, som vi kunne trække frem, i tilfælde af vores interviewpersoner ikke fortalte så meget "af sig selv" (bilag 3.4).

Vi fik om morgenen på selve interview-dagen en meddelelse om, at formanden for Ventilen Roskilde, Michala, desværre var blevet syg. I stedet sendte hun en anden frivillig, således at vi stadig fik lov til at interviewe to personer: Sofie på 24 år, som læser til socialrådgiver og Simone på 23 år, der læser til lærer. Det er vigtigt at fastholde, at de besvarelser vi endte ud med, er frivilliges subjektive udlægnings, og vi kan derfor ikke med sikkerhed generalisere vores undersøgelse ud fra. Desuden er der en risiko for, at vi har fejltolket de frivilliges svar,

da individer altid vil have hver deres subjektive forforståelse og forhold til forskellige begreber.

Databehandling

Vi valgte, at vi gerne ville interviewe Sofie og Simone enkeltvis for at sikre så subjektive svar som muligt på vores spørgsmål. Dog tog vi diskussionsdelen med dem begge samtidig, da det netop var en diskussionsdel, hvor det er oplagt at få fleres syn på samme sag, som så kan diskuteres frem og tilbage. Diskussionsdelen handlede mere overordnet om "ensomhed som et samfundsproblem", mens resten i højere grad var rettet mod Ventilen og deres arbejde.

Vi valgte kun at være to medlemmer fra gruppen til interviewene, da vi ikke ville risikere, at det blev overvældende for de frivillige at side over for tre fremmede.

Vi fik lov af begge frivillige til at optage samtalerne og endte således ud med tre lydfiler: én med Sofie, én med Simone samt én med den fælles diskussion. Det blev nogle omfattende og dybdegående interviews på henholdsvis 40-, 30- og 30 minutter. Vi delte lydfilerne ud, så vi fik én hver, som skulle transskriberes hurtigst mulig.

Efter vi havde fået transskriberet hver vores lydfil, satte vi os sammen for at diskutere indholdet i vores interview. Vi lavede forskellige "kategorier", som vores tekster kunne opdeles i – tillid, afsløringsproces, intimitet, personlige værdier, gensidighed, det rene forhold, faste rammer/traditioner, samfundet, identitet, ensomhedsspiral samt socialt entreprenørskab –, hvorefter vi gav dem farvekoder og gik alt tekst igennem med overstegningstusser. Derigennem fik vi et bedre overblik på interviewenes indhold, hvilket gjorde det mere overskueligt at sætte op mod Giddens teorier.

Dataanalysestrategi

Det kan diskuteres, hvorvidt vi er gået induktiv eller deduktiv til værks. Dog vil vi kunne argumentere for den induktive fremgangsmåde, da vi ikke på forhånd havde formuleret nogen konkret hypotese, som vores interviews skulle passe ind under. Vi var dog forholdsvis sikre i vores valg af Giddens som teoretiker og var derfor også farvede af Giddens teorier. I samme forbindelse havde vi også bevidst lagt ord som tillid, forpligtigelse, social identitet og værdier ind i vores spørgsmål. På trods af dette var spørgsmålene stadig formuleret meget åbne, da vi ikke havde intentioner om at 'lægge ord munden' på de frivillige, men ønskede deres subjektive opfattelse.

Eftersom det endte med, at vi kun fik lov at snakke med frivillige fra Ventilen i Roskilde og ikke, som vi havde håbet fra flere forskellige byer, er vores empiriske materiale ikke særlig omfattende. Vi har kun hørt om erfaringer fra Roskilde, og det kan nemt være anderledes i andre byer. Efter vores interview fortalte den ene frivillige fx, at hun havde et indtryk af, at de unge i Ventilen Århus gik meget mere op i at være anonyme, end de gjorde i Roskilde. Således må vi også nødvendigvis benytte de samme citater flere gange til at belyse forskellige af Giddens teorier.

Desuden må vi betragte de frivilliges beretninger som andenhåndsviden, da de ensomme unges egen holdning til det at være ensom og komme i Ventilen må ses som værende de primære kilder.

Efter at have læst, overstreget og snakket sammen om indholdet i vores interviews, kom vi frem til tre overordnede emneområder:

- De unges sociale udvikling i Ventilen
- Faste rammer og identitet
- Samfundsudviklingens indvirkning på individet

5. Analyse og fortolkning

Introduktion

I dette afsnit vil vi analysere og fortolke vores indsamlede empiri fra Ventilen med udgangspunkt i Giddens teorier og begreber i forhold til det rene forhold og selvets refleksivitet, samt teorier omkring den samfundsudvikling fra det traditionelle til det senmoderne samfund, som ifølge Giddens har fundet sted i hele den vestlige verden (Giddens, 1994:13) De tre kategorier analyseres separat, men bidrager alle til forståelsen af Giddens begreber: Det rene forhold, tillid, intimitet, afsløringsproces, forpligtelse, refleksivitet og social identitet.

De unges sociale udvikling i Ventilen

Når unge besøger Ventilen for første gang, er det utrolig vigtigt, at de kommer, netop fordi de er *ensomme*, og ikke fordi de døjer med andre overskyggende problemer. Sofie fortæller, at hvis de fx er selvmordstruede eller borderlinere, så henviser Ventilen dem til et andet sted, hvor de kan få hjælp. Sofie fortæller om tre forskellige typer af ensomme, som de unge oftest kan "kategoriseres" som: For det første er der dem, som har været ensomme og manglet nogen at snakke med hele livet. For det andet er der de unge, som er flyttet til en ny by, gerne i forbindelse med studiestart, og har svært ved at danne et netværk. Derudover kommer der unge, hvor kæresten lige er gået fra dem, og hvor de ikke har fået passet deres netværk, så de skal have bygget et nyt op. Hun understreger dog, at der er mange forskellige, som kommer i Ventilen, og ikke alle passer ind under disse beskrevne typer.

Set med Giddens briller på kan vi således sige, at alle de unge, som besøger mødestedet, i større eller mindre grad mangler de mest intime, personlige og nære forhold i livet – de rene forhold. Som nævnt tidligere tilskriver Giddens *forpligtelsen*, som værende ét af de mest centrale elementer i senmodernitetens forhold, og han kalder derfor en ven for en forpligtet person (Giddens, 1996:113). At de frivillige forpligtiger sig over for de unge kommer til udtryk på flere måder. Først og fremmest skal de, inden de begynder, underskrive en tavshedspligt, så de unge kan vide sig sikre på, at de forbliver anonyme, og at deres oplevelser i mødestedet ikke kommer uden for Ventilens rammer. De unge bliver allerede ved førstegangssamtalen gjort opmærksomme på denne tavshedspligt, så de kan føle sig trygge ved at tage dybere samtaler med de frivillige. Desuden fortæller Simone, at når frivillige stopper hos Ventilen, er det vigtigt, at det sker på en hensigtsmæssig måde, så de unge ikke står tilbage med en følelse af at være "forladt" eller skyldige. Når frivillige afslutter deres tid hos Ventilen, har de også for

det meste en god grund, fx hvis de er fyldt 30 år og således blevet for gamle, hvis de skal flytte landsdel eller skal på barsel.

Et andet element, der hos Giddens går igen, når han skriver om det rene forhold i senmoderne samfund, er *tilliden*. Han beskriver tillid som noget, der skal arbejdes for og kun kan opnås, hvis man åbner sig for den anden - gennem afsløringsprocessen (Giddens, 1996:117). Der kræves altså kendskab til den andens personlighed, og desuden skal også muligheden for intimitet være til stede. Også hos Ventilen er tillid én af de værdier, som vægtes højest, hvilket fremgår adskillige gange i løbet af vores interviews med både Sofie og Simone.

De understreger begge to vigtigheden af, at de unge føler sig trygge og glade i mødestedet og har lysten til at være både i de frivilliges og hinandens selskab. De forsøger at skabe denne tillid ved at være sammen med de unge, som var de sammen med deres egne private venner. *"Spiller nogle spil, laver noget lækkert mad og hygger med dem. Snakker bare om, hvordan det går,"* (bilag 3.2 side 67) beskriver Simone. Nogle af Ventilens aktiviteter kræver dog, at de unge føler sig mere trygge, end andre aktiviteter gør – Sofie kommer med et eksempel, som måske kan rykke de unges grænser lidt:

"Vi laver nogle forskellige ting, som måske kan presse folk lidt ud af deres komfortzoner. Altså bare sådan noget som gæt og grimasser fx kan for nogle være rigtig svært. Så de første gange vi laver det, sidder de bare over, og så begynder de at være med til at gætte, og så kommer de selv op. Det er ikke noget, vi presser dem til, det er noget, de får mulighed for at udvikle sig frem til." (bilag 3.1 side 55).

De unge kan dog altid via Ventilens Facebook- eller hjemmeside gå ind og se, hvilke aktiviteter der er på programmet uge for uge. Således risikerer de unge ikke at deltage i noget, de ikke har lyst til, og dette hjælper også til, at de unge kan føle sig trygge ved at møde op. De ved, hvad de kan forvente. Sofie nævner i øvrigt, at de forsøger at skabe tryghed og tillid ved at *"komme ned på deres niveau, give dem varme omgivelser, være sig selv og ikke sætte en rolle op, men i stedet vise overskud,"* (bilag 3.1 side 57) og derigennem give dem anerkendelse.

Trygheden og tilliden må være til stede, inden de unge for alvor tør åbne sig op over for hinanden. Første skridt er dog, at man overhovedet tør møde op. Simone fortæller, hvordan hun kunne forestille sig, at nogle ser det som en slags "falliterklæring" at møde op i Ventilen første gang. For så har man jo: *"erkendt: jeg er ensom, her kommer der folk ned, som er ensomme"* (bi-

lag 3.2 side 69). Hun fortæller desuden, hvordan nogle er været flere år om at komme, og at nogle har cyklet rundt om bygningen adskillige gange, inden de har turdet bevæge sig ind.

Men når denne, første, store barriere så er passeret, er forholdene til gengæld lidt lettere end ude i det "virkelige samfund" – så er tabuet omkring dét at være ensom nemlig hvisket af tavlen. Sofie beskriver:

"(...) at de så er i et rum, hvor de ved, at de har dét tilfælles med de andre, så bliver tabuet ligesom brudt der. Og så er det lige som om, at det er nemmere for mig så at gå over og tale til ham, fordi jeg ved; han er også ensom. Han ser mig ikke som underlig på den måde. Så dét gør, at der allerede dér er en form for tryghed, hvor de så tør åbne sig op. Jeg har set unge, som, når vi har en indgangssamtale, bare sidder og kigger ned i jorden, ikke siger en lyd, og så efter 4 gange render de rundt og leger tag fat. Det er så fantastisk" (bilag 3.1 side 50).

Desuden formoder hun, at når de unge er i de trygge rammer ved Ventilen, så tør de fjerne facaden og slappe af, hvilket giver dem mulighed for at udvikle sig.

Også Simone kan berette om et konkret eksempel, hvor hun en aften oplevede, at tre af de unge begyndte at snakke så personligt med hinanden, at hun selv blev påvirket og måtte drøfte episoden med én af de andre frivillige efterfølgende. Både fordi hun ikke havde set det komme, og fordi hun ikke havde oplevet det på denne måde før. Hun var dog samtidig rigtig glad for, at de havde vist den tillid og turde åbne sig over for både hende og hinanden. Endvidere er det ofte til debataftenerne, at de ser de unge åbne sig. Debataftenerne foregår typisk således, at de har et specifikt emne at tale om, fx "Hvad er ensomhed for dig?", og så kan de unge debattere og dele deres meninger og tanker med de andre. "De bidrager rigtig meget til hinanden også," tilføjer Sofie, hvilket stemmer godt overens med Giddens teorier omkring *gensidigheden*. Giddens har som nævnt skrevet: "Det rene forhold kan ikke eksistere uden substantielle elementer af gensidighed" (1996:114). Hvis det skal lykkes for de unge at få skabt nogle nære forhold/venskaber i Ventilen, er det altså afgørende, at begge parter får glæde/tilfredsstillelse ud af hinandens tilstedeværelse.

Det er dog ikke kun gensidighed ung til ung imellem, men også gensidige fordele mellem henholdsvis de unge og de frivillige, der må være til stede, hvis oprigtige forhold skal dannes. Det fremgår da også tydeligt i vores interviews, at både Sofie og Simone også selv får en masse med sig ved at være frivillige i Ventilen. Rent fysisk ser det godt ud på CV'et, som Simone på-

peger, og Sofie fortæller da også om, hvordan hun i sine overvejelser inden hun begyndte, havde tænkt, at det lød godt med de mange gratis kurser. Oveni dét var arbejdet i Ventilen for dem begge relevant i forhold til deres studie. Sofie læser til socialrådgiver, og ville gerne have noget praktisk øvelse i bl.a. samtaleteknik og aktiv lytning, mens Simone læser til lærer, og gerne ville af med den såkaldte "arbejdsskade", hun mener, lærere ofte får, idet de kan blive alt *for* pædagogiske i deres væremåde. I Ventilen er det forbudt at være professionel, da de arbejder ud fra et ung-til-ung-princip, så derfor skal alt det pædagogiske lægges væk. Dette betyder også, at Sofie faktisk bliver nødt til at stoppe hos Ventilen, når hun er færdiguddannet socialrådgiver. Simone fortæller i øvrigt, at hun selv har en tendens til at tale for meget, inden hun tænker, hvilket hun gerne vil vænnes af med. Her bliver arbejdet i Ventilen også aktuelt, da de unge lægger meget mærke til, hvad de frivillige siger og gør. Simone fortæller selv: *"Nogle af dem de er meget sarte, nogle af dem er sådan nogle 'svampe', der bare tager alt til sig. Og det skal man virkelig tænke over, for de kender jo ikke én"* (bilag 3.2 side 66).

Det er dog ikke længere disse personlige fordele, som er det afgørende for de to kvinders frivillige arbejde i Ventilen. *"Nu er det gået hen og blevet en hjertesag for mig"* (bilag 3.1 side 47), erkender Sofie og fortsætter: *"Efter jeg er begyndt at lære de unge at kende, så vil jeg bare så gerne, at de skal have det godt!"* (bilag 3.1 side 47). Også Simone fortæller smilende om, hvordan hun bare er så glad, når hun kommer hjem efter en vellykket aften i Ventilen, og hvordan det bare er det bedste, når hun kan se, de unge har det godt og danner sig nye venskaber. Der sker altså en udvikling, i og med de frivillige i første omgang begynder arbejdet som følge af mere "praktiske" fordele, mens de længere henne i forløbet i højere grad får et følelsesmæssigt forhold til arbejdet i Ventilen, hvilket minder mere om de gensidige relationer, Giddens beskriver

I god overensstemmelse med Giddens fokus på intimitet og nærhed i venskaber kan Simone berette om effekten af den personlige kontakt. Hun fortæller, at hvis hun kan se, der er nogen af de unge, som bare sidder stille og føler sig lidt anonyme, så er det vigtig at inddrage den enkelte personligt, ved fx at henvende sig direkte til den enkelte og spørge: "Har du ikke lyst til at være med herovre?". For hvis det altid er de unge, som aktivt selv må opsøge fællesskabet, kan de nemt komme til at føle sig som en belastning, hvilket de selvfølgelig ikke er. *"De skal bare bruge en personlig opfordring. Det har jeg i hvert fald indtryk af virker"* (bilag 3.2 side 71), afslutter Simone beskrivelsen.

I forhold til intimitet kan der argumenteres for, at Ventilen adskiller sig fra det "virkelige samfund". Giddens karakteriserer den moderne sociale aktivitet ved bl.a. at have store arenaer med ikke-fjendtlig interaktion med anonyme andre (1994:104). Disse 'anonyme andre' eksisterer ikke i Ventilen. Her kender alle hinanden, og hvis ikke, de kender hinanden på forhånd, fordrer konteksten, at de hurtigt kommer til det. Således bliver det nemme for de unge at føle sig trygge og som en del af det fællesskab, som eksisterer i mødestedet hver torsdag aften.

Sofie fortæller i forbindelse med de unges sociale udvikling gennem deres forløb i Ventilen, at de her får opbygget nok selvtillid til, at de også uden for mødestedet tør tage kontakt til andre mennesker. At det kræver en hvis selvtillid fra egen side, inden man tør tage kontakt til andre, er også, hvad Giddens vil fortælle, da han henviser til Rainwaters terapibog, som skriver, at intimitet almindeligvis kun kan opnås mellem to individer, som hver især er sikre på deres selvidentitet (Giddens, 1996:116).

Dette afsnit blev indledt med at forklare, hvordan de unge som besøger Ventilen, mere eller mindre mangler personlige og nære forhold/venskaber. Et problem som mødestedet gerne skulle kunne være med til at løse. Både Sofie og Simone kan da også fortælle om succeshistorier, hvor de unge er blevet mindre ensomme af at komme i Ventilen. Når målet er nået, og de unge har fået etableret ét eller flere *rene forhold*, er deres tid i Ventilen ved at være forbi. De har fået opfyldt et fundamentalt socialt behov, oplevet anerkendelse og at tro på dem selv, og så sker det helt naturlige, at Ventilen ikke kan tilbyde dem mere, og den unge så stopper med at komme. Det kan variere meget fra ung til ung, hvor lang tid det tager at nå i mål. Sofie fortæller, hvordan nogle unge er der i fem år, men andre blot bruger mødestedet i et halvt år. Det sker sjældent, at de unge kommer til at bruge mødestedet *for* længe, men de gange det er sket, har de taget en snak med den pågældende person, som så også godt selv har kunnet se, at det var tid til at *flyve fra reden (bilag 3.2 side 70)*, som Simone udtrykker det.

Sofie beskriver, hvordan unge finder sammen i Ventilen:

"Så er der også nogle af de unge, hvor de danner grupper sammen - fordi nogle svinger man bare bedre med end andre. Og så begynder de at ses udenfor, og så begynder man at kunne se, så kommer de ikke her så meget mere" (bilag 3.1 side 53).

Tillid og faste rammer som led i de unges identitetsdannelse

Ventilen bygger på faste rammer. De frivillige indleder altid deres vagt ved en halv time inden mødestedet åbner for alle at have *førstegangssamtaler* med nye unge. Dette er for at skabe et fælles værdigrundlag mellem frivillig og ung. Allerede til disse førstegangssamtaler bliver det meddelt den unge, at de frivillige har underskrevet en tavshedspligt de frivillige imellem. De indledende samtaler benyttes desuden til at sikre, at mødestedet tilbyder dét, som den unge har brug for - den unges primære problem *skal* være ensomhed.

Mødestedet i Roskilde holder åbent hver torsdag aften. Sofie fortæller, at hver åbningsaften i mødestedet indledes med en obligatorisk navnerunde, hvor alle skal sige deres navn og f.eks. en ting, den enkelte godt kan lide. Dette sker for, at der fra start skal kunne dannes nogle interesse- og tillidsbånd mellem de unge. Som Giddens skriver er: "(...) tillid på det personlige plan et projekt der skal >>arbejdes på<< af de involverede parter, og kræver, at et individ åbner sig for et andet" (Giddens, 1994:106). Det er altså ifølge Giddens vigtigt, at de unge allerede fra begyndelsen får muligheden for at åbne op for sig selv. Som Sofie beskriver: "Hov hun kan også godt lide heste, og det kan jeg også - så er der måske noget lige der" (bilag 3.1 side 49). Der skabes dermed de omtalte interessebånd, som er et godt udgangspunkt for at danne venskaber. Et venskab er, siger Giddens: "(...) kun et venskab, hvis kontakten til den anden er noget, der i sig selv værdsættes" og beskriver en ven som: "en person, til hvem man har et forhold, som udelukkende er indledt på grund af det, man kunne få ud af forholdet" (1996:110).

Dermed sagt, når de unge har en indgangsvinkel til hinanden gennem en fælles interesse, er venskabet indledt på en sådan baggrund, at de kan dele deres erfaringer og meninger omkring den interesse. Dette er en god begyndelse til dét, Giddens betegner "det rene forhold" (1996:108), og som han definerer til at være det senmoderne menneskes mest intime og nære forhold til andre.

Sofie fortæller senere, at de den første torsdag i hver måned har det, de kalder *husmøde*. Her kan de unge komme med deres egne oplæg til, hvad *de* gerne vil have, der sker i mødestedet. Det kan f.eks. være at afholde en debataften omkring et konkret emne, hvor de unge så kan ytre deres meninger. Sofie nævner emnet "Hvad er ensomhed for dig?", som et eksempel, hvor de unge kan bruge hinanden til at diskutere forskellige syn på ensomhed. Mens den ene unge så f.eks. kunne ytre: "Jeg føler lidt de andre er dumme (red. det er de andres skyld jeg er ensom)"

(bilag 3.1 side 52), så kunne de andre unge modargumentere: *"Det kan også være én selv, der kan gøre sådan og sådan"* (bilag 3.1 side 52f). Det er et udtryk for, at de unge i mødestedet lærer at bruge hinanden og forpligtiger sig til hinanden. Det er denne gensidige forpligtigelse, der holder parterne sammen, som Giddens skriver: *"Det rene forhold kan ikke eksistere uden substantielle elementer af gensidighed"* (Giddens 1996:114). Dette understreges også af Sofie: *"De bidrager rigtig meget til hinanden"* (bilag 3.1 side 53). De unge bruger meget hinandens erfaringer og input til at udvikle deres egen identitet, opnå anerkendelse og i den forbindelse *"(...) udvikler sig, sådan så de til sidst hviler så meget i dem selv, til bare at kunne være"* (bilag 3.1 side 53), som Sofie formulerer det.

De frivilliges primære rolle hos Ventilen er at skabe et trygt miljø, hvor de unge føler sig tilpas og føler de hører til. Det er nemlig det miljø, der skaber et grundlag, hvor de unge tør give noget af dem selv, og som Sofie udtrykker det:

"Når de er i trygheden ved Ventilen, tror jeg, det er dér, hvor de tør tage den (red. facaden) af og slappe af, og det giver dem også mulighed for at udvikle sig, fordi de ikke hæmmer sig selv" (bilag 3.1 side 54).

Citatet er et udtryk for, hvordan de unge i Ventilen bliver trygge nok til at lægge facaden og afsløre sig selv grundet de rammer og det miljø, de frivillige skaber. Modet til at turde dette er ifølge Giddens fundamentalt for at kunne vinde en andens tillid. Giddens kalder dét *at åbne sig for andre* at gennemgå en "afsløringsproces" (1996:117). Giddens mener samtidig, at for at kunne opbygge tillid, skal muligheden for intimitet være til stede, og han beskriver intimitet således: *"Intimiteten udgør den anden side af det private, eller bliver i hvert fald først mulig (eller ønskværdig), når der er tilstrækkeligt privatliv"* (1996:115). Sofie bruger en metafor til at illustrere de unges forhold til hinanden i Ventilen: *"Det svarer lidt til, man laver en forening for alle folk, der er skeløjede. Så de mødes og sidder i et rum, hvor alle andre også er skeløjede, og så tænker de ikke: åh nej, jeg er skeløje"* (bilag 3.1 side 54). Sofie fortæller med denne metafor, at de unge i Ventilen på forhånd ved, at de andre unge, ligesom dem selv, også er ensomme. De har noget til fælles fra start, som giver de unge en fælles tryghed ved hinanden, da tabuet omkring ensomhed bliver brudt, og det trygge miljø skaber rammerne for udvikling af intimitet og tillid.

Inden den unges udvikling kan ses som afsluttet, beskriver Sofie nogle stadier, der starter ved stadie 1, hvor den unge første gang møder op i mødestedet, og knapt nok kan sige en hel sætning - til sidste stadie, hvor den unge helt af sig selv finder ud af, at nu er det ved at være tid for vedkommende til at stoppe i Ventilen. Hun beskriver nogle af de mellemliggende stadier i forhold til legen Gæt & Grimasser: *"Første gange vi laver det, sidder de bare over, så begynder de at være med til at gætte, og til sidst kommer de selv op"* (bilag 3.1 side 55). Sofie understreger, at de unge ikke presses ud i noget af de frivillige. De unge skal selv ville.

Den frivilliges job er at skabe rammerne, og så følger de unge med *"i deres eget tempo"* (bilag 3.1 side 56). Sofie beskriver, hvordan de i deres job arbejder ud fra princippet *"hjælp til selvhjælp"* (bilag 3.1 side 56), hvilket lægger op til et andet af Giddens hovedbegreber: *refleksiviteten*. Selvets refleksionsprojekt er et begreb for, hvordan individet i det senmoderne samfund selv må skabe sin identitet gennem refleksioner af sociale interaktioner og social viden. De unge i det senmoderne samfund, kan ikke, som det var tilfældet i tidligere generationer, finde deres identitet ved blot at kigge på forældre eller bedsteforældre - det er f.eks. ikke længere givet, at den unge bliver landmand, hvis dennes far er landmand. Sofie udtrykker det således:

"Det er meget vigtigt at pointere, at hvis en ung kommer hen til mig og f.eks. siger: Sofie, hvad skal jeg gøre, hvad skal jeg gøre for ikke at være ensom? Så kunne jeg aldrig finde på at give dem et svar. Det er mit arbejde, at de selv skal finde frem til deres eget svar. Så vi hjælper dem ikke med at skabe, men vi giver dem trygge rammer til, at de selv tør skabe (red. deres sociale identitet)" (bilag 3.1 side 55).

Sofie beskriver her skabelsen af de unges sociale identitet som deres egen opgave. Det er en stor del af selvets refleksivitetsprojekt, især når man har med ensomme unge at gøre. Sofie karakteriserer ensomme unge som en skrøbelige unge, der ikke har fået anerkendelse, ikke har fået at vide, de er gode nok, som de er, og måske også er blevet holdt udenfor eller mobbet. De har ikke fået dét, de har haft brug for, for at kunne udvikle deres sociale identitet. De unge mangler en masse anerkendelse og succesoplevelser. Simone supplerer og karakteriserer endvidere den ensomme unge som en ung, der mangler noget at give sig til i sine aftener, sidder hjemme alene hver aften. Sofie erkender desuden, at de frivillige har en indirekte indvirkning på den unges identitetsdannelse i forhold til, at de unge spejler sig i de frivillige. Hun siger:

"Fordi nogen kan spejle sig mere i mig, end andre kan, så derfor er der nogle, som henvender sig mere til mig, end der er f.eks. til Simone (...) fordi vi er meget forskellige, og det er noget, jeg også synes, er fedt i vores frivilligruppe, at vi har så mange forskellige typer, så der er plads til så mange forskellige unge" (bilag 3.1 side 58).

Simone siger om samme emne, at det er vigtigt for de frivillige at tænke over, hvordan de er over for de unge, hvad de gør, og hvad de siger. Simone har yderligere udtalt:

"Vi skal jo bare være deres guider, støtte dem i det de gerne vil (...) Vi skal selvfølgelig give dem en måde, så de kan se: sådan opfører jeg mig, så de kan se, hvordan jeg gør og hvordan jeg passer ind i et samfund" (bilag 3.2 side 72).

Sofie sammenligner de frivilliges rolle med ældre søskende, der agerer rollemodeller i den unges refleksionsproces. Sofie mener derfor, det er rigtig vigtigt, at de frivillige kommer til Ventilen og er sig selv i den form, det er muligt. Sofie er i en rolle på den måde:

"(...) at jeg ikke slapper af på samme måde, som hvis jeg var sammen med mine egne venner. Fordi jeg føler, jeg har et ansvar for de unge. Jeg er meget opmærksom på, hvor de er sammen som gruppe (...) Men jeg er mig selv i min handlingsform" (bilag 3.1 side 58).

Som tidligere beskrevet er det ved debataftenerne, tilliden kommer tydeligst til syne. Det er her, de unge eksemplificerer de tillidsbånd, de opnår i det miljø, de frivillige skaber. Sofie fortæller om sin opfattelse af tilliden både i forhold til den frivillige og i forhold til gruppen:

"F.eks. debataftenerne, hvor de virkelig åbner op om nogle virkelig personlige ting, der viser de både tillid til os (red. de frivillige) og til gruppen (...) Tør sige: 'jeg vil gerne' og tør sige: 'det kan jeg ikke lide', det er også meget vigtigt, de tør sige: 'det kan jeg ikke' - altså sætte grænser osv. Det ser jeg som tillid, at de er trygge nok, til at kunne det" (bilag 3.1 side 58).

Sofie ser også det, at de unge henvender sig til dem og fortæller om noget, hvad der er sket i løbet af dagen eller bare det, at de griner og slapper af i de frivilliges selskab, som tillid.

Samfundsudviklingens indvirkning på individet

Giddens mener, at udviklingen til det senmoderne samfund har frembragt livsformer, hvilke der *"(...) har på en hidtil uset måde revet os bort fra alle traditionelle typer af social orden,"* (1994:12). Disse livsformer har ifølge Giddens ændret nogle af de mest intime og personlige træk ved vores hverdagsliv. Han anvender ord som *forandringshastighed* og *forandringens omfang* (Giddens 1994:13) til at indikere nogle af de betingelser, som senmoderne mennesker i dag lever under.

Den hastige samfundsudvikling medfører, at de tidligere så faste traditioner og rammer, der eksisterede i samfundet, ikke længere gør sig gældende. De frivillige i Ventilen fokuserer, som beskrevet i afsnittet ovenfor, i høj grad på at skabe nogle faste rammer i mødestedet, da de mener, at faste rammer er en nødvendighed, for at kunne skabe tryghed. Simone fortæller, hvordan en aften altid indledes med: *"Man kommer og siger hej, laver noget kaffe, noget the og nogle kander vand"* (bilag 3.2 side 66). Mødestedets aftener har altså flere faste rutiner, selvom aktiviteterne varierer lidt fra uge til uge. Derudover fortæller Simone om nogle af Ventilens fastlagte retningslinjer, som de unge *skal* indordne sig efter, hvis de vil være en del af fællesskabet: *"Du må ikke drikke alkohol, og du må ikke tage stoffer (...). Man må heller ikke have mobilen fremme i Ventilen Roskilde, men det er noget, vi har lavet"* (bilag 3.2 side 72). Således er nogle få valg allerede taget for den unge, idet de træder ind i mødestedet. Når det er sagt, så er Ventilens ønske dog stadig at hjælpe de unge på vej til at tage deres egne beslutninger og skabe deres egen sociale identitet. *"Det er ligesom at sætte rammerne op for sig selv"* (bilag 3.2 side 73), som Simone udtrykker det. Giddens understreger, at individet i det senmoderne samfund selv har ansvaret for sin identitetskabelse, og Ventilen ønsker at lære de unge, hvordan de påtager sig og lever op til dette ansvar. De går altså ikke mod senmodernitetens samfundsudvikling, men støtter de unge, så de på bedste vis og så smertefrit som muligt lærer at håndtere denne. Simone fortæller:

"Der er bare nogle, der ikke lige kan finde ud af at sige det rigtige, på de rigtige tidspunkter (...) så kommer de her i Ventilen for at lære, hvordan det er man ligesom snakker sammen. Og for at se om 'kan jeg godt tillade mig at sige det her' og 'når jeg siger det her, så reagerer hun sådan'" (bilag 3.2 side 77).

Sofie beskriver det ud fra et mere geometrisk perspektiv:

"Samfundet er bygget op i kasser, men man er nødt til at have sin egen cirkel, for at få plads i en kasse. Og det er den cirkel, vi hjælper de unge med at få, så de kan komme ud (red. i samfundet) og passe ind i kasserne. Få sin egen identitet" (bilag 3.1 side 80).

Når Giddens skal karakterisere det senmoderne samfund, er ét af hovedpunkterne adskillelsen af tid og rum, bl.a. er begrundet i den hastige teknologiske udvikling (Giddens, 1994:25). Et åbenlyst eksempel på, hvordan teknologien i dag påvirker både vores hverdag og identitet, kunne være et socialt medie som Facebook. I forhold til unges ensomhed ser Sofie dog ikke Facebook og medier som den generelle grund til problemet, men hun ser det som en stor forstærkning, fordi:

" (...) så kan man logge ind og blive mindet om, at jeg faktisk ikke har nogle venner. Der er ikke nogle, som har 'liket' mit billede, der er ikke nogle, som har skrevet til mig osv. Så jeg ser det som en forstærkning, der gør, at det så kører hurtigere og hurtigere i 'ensomhedsspiralen'. Jeg ser det som en forstærkning, og når man først er blevet forstærket i det, er det jo virkelig hårdt, når det virtuelle er så stort, og så blive fravalgt i noget, der er så stort" (bilag 3.1 side 78).

Sofie bruger også andetsteds (bilag) spiralen til at illustrere, hvordan følelsen af at være ensom, når den først er kommet, hurtigt kan forværres. Hun beskriver, hvordan følelsen af ensomhed ofte starter i det små, hvorefter den bare bliver større og større – indtil den unge til sidst ikke længere kan bunde, og ikke selv kan komme ud af spiralen igen. Hun påpeger i øvrigt, at samfundet bidrager til denne negative tendens, fordi samfundet opsætter normer for, hvad man skal være og skal kunne for at blive accepteret. Hun tilføjer, at man ved at lægge disse normer væk kan få alle mennesker til at passe ind i en sammenhæng, fordi alle *har* noget at bidrage med – og det er noget af dét, som Ventilen forsøger at hjælpe de unge med at indse. Hun mener desuden, at ensomhed er et tabuiseret emne både i Danmark og mange andre lande, og at de i Ventilen forsøger at fjerne dette overskyggende tabusyn, som gør problemet med ensomhed endnu sværere at løse. I denne sammenhæng ser hun det som en løsning, hvis samfundet blev bedre til at italesætte ensomhed samt konsekvenserne og omfanget af det.

Resultater

Vi har i dette afsnit belyst at når unge for første gang kommer til Ventilen, er det hovedsageligt fordi, de er ensomme. De mangler nære- og personlige forhold, eller hvad Giddens ville kalde *rene forhold*.

Giddens skriver, at man for at opnå de rene forhold må åbne sig for de andre parter - man må gennemgå en *afsløringsproces*. Dette kræver dog, at individerne føler sig trygge og har tillid til den anden/de andre. Netop tryghed og tillid er noget, som de frivillige i Ventilen vægter højt når de arbejder med de unge. De forsøger at skabe denne tryghed gennem bl.a. faste rammer/traditioner og desuden ved at undgå at presse de unge, men i stedet lade dem udvikle sig i deres eget tempo. I øvrigt forpligtiger de frivillige sig også over for de unge ved at underskrive en tavshedspligt.

Ud over tillid peger Giddens også på *gensidighed* og *intimitet* som afgørende for, at det rene forhold kan finde sted. I vores interview fandt vi flere eksempler på gensidighed i Ventilen, både mellem ung-ung og mellem ung-frivillig. Sofie fortalte, hvordan de unge bidrager rigtig meget til hinanden. Desuden understregede Simone vigtigheden i intimitet og effekten ved "den personlige opfordring."

Udover at hjælpe de unge med at danne sig et netværk - rene forhold - hjælper de samtidig også de unge til lettere at kunne skabe deres egen identitet. Dette sker igen med udgangspunkt i de trygge og faste rammer, men derudover er det også afgørende, at de unge allerede fra begyndelsen ved, at de alle sammen har dét til fælles, at de føler sig ensomme. Et tabu som i 'den virkelige verden' kan være svært at erkende.

Med Giddens ord kan man således sige, at Ventilen skaber nogle trygge rammer for de unge, så de nemmere kan påbegynde *selvets refleksivitetsprojekt*. De frivillige i Ventilen er meget opmærksomme på, at de netop kun skal skabe rammerne, og altså ikke selve de unges identitet - den må de selv finde. Ventilens aktiviteter foregår derfor også på de unges præmisser, det handler om, hvad *de* gerne vil lave i mødestedet. Ventilen forsøger at være et åbent rum, hvor de unge føler sig trygge nok til at give noget af sig selv.

Sofie beskrev følelsen af at være ensom som en spiral, der bare vokser sig større og større, og som kun bliver mere uoverskuelig for den unge at komme af med igen som tiden går. En følelse, som når den allerede er der, kan blive forstærket yderligere gennem sociale medier som fx Facebook.

6. Diskussion

Ensomhed og samfundet

Ifølge Giddens dannes alle menneskelige bånd på baggrund af en gensidig forventning om, at alle parter skal få noget ud af det. Dette sker bl.a. gennem en afsløringsproces, hvor hvert individ er nødt til at afsløre noget af sig selv for at opnå disse bånd. Sofie fra Ventilen nævner, at de unge, der benytter mødestedet, møder hinanden uden fordomme og med en fælles indgangsvinkel i og med, de har noget tilfælles – de er ensomme. De har altså en gensidig forventning om at få noget socialt ud af at komme i mødestedet. Dette er ligeledes et af Baumeister og Learys (1995:498) hovedpunkter for tilfredsstillelsen af det fundamentale behov for at passe ind. Dette kræver stabile og affektivt positive interaktioner, som skal finde sted i en varig kontekst bygget på en følelsesmæssig bekymring for den andens velbefindende. Man skal altså, udover at få noget ud af forholdet, også have en tilknytning til hinanden for at danne bånd. Det er desuden vigtigt, at disse interaktioner sker med de samme individer over en varig periode, for at det fundamentale behov bliver opfyldt. (Baumeister og Leary, 1995:497 og 500)

Desuden skriver Lasgaard, at det er afgørende for de unge at opleve samhørighed med andre jævnaldrende samt følelsen af at fungere i et fællesskab, hvis de skal kunne udvikle sociale færdigheder samt løsrive sig fra både deres forældre og den enkeltes identitetsprojekt. Dette understøtter i høj grad de frivillige i Roskildes vision om at skabe et rum, hvor de unge føler sig trygge, og som Sofie udtrykker det *"Vi fokuserer meget på det at være sammen"* (bilag 3.1 side 50). De frivillige arbejder meget på at skabe rammerne for at danne et fællesskab de unge imellem. Sofie udbygger nærmere: *"(..) det er vores mission at skabe et rum, som om man bare hang ud med sine venner. Det er dét vi skaber, det er dét vi er der for, os frivillige"* (bilag 3.1 side 50). I et sådant rum vil de unge opnå tillid til hinanden igennem det, Giddens kalder afsløringsprocessen og igennem den tillid, vil den unge opleve samhørighed med jævnaldrende og opnå følelsen af at fungere i et fællesskab, og de unge kan påbegynde dannelsen af sociale færdigheder.

Vores empiri viste, at en del af de unge, der møder op i Ventilen i Roskilde, til at starte med har problemer med deres situationsfornemmelse. De agerer akavet i selskab med de andre unge, hvilket Sofie begrundes med, at det tidsmæssigt er længe siden, de sidst har haft noget

socialt med andre mennesker. Dette kan ses som et udtryk for, at de unge har været isolerede fra socialt samvær. Lasgaard (2009:9) siger, at isolering og en følelse af ensomhed giver en større risiko for også at opleve andre psykologiske som helbredsmæssige problemer. Desuden er sandsynligheden for et succesfuldt uddannelsesforløb mindsket. Baumeister & Leary (1995:521) påpeger, at mange af de følelsesmæssige problemer mennesker søger professionel hjælp til, deriblandt ensomhed, er et resultat af, at den enkelte ikke får opfyldt sit behov for at være en del af et fællesskab. Årsagen til denne udvikling er ifølge Baumeister og Leary (1995:521) den øgede individualisering af det moderne samfund. Giddens beskriver dette med forholdende forandringshastighed og forandringens omfang (1995:13), hvor Giddens finder forandringshastigheden for modernitetens betingelser ekstrem.

Denne udvikling stiller nye krav til individet. Individet skal danne sig selv. Mennesket kan ikke længere finde sin identitet og mening med livet ved bare at se på tidligere generationer. Samfundet bygger ikke længere i samme grad på traditionelle fællesskaber så som familien og det nære miljø (Aaen og Nielsen, 2007:95). Familien er ikke længere basen for socialt liv, men bliver suppleret eller sågar erstattet af virtuelle fællesskaber (2007:95). Ifølge Baumeister og Leary (1995:521) kan det hænge sammen med det at gå væk fra arrangerede ægteskaber og den øgede mulighed for at blive skilt. Denne proces kalder Giddens selvets refleksionsprojekt, hvor individet selv skal skabe og danne den identitet, som tidligere generationer blev født ind i. Refleksiviteten i det moderne samfund består ifølge Giddens i at: *"(...) sociale praksisser konstant undersøges og omformes i lyset af indstrømmende information om de samme praksisser, og at deres karakter således ændre grundlæggende"* (Giddens, 1994:39). De sociale praksisser er altså ifølge Giddens ikke givet på forhånd i det moderne samfund. De er ikke længere bygger på traditioner, og alle individer skal selv vælge og skabe det sociale de vil indgå i.

Lasgaard beskriver to forskellige former for ensomhed: 1) ensomhed knyttet til manglende fællesskabsfølelse og 2) ensomhed knyttet til alenehed (Lasgaard, 2007:51-52). Ensomheden knyttet til manglende fællesskabsfølelse er desuden delt op i to grene, *emotional ensomhed* og *social ensomhed*, som hhv. er savnet af nære/intime relationer og savnet af et netværk (se bilag 4.1). De unge, der møder op i Ventilens mødested i Roskilde, befinder sig primært i den første form for ensomhed, men det er sværere at definere, hvor de mere præcist er i forhold til de to grene. Der er nogle af de unge, der mangler nære/intime relationer, som Sofie karak-

teriserer, som dem der har været ensomme og manglet nogen at snakke med hele livet. Andre mangler et netværk, f.eks. den studerende, Simone nævner, der var flyttet fra Kolding for at læse i København og havde fået bopæl i Roskilde uden at kende nogen. Han kan tænkes at have haft nære/intime relationer i Kolding, men manglede et netværk i Roskilde. Størstedelen af de unge, der kommer i mødestedet, har tendenser af begge grene af ensomhed knyttet til en manglende fællesskabsfølelse. De frivillige stræber efter at give de unge et miljø baseret på tillid, så rummet kan bruges til at danne nære/intime relationer igennem f.eks. den tidligere nævnte afsløringsproces. De frivillige gør derudover et stort arbejde for at skabe et fællesskab og lave aktiviteter sammen i mødestedet. Dette er et forsøg på at danne rammer, så de unge selv kan skabe sig et netværk i mødestedet. Lasgaard understreger desuden, at ingen af disse typer af sociale relationer kan erstatte behovet for den anden form (2007:41).

Ensomhed blandt unge er et stort problem samfundsmæssigt. Ifølge CEFU's rapport føler 4,8% af danske unge mellem 15-24 år sig ofte isoleret fra andre, 8,7% føler ofte, de savner nogen at være sammen med, og 1,8% føler sig ofte holdt udenfor. Det vil sige, at der altså er relativt mange unge i alderen 15-24 år, som føler sig ensomme. Det, at der på Ventilens mødested møder mellem 10 og 15 unge op ved hver åbning, lyder ikke af så mange, men Simone fortæller, at de i år har modtaget 50 nye unge i mødestedet. Det relativt lave tal, sammenlignet med statistikkerne, kan måske forklares af det store skridt, det er at definere sig selv som ensom. Simone fortæller, at mange har kørt forbi mødestedet i åbningstiden flere gange, inden de har turdet gå ind første gang. Det kan ligeledes være et udtryk for det tabu, ensomhed blandt unge er. Det er et stort nederlag for den unge ikke at fungere socialt grundet, at det moderne samfund er bygget op på lige netop evnen til at fungere socialt. Simone bruger endda udtrykket falliterklæring om det at indse, man selv er ensom. Desuden kan det være svært at få et præcist overblik over antallet af ensomme, da det afhænger af folks villighed til at betegne sig selv som ensom. Som Lasgaard (2009:33) skriver, kan dét at være ensom opleves som pinligt, eller som Sofie siger, *være et kæmpe tabu*, og derfor vil nogle unge formentlig ikke angive sig selv som ensomme, selvom det faktisk er tilfældet. Dette sandsynliggør ifølge Lasgaard (2009:33) en vis underrapportering.

Som tidligere nævnt argumenterer Aaen og Nielsen (2007:95) for, at de traditionelle fællesskaber så som familien og det nære miljø bliver suppleret eller sågar erstattet af virtuelle fællesskaber, som f.eks. Facebook. Sofie ser ikke ensomhedsproblemet som direkte afledt af de virtuelle fællesskaber, men ser er en klar forstærkning af problemet igennem dem. Dette grundet, at de unge også uden for det fysiske fællesskab konstant bliver mindet om, at de er ensomme. Dette er kun muligt grundet det, Giddens kalder *adskillelsen af tid og rum*, som er en af karakteristikaene ved det senmoderne samfund. Både CEFU's rapport (Nielsen et al., 2010:64) og Sofie (bilag 3.1 side 60) illustrerer begge unges ensomhed som værende en spiral. Spiralen er et udtryk for den forstærkning af ensomheden, som unge oplever ved gentagne sociale nederlag, hvilke måske kan starte i det små og ved gentagelser udvikle sig til en magtesløs situation, hvor den unge nærmest giver op. Dette kommer også til udtryk i CEFU's rapport, hvor 12,3% af alle unge føler, at de ting, de foretager sig i hverdagen, er uden mening. Derfor er det vigtigt, at Ventilen som mødested arbejder aktivt på at sikre de unge sociale succeser for at vende spiralen og give de unge mening i deres hverdag igen.

Tillid er ifølge Giddens (1994:106) meget væsentligt for dannelsen af venskaber og sociale bånd. Denne tillid er, som tidligere beskrevet, meget vigtig for Ventilens arbejde, og det vægtes derfor også højt, at de frivillige har indgået en tavshedspligt, og at de unge bliver gjort opmærksomme på dette allerede ved førstegangssamtalen. Opholdet i mødestedet bygges derfor fra start op på et tillidsforhold frivillig og ung imellem, som skaber de tidligere omtalte trygge rammer. Tavshedspligten er vigtig også for at sikre et fortroligt rum i Ventilen, i hvert fald blandt de frivillige. Det underbygger CEFU's rapport, som lægger stor vægt på vigtigheden af, at de unge har fortrolige samtalepartnere, som de kan gå til med deres problemer. Rapporten viser, at de unges muligheder for at klare hverdagen hænger sammen deres adgang til én eller flere at dele deres problemer med. 21,7% af de unge, der ingen voksne har at betro sig til, har således altid eller ofte problemer, der gør det svært for dem at klare hverdagen voldsommere ser det ud, for de unge der ikke har venner at gå til, hvor hele 30,3% har ofte eller altid problemer, der gør det svært for dem at klare hverdagen. Det billede, vi fik af de unge hos Ventilen i Roskilde, var, at det var unge mennesker, der havde manglende situationsfornemmelse og manglede betydningsfulde sociale relationer, hvilket er socialt fundamentalt for mennesket ifølge både Giddens, Lasgaard samt Baumeister og Leary Derfor har de unge ensomme i Ventili-

len de samme problemer med at klare hverdagen, som de unge, der står beskrevet i rapporten.

Giddens skriver, at tillid er noget, individet i høj grad selv må arbejde for at opnå (1994:106) samtidig med, at personlig tillid må etableres gennem en selvopdagelsesproces (1994:107), og det betyder således, at individets selvidentitet og den tillid, de får fra andre er dialektisk forbundne. Menneskelig identitet er social identitet, fordi identiteten er formet ud fra interaktionen i det sociale liv. Identitet er nemlig ifølge Giddens & Sutton lavet, ikke givet (2013:307). Dette fører videre til Giddens begreb *det rene forhold*, som de unge, der møder op i Ventilens mødested, er i klar mangel af. De unge mangler ifølge Simone og Sofie nærvær, venskaber og især tillid og intimitet. Det er, som tidligere nævnt, de frivilliges rolle at skabe et rum baseret på tryghed og fortrolighed, hvor disse fundamentale menneskelige behov kan udvikle sig. Giddens' teori underbygges af Lasgaard, som peger på, at ungdomsårene er en livsfase, hvor den enkeltes identitet udvikles. Dette sker primært gennem samvær med andre unge (2007:42). Derfor er Ventilens vigtigste opgave at danne et rum, hvor de unge kan finde deres sociale identitet gennem tillid til sig selv og tillid fra og til andre, og når den sociale identitet er fundet gennem de menneskelige bånd og den tillid, der skabes, har de unge opnået de rene forhold, hvorefter de er klar til at blive sluset tilbage i "virkeligheden" igen.

7. Konklusion og perspektivering

Vi har med dette projekt kigget nærmere på, hvilke værdier det sociale entreprenørskab Ventilen skaber, samt hvordan disse værdier kan afhjælpe social eksklusion/ensomhed blandt unge i Danmark. I vores litteraturstudie fandt vi, at ensomhed i dag er blevet et relativt udbredt samfundsproblem, i og med 6 % af danske unge mellem 15-24 år føler sig ensomme. Vi fik desuden tegnet et billede af de bestemte behov, de unge skal have opfyldt for at komme ud af ensomheden, og vi har igennem Giddens' teorier pointeret at menneskelig identitet er social identitet, fordi identitet er formet ud fra interaktionen i det sociale liv. Derfor valgte vi at undersøge, hvordan Ventilen i Roskilde skaber værdi for den unge gennem et fysisk rum, hvor rammerne til, at de unge kan danne deres sociale identitet, er lagt fast.

Vi kom i vores analyse frem til, at ensomhed kan afhjælpes gennem sociale organisationer, der lader de ensomme unge mødes i nogle rammer, hvor de unge kan agere socialt ud fra deres egne forudsætninger og derigennem etablere sig et netværk. Det sociale entreprenørskab Ventilen er et eksempel på en sådan organisation, der med udgangspunkt i værdier som tryghed, tillid, faste rammer, forpligtigelse og nærhed/intimitet hjælper de unge til at skabe deres sociale identitet og samtidig komme ud af den såkaldte ensomhedsspiral.

Vi fandt frem til, at den primære årsag til unges fremmøde i Ventilen er deres mangel på *rene forhold*. Ventilens trygge rammer gør det, ifølge vores undersøgelse, nemmere for de unge at starte *selvets refleksionsprojekt*. Vores analyse påpeger, at muligheden for social interaktion er en nødvendighed for at kunne fungere som individ i det senmoderne samfund. Endvidere understreger vores undersøgelse, at gensidighed - opnået med udgangspunkt i tillid og nærvær/intimitet - er en forudsætning for at skabe rene forhold. Dette sker, som en naturlig proces for de unge, der benytter Ventilen i Roskilde. Hvis denne proces lykkes, vil de unge til sidst opnå de nødvendige sociale kompetencer, som er fundamentale for at fungere i det senmoderne samfund. De unge er således klar til igen at forlade Ventilens trygge ramme, netop på baggrund af de værdier de i deres tid i Ventilen har tilegnet sig og derfor forhåbentligt blive socialt velfungerende.

Hvis vi skulle have undersøgt problematikken omkring ensomhed med en anden indgangsvinkel, kunne det have været interessant at se på ensomhed ud fra et mere internationalt perspektiv. I vores interview med de frivillige i Ventilen kom det frem, at Danmark er det eneste land på verdensplan, som aktivt gør noget for at bekæmpe ensomhed blandt unge. Vi kunne

med udgangspunkt i denne kendsgerning gå ind og undersøge, hvorfor ingen andre lande endnu har taget fat på problemet. Herunder kunne bl.a. inddrages, hvordan den universelle velfærdsmodel adskiller sig fra den residuale model. Derudover kunne man også undersøge Maslows behovspyramide og kigge på hvordan samfundet, i takt med at det bliver økonomisk bedre stillet, flytter fokus hen på andre problemer.

8. Litteraturliste

Bøger

Andersen, Heine & Kaspersen, Lars Bo (2013): *Klassisk og moderne samfundsteori*, 5. udgave, 1. oplag, Hans Reitzels Forlag

Flyvbjerg, Bent (2009): *Samfundsvidenskab som virker*, Akademisk Forlag

Giddens, Anthony (1994): *Modernitetens konsekvenser*, 1. udgave, 2. oplag, Hans Reitzels Forlag

Giddens, Anthony (1996): *Modernitet og selvidentitet*, 1. udgave, 10. oplag, Hans Reitzels Forlag

Giddens, Anthony & Sutton, Philip W. (2013): *Sociology*, 7. udgave, Polity Press

Jacobsen, Michael Hviid et al. (2012): *Videnskabsteori, i statskundskab, sociologi og forvaltning*, 2. udgave, 1. oplag, Hans Reitzels Forlag

Kvale, Steinar (1994): *InterView; En introduktion til det kvalitative forskningsinterview*, 4. oplag, Hans Reitzels Forlag

Lasgaard, Mathias & Kristensen, Nanna (2009): *Ensom i gymnasieskolen*, Grefta Tryk A/S

Lasgaard, Mathias, Nielsen, Gert, Aaen, Susanne, Kofod, Anne, Blankholm, Ulla og Jørgensen, Per Schultz (2007): *Der er bare ikke rigtig nogen – en antologi om unge og ensomhed*, Grefta Tryk A/S

Nyborg, Anne Marie, Vilhelmsen, Anette (2003): *Hvor svært kan det være? - en antologi om forbyggelse af unges mistro, selvmordsforsøg og selvmord*, Ungdomspædagogisk Forsknings- og Udviklingscenter, CVU Fyn

Publikationer

Baumeister R. & Leary M. (1995): *The need to belong: Desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation*. Psychological Bulletin 117 (3), 497-529

Johanson, Lars Jannick, Skovgaard, Anne Kjær, Hyllegaard, Morten, Bendtson, Anne Sofie, Kararup Janus, Aagaard, Sune (2010): *Velfærdens iværksættere: En dansk strategi for socialt iværksætteri*, Mandag morgen

Nielsen, Jens Christian, Sørensen, Niels Ulrik, Osmec, Martha Nina (2010): *Når det er svært at være ung i DK – unges trivsel og mistro i tal – kap. 5 unge og ensomhed*, Center for ungdomsforskning (CEFU)

Freya S. Kou
Rasmus L. Kroer
Simone Torp

Sociologi & Kulturanalyse
1. semester, gruppe 15
Ensomhed blandt unge

19/12-13

Udvalget for socialøkonomiske virksomheder (2013): *Anbefalingsrapport* (USV)

Internetsider

Madsen, Misja-Eiberg (2003): Kristeligt Dagblad

<http://www.kristeligt-dagblad.dk/artikel/128783:Debat--Ensomhed-blandt-unge-vokser-epidemisk>, den 17/12-2013 kl. 17.30

Ventilen

www.ventilen.dk 17/12-2013 kl. 17.30

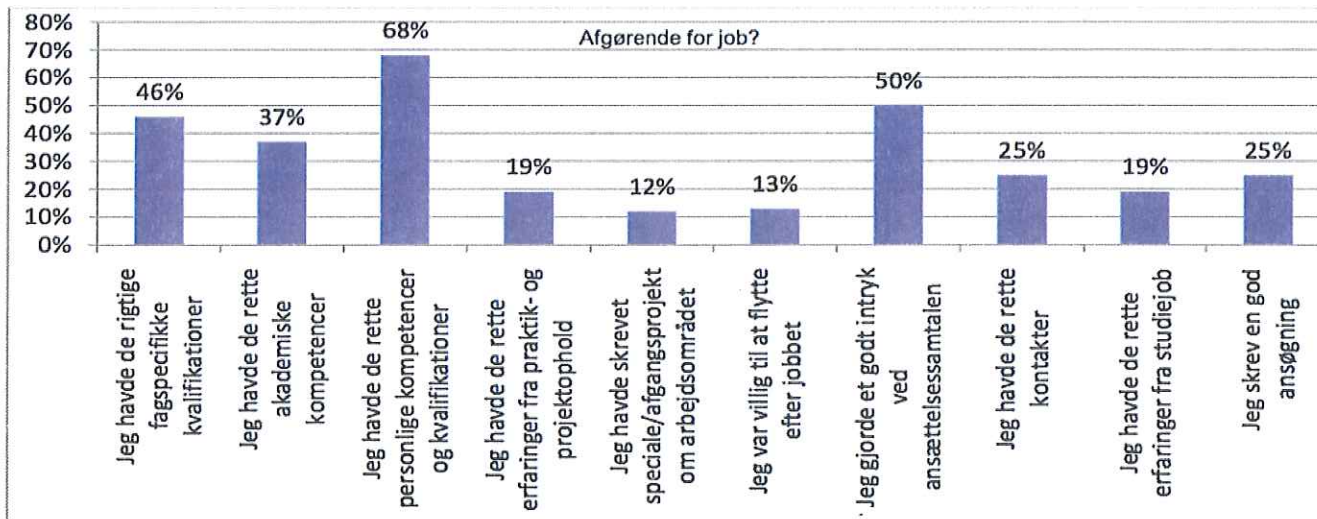
9. Bilag

Bilag 1

Bilag 1.1

Dimittendundersøgelse foretaget af KarriereCentret på Syddansk Universitet i 2009. Respondentgrundlaget for undersøgelsen udgør 2424 bachelorer og kandidater.

Diagram fra rapportens side 29:

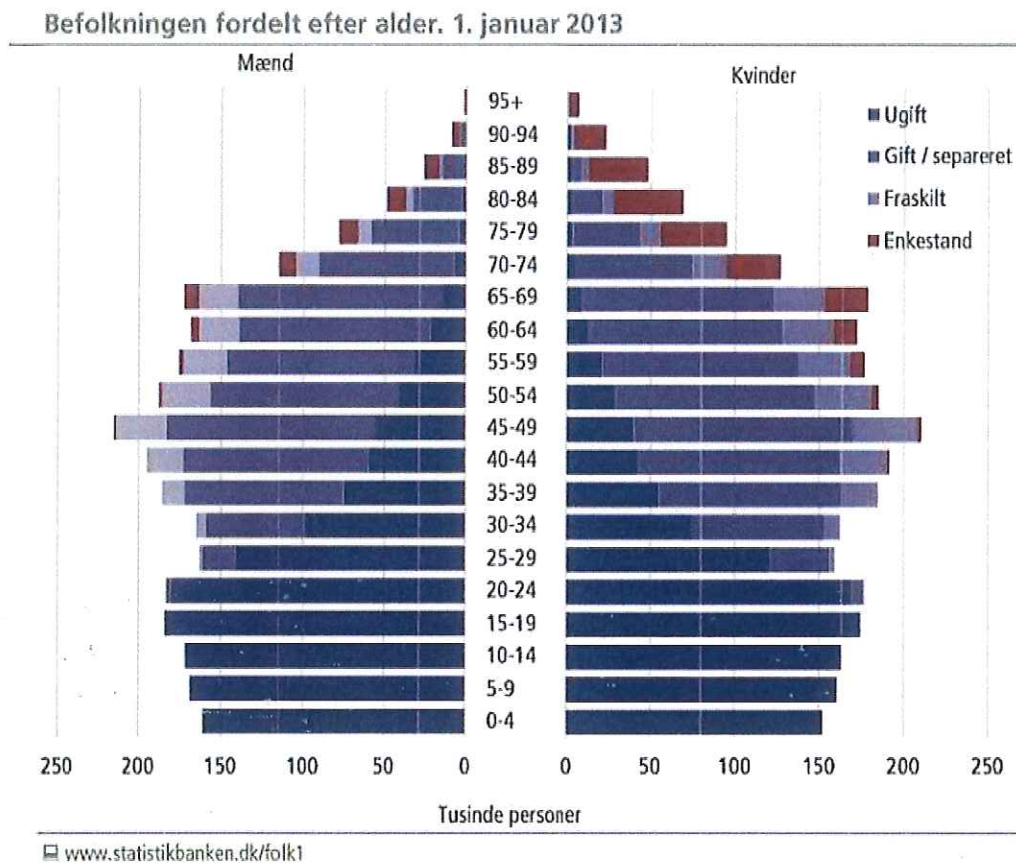

Figur 2.3. 3: Hvad var i høj grad afgørende for, at du fik dit første job?

Note: Det skal nævnes, at personlige kompetencer både kan dække over sociale færdigheder, såsom at kunne indgå i fællesskaber, et arbejdsmiljø, deltage i gruppearbejde og konflikthåndtering, men også mere individuelle færdigheder som at have selvtillid, tro på egne evner, at kunne træffe valg og være selvledende. Begge former for færdigheder kan dog påvirkes negativt som følge af ensomhed, (vigtige personlige kompetencer for jobsøgere beskrives i Cand. Hvad?).

Bilag 1.2

Diagram fra Statistisk Årbog 2013 som illustrerer den demografiske udvikling:

Bilag 2

Bilag 2.1: UCLA Loneliness Scale

Scale:

INSTRUCTIONS: Indicate how often each of the statements below is descriptive of you.

C indicates "I often feel this way"

S indicates "I sometimes feel this way"

R indicates "I rarely feel this way"

N indicates "I never feel this way"

1. I am unhappy doing so many things alone	O	S	R	N
2. I have nobody to talk to	O	S	R	N
3. I cannot tolerate being so alone	O	S	R	N
4. I lack companionship	O	S	R	N
5. I feel as if nobody really understands me	O	S	R	N
6. I find myself waiting for people to call or write	O	S	R	N
7. There is no one I can turn to	O	S	R	N
8. I am no longer close to anyone	O	S	R	N
9. My interests and ideas are not shared by those around me	O	S	R	N
10. I feel left out	O	S	R	N
11. I feel completely alone	O	S	R	N
12. I am unable to reach out and communicate with those around me	O	S	R	N
13. My social relationships are superficial	O	S	R	N
14. I feel starved for company	O	S	R	N
15. No one really knows me well	O	S	R	N
16. I feel isolated from others	O	S	R	N
17. I am unhappy being so withdrawn	O	S	R	N
18. It is difficult for me to make friends	O	S	R	N
19. I feel shut out and excluded by others	O	S	R	N
20. People are around me but not with me	O	S	R	N

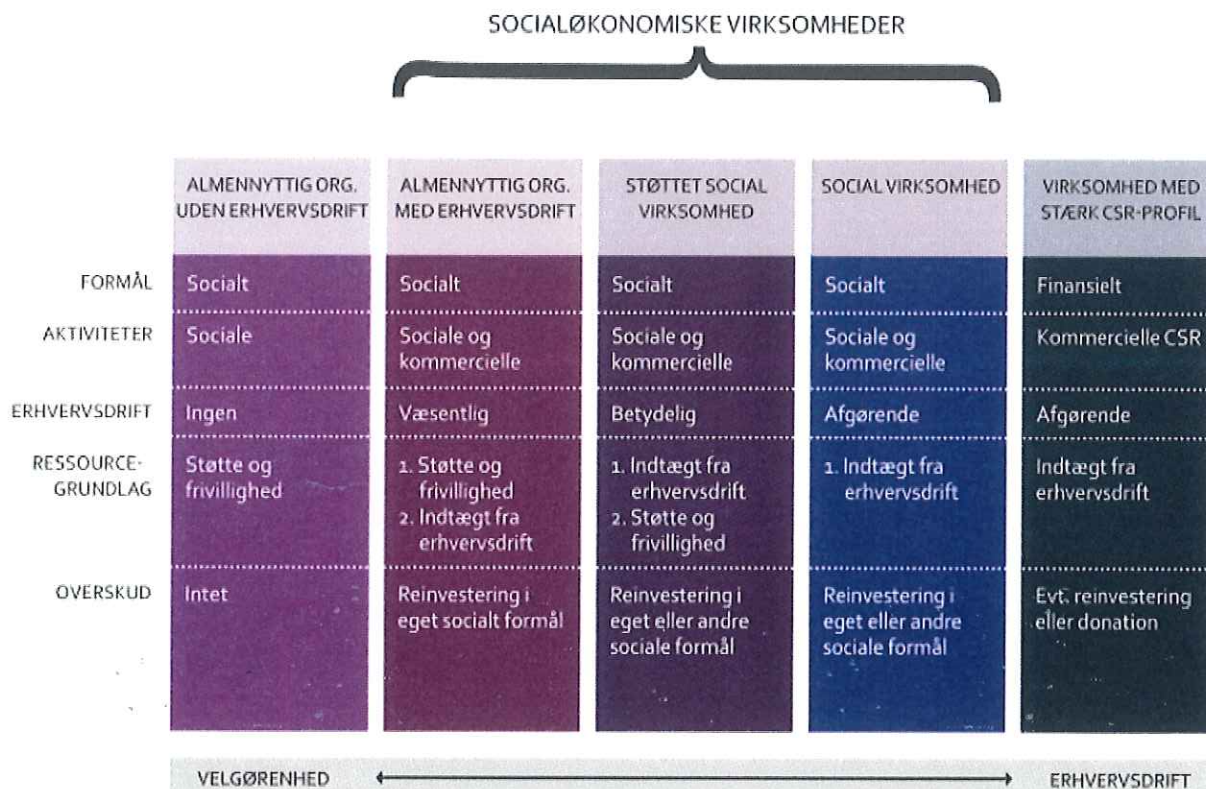
Bilag 2.2: Tabel 1 (Nielsen et al., 2010:66).

Tabel 1: Følelsen af ensomhed blandt unge. Køns- og aldersfordelt			
	Hvor ofte føler du dig isoleret fra andre?		
	Sjældent	En gang imellem	Ofte
Alle unge	77,5%	17,8%	4,8%
Unge mænd	*** 80,3%	*** 15,4%	*** 4,3%
Unge kvinder	*** 74,6%	*** 20,2%	*** 5,2%
15-19-årige	78,7%	16,5%	4,8%
20-24-årige	76,3%	19,0%	4,8%
Hvor ofte føler du, at du savner nogen at være sammen med?			
	Sjældent	En gang imellem	Ofte
Alle unge	66,3%	25,0%	8,7%
Unge mænd	67,7%	24,0%	8,3%
Unge kvinder	65,0%	26,0%	9,1%
15-19-årige	* 67,9%	* 23,8%	* 8,3%
20-24-årige	* 64,6%	* 26,1%	* 9,3%
Hvor ofte føler du dig holdt udenfor?			
	Sjældent	En gang imellem	Ofte
Alle unge	88,2%	9,9%	1,8%
Unge mænd	** 89,8%	** 8,8%	** 1,4%
Unge kvinder	** 86,6%	** 11,0%	** 2,4%
15-19-årige	* 87,6%	* 9,9%	* 2,4%
20-24-årige	* 88,9%	* 9,8%	* 1,3%

Chi square test : * p < 0,05 ** p<0,01 *** p <0,001

Bilag 2.3: Figur 2 (USV, 2013:13).

Figur 2: Model for variation mellem socialøkonomiske virksomheder

Bilag 3

Bilag 3.1 Interview 1: Sofie

R = Rasmus

S = Simone

F = Frivillig (Sofie)

R: Vi ville egentlige gerne starte med at høre lidt om din baggrund og din alder, nu hørte vi godt nok du var socialrådgiver, så det behøver vi ikke høre så meget mere om, vi ville gerne høre mere hvad du ellers laver i din fritid

F: Yes, jeg er 24 år, frivillig i Ventilen i snart et år, det har jeg til januar. Øhmm, jeg læser til socialrådgiver på 6. Semester, skal snart til at skrive bachelor og udover at være frivillig i Ventilen, arbejder jeg i H&M studiejob, for at få nogle penge.

R: Det giver jo go' mening i hvert fald. Hvad var dine begrundelser for at starte som frivillig i Ventilen?

F: Altså Michala der er formand har jeg gået på HF sammen med, og da var hun også i Ventilen, hun har været ved Ventilen rigtig mange år. Da synes jeg allerede der at det lød rigtig spændende. Der var bare ikke rigtig mere end det, men så var det jeg begyndte at læse til socialrådgiver, at jeg begyndte at tænke, jeg mangler ligesom at komme ud og få noget i praksis, hvor man kan øve noget i forhold til samtale teknik og aktiv lytning, hele de der grundlæggende basale ting i det at føre en samtale. Og også øhmm, efter jeg har været i praktik, at det er noget jeg mangler lidt, fordi det er svært at få det andre steder, så jeg tænkt jeg ville gerne have et frivilligt arbejde og så talte jeg med Michala og tænkte ensomme unge det er håndterbart og konkret og en ting man også selv kan identificere sig med. For alle prøver at være ensomme bare i 5 min eller en halv time eller nogle er det en længere periode, så man kender også til det og jeg tænkte at det var noget jeg gerne ville hjælpe til, så min indgangsvinkel til at starte i Ventilen var, rent professionelt at få noget erfaring plus at man kan få kurser osv. Der er tilknyttet Ventilen med alle mulige forskellige ting, såsom sorghåndtering, konflikthåndtering, øhmm, assimilation og alle sådan nogle ting. Så jeg tænkte 10-4 altså gratis kurser og øve alle de ting jeg lærer og sådan noget ville være helt perfekt.

R: Hvad har du så fået ud af det, sådan senere hen?

F: Ja, men altså, nu er det gået hen og er blevet en hjertesag for mig, efter at jeg er begyndt at lære de unge at kende og sådan noget, så vil jeg bare så gerne have at de skal have det godt. Nu er det lidt lige som om, nu er jeg fordi man får så meget ud af at være der og de er bare så dejlige og så søde. Det er bare så fedt at se at det virker, man kan virkelig se hvor meget de

udvikler sig bare på nogle måneder. Det er virkelig blevet en hjertesag. Og så selvfølgelig har jeg fået træning ift. Aktiv lytning og ift at holde en personlig samtale og styre en gruppe og få sat samtaler i gang og se hvor de er henne i forhold til det og komme ned på deres niveau og alle de der ting man skal kunne når man sidder som socialrådgiver. Det har jeg selvfølgelig også fået ud af det ikk'.

R: Jo

F: Men nu er det helt sikkert mest en hjertesag.

R: Er det noget du ville kunne tænke dig at arbejde videre med, når du så bliver færdiguddan-net, eller hvordan?

F: Det ved jeg ikke. Jeg kan det jo ikke rigtig. Jo, så skal man ind i sådan en børne/unge gruppe osv. Jeg vil gerne derhen af, men jeg tror ikke rigtig, at når jeg stopper, eller skal til at starte som socialrådgiver, tror jeg ikke jeg skal arbejde med det lige nu, fordi jeg gerne vil have noget mere erfaring, så jeg tænker jeg vil starte på jobcenter osv, fordi jeg føler ikke jeg er dygtig nok til at kunne give børn der har problemer og unge der har problemer nok, det er så vigtigt for mig at de skal kunne få det helt perfekt. Så derfor tænker jeg, jeg ud først lige og få noget erfaring og arbejder derhen af, sådan om en 10 år vil jeg rigtig gerne arbejde men noget lignende.

R: Så det skaber en stor værdi for dig at arbejde med unge?

F: Ja.

R: Hvordan, hvis du sådan skulle gi' en karakteristik af en ensom ung, hvordan ville du så beskrive dem?

F: Det er meget svært. Øhmm. Det er meget meget svært fordi, man kan ikke bare sige en 'ensom-ung' lighedstegn det her.

R: Nej man kan ikke generalisere, selvfølgelig ikke.

F: Nej, en ensom kan man sige har jo været ude for en form for symbolsk vold idet de har været ensomme, idet de ikke har fået anerkendelse, idet de ikke har fået at vide du er god nok som du er og du har noget at tilbyde med og vi vil gerne i den gruppe du har været tilknyttet, vil vi dig gerne. De har jo fået det modsatte, i deres klasse er det måske blevet holdt udenfor, måske blevet mobbet lidt osv. Så man kan sige en ensom ung er en skrøbelig ung, som ikke har fået de ting, som man har brug for i forhold til de ting til at blive en selvstændig og blive et individ der hviler i sig selv, man kan sige de mangler bare en masse anerkendelse og en masse

succesoplevelser, det er det de mangler, men noget andet, noget der karakteriserer en ensom ung det er også de er enormt gode til at sætte sig ind i andre menneskers situation, de er enormt gode til at være åbne overfor andre mennesker og favne dem og gi' noget, kan man sige, når de tør åbne op, er de nogle enormt berigende mennesker. Så søde og betænksomme og husker ting og de er bare virkelig nogle gode mennesker. Hehe og ja. Jeg tænker lidt det er fordi de har prøvet at være på den anden side, ikke? De ved hvordan det føles I: Ja S: når man ikke bliver behandlet godt nok. Og så tror jeg det påvirker dem på den måde de gerne vil behandle andre godt. Og det er bare dejligt.

R: Det giver jo rigtig god mening. Hvordan ville du sådan, hvis du skulle sætte nogle ord på en normal dag, hvor I har åbent i mødestedet?

F: Okay, vi åbner mødestedet kl. 17.30, vi åbner mødestedet for de unge der har været der før kl. 18, men vi åbner en halv time før, fordi så kan de der kommer der første gang, så kommer der, så har vi det vi kalder en førstegangssamtale med den unge. Hvor vi så sidder og spørger ind til dem, hvem de er eller hvor de er, hvor de kommer fra, spørger ind til deres ensomhedshistorie, hører hvor de har hørt om Ventilen fra og forklarer dem om Ventilen og forklarer om de regler vi har. Fordi vi skal finde ud af om det er en ung der passer ind i mødestedet, fordi det vi fokuserer på det er ensomhed. Så det er meget vigtigt at den unge der kommer her ikke har nogle andre problemer der overskygger fx hvis de er selvmordstruede fx hvis de borderliner (6:22) eller har noget andet, vi siger, de må gerne være deprimerede, fordi det går ligesom hånd i hånd med at være ensom. Og de må også gerne have lidt angst til tider, men det skal ikke være noget der overskygger det generelle problem, der skal være ensomhed. Og hvis vi så kan se der er noget andet som overskygger det her problem, så har vi en mappe, med alle de andre tilbud der er i Roskilde, der er faktisk rigtig mange. Hvor vi så kan sige, nu skal du høre her, sådan, sådan og sådan og vi kan mærke på dig at der er nogle andre problemer, du har, som overskygger det at du er ensom, så hvis du kommer derned (red. Til et af de andre tilbud) først, så kan du komme hen til os, når du har fået klaret, det og det og det. Osv. Og så åbner vi mødestedet og så kommer de andre unge, og vi plejer at være sådan en 12 unge hver gang og så sætter vi os ned og har den obligatoriske navnerunde, hvor man siger "Hej jeg hedder Sofie, og så skal man fx sige noget man godt kan li'" Jeg kan godt lide heste eller sige noget positivt der er sket i løbet af ugen, et eller andet, sådan så de nye der kommer ind der plejer at være nye, sådan cirka hver gang. Lige får sat navn på og sådan lige, "hov hun kan godt lide he-

ste og det kan jeg også" hov så er der måske lige noget der.

R: Ja, så der skabt et interessebånd allerede fra starten af.

F: Så gør vi det: Den første torsdag i hver måned har vi noget der hedder husmøde, hvor vi så sætter os ned og så forklarer, eller ikke forklarer, men spørger de unge: hvad har I lyst til at lave? Så kan det være de siger, vi har lyst til at have en debataften, hvor vi kan tale om kæresten eller andet eller vi vil gerne spille spil eller vi vil gerne gå en tur eller et eller andet. Vi fokuserer meget på det der med at og være sammen, i stedet for at gå ud og bowle eller sådan noget, vores budget er lidt stramt for tiden. Men det der med at vores mission er at skabe et rum, som om man bare hang ud med sine venner. Det er det vi skaber og det er det vi er der for, os frivillige, er der for at få skabt det rum. Ligesom få sat nogle samtaler i gang og give den videre til de unge. Hov han er lige udenfor, så lige få ham ind i gruppen igen. Så man kan se at det kører. Det er det det går ud på, så er man der i 3 timer, hvor man spiller spil, eller snakker eller går en tur og gør det man nu engang gør når man er sammen med sine venner, ser en film, leger gæt eller grimasser. **R: Så det er meget på de unges præmisser?**

F: Vi kører noget der hedder ung til ung princippet, vi er ikke behandlere, vi er ikke psykologer. Vi er nogle der er der for bare at hænge ud og hygge os med dem og skabe et rum hvor de også kan hygge sig.

R: Skabe noget socialt for dem på en eller anden måde?

F: Præcis. Og det der med, at de så er i et rum, hvor de ved at de har det tilfælles med de andre, så bliver tabuet ligesom brudt der. Og så er det lige som om, at det er nemmere for mig, så at gå over og tale til ham, fordi jeg ved; han er også ensom. Han ser mig ikke som underlig på den måde. Så det gør der allerede der er en form for tryghed hvor de så tør åbne sig op. Jeg har set unge, som når vi har en indgangssamtale, hvor de bare sidder og kigger ned i jorden, ikke siger en lyd og så på 4 gange, render de rundt og leger tag fat og det er så fantastisk altså.

R: Det lyder meget rigtigt og meget godt. Hvad er sådan jer frivilliges rolle på sådan en dag/aften i mødestedet?

F: Det er jo det, som jeg har sagt før – ung til ung princip og sige hvad så; har I det godt? Og sådan noget, og sørge for der er en god stemning. Selvfølgelig spejler de unge sig også i os. De ser hvordan vi håndterer forskellige situationer, de ser hvordan vi håndterer en konflikt, de ser hvordan vi sætter ting i gang og så videre. Vi er også meget individuelle i hvordan vi er. Altså Simone der kommer lidt senere, hun er den der legeonkel der render rundt og leger

med de unge, mens jeg mere er den der (Klapper sig selv i hånden tre gange, som udtryk for at være en smule striks.): Så nu skal vi have vasket op. Vi er forskellige personligheder og det er ud fra det, vi er bare os selv. Vi er der bare og så kører vi ung til ung princip og så sørger vi for de unge har det godt.

R: Er der sådan nogen, nu har du beskrevet det lidt, men er der nogle faste rutiner, som du nævner med navnerunde osv. Er der flere af sådanne rutiner?

F: Nej, eller jo husmøde den første uge af hver måned. Men det er sådan cirka det, ellers er de unge meget med til selv at forme, hvad det er de gerne vil.

R: Altså sådan skabe et rimelig åbent miljø

F: Ja

R: Hvordan ville du, nu har vi været lidt inde på det, men hvordan ville du karakterisere de personer, som benytter mødestedet, lidt mere primært i Roskilde?

F: Altså det er jo ensomme unge. Øhmm. Jeg kan huske, første gang jeg kom derned der blev overrasket. Jeg ved ikke hvad jeg havde forventet. Havde nok forventet de så lidt skæve ud. Nogle der havde kæmpe fortænder, var halvskaldede, tykke og sad og savlede og lugtede og så tænker man det er derfor de er ensomme. Jeg kommer herved og de ser godt ud, altså det er nogle flotte unge mennesker, hvor man overhovedet ikke kan sætte en finger på hvorfor de skulle være ensomme. Jeg blev SÅ overrasket. Altså virkelig. Der skammede jeg mig lidt, for der havde jeg gået og haft en masse fordomme ikke, og så kommer man derned og tænker, når man sidder og taler med dem; Hvorfor er de ensomme? Så de er simpelthen bare nogle mennesker der bare har været så uheldige at være kommet i en situation, fuldstændig uretfærdigt efter min mening, hvor de er ensomme og så er der ikke noget andet, jo nogle af dem er lidt mere specielle end andre ikke? Der er nogen hvor det er de kan finde på at sige nogle lidt underlige ting, fordi det er så lang tid siden de har skulle interagere i socialt samvær, så de måske bliver helt befippet og ikke helt ved hvad de skal gøre, men størstedelen er fuldstændig normale unge mennesker der bare er meget generte og har fået nogle knæk i livet af at de ikke har ikke fået den støtte de skulle have fra deres medmennesker. Og det er derfor de ikke har så meget selvværd.

R: Ja. Aldersmæssigt hvordan spænder det?

F: Det er fra 15-25 år

R: Og det er der også?

F: Det er der ja.

R: Hvor er de sådan i deres liv?

F: Mange, de fleste af dem studerer og der er også nogle der arbejder og så er der nogle der søger arbejde osv. Dem der er 15 år, det er dem som går i 9. Klasse og så har vi dem op til 25 og det er dem der ved at læse til en videregående uddannelse eller har arbejde. Så det er det der ungdomspektrum.

R: Når du sådan, kigger lidt på dem, er der så primært skilsmissebørn eller bor de med deres forældre?

F: Det er meget blandet.

R: Så det er en bred skare og der er ikke rigtig nogen, som du tidligere har nævnt, ikke nogen decideret karakteristisk?

F: Nej, nej, nej. Det er meget bredt og der er også mange forskellige historier om hvorfor de er ensomme. Altså der er dem, hvor det har været sådan igennem hele deres liv, hvor de ikke har haft nogen at snakke med, er blevet mobbet i klassen, ikke rigtig har turdet at gå ud og snakke med folk og så er der dem hvor de er flyttet til en ny by og har svært ved at danne et netværk, fx går man ude på RUC eller bor et sted hvor der er masse forskellige huse og man ikke lige har fundet en studiegruppe der passede sammen og derfor har de brug for og få snakket med nogle folk på en eller anden måde. Der er dem hvor kæresten lige er gået fra dem og de ikke lige har passet deres netværk og derfor skal bygge et nyt et op, der er mange forskellige.

R: Ja. Hvordan ville du sådan beskrive den unges sociale kompetencer, når denne møder op, du sagde godt nok med, at den unge sad og kiggede ned i gulvet og stort set ikke sagde en lyd, men altså når de sådan første gang møder op og så i forhold til efter de 4 eller 5 gange, der er en stor udvikling?

F: Det nok mest ekstreme jeg har haft, det var en samtale med en ung, hvor han bare sad og kiggede ned i jorden og knap nok kunne fremstamme, han kunne godt sige sit eget navn, men når man prøvede, var det bare sådan noget ja, nej måske og når vi prøvede med et åbent spørgsmål, så var det – det ved jeg ikke og sådan noget. Så han fik sagt en lille bitte smule, Så til 5 gange efter, hvor han bare rendte rundt og havde det super fedt altså. Man kan tydeligt se der sker en udvikling og det er bare dejligt. Så kører vi nogle gange også sådan en debat aften, hvor vi taler om noget specielle emner. Sådan noget med 'hvad er ensomhed for dig' og så oplever man noget med en der siger: "Jeg føler lidt at alle de andre er dumme" og så er der en af

de andre der kan sige "det kan også godt være én selv der kan gøre sådan og sådan" og så er det lige som om man kan se hvor de er i forhold til stadierne og hvordan de får åbnet deres øjne op for, at de også selv kan gøre noget anderledes. De bidrager rigtig meget til hinanden også.

R: Nu siger du stadier; hvad tænker du der?

F: Jeg tænker, i forhold til allerførste gang, hvor de kommer ind, det her er ikke alle sammen, bare nogen af dem, det kan man kalde stadie 1 ikke, hvor de knap nok tør tale med folk og så videre, og så kommer de op igennem nogle forskellige stadier, hvor de begynder at kunne tale med folk og sådan noget, og så nogle af dem begynder at tale lidt kejtet til folk, fordi de ikke ved hvad de skal gøre for at få opmærksomhed, der er også nogle der springer det over. Det er ligeså meget det man kan se at de udvikler sig. Sådan så de til sidst hviler så meget i dem selv, til bare at være.

Så kommer de hen til en af os fx nu tror jeg, jeg er klar til at stoppe her. Nu tror jeg ikke jeg kommer så meget mere, kan godt være jeg kommer engang imellem. Så siger vi det bare fint, det bare super.

R: Hvor lang tid ville der pleje at gå?

F: Nogle er der i 5 år, nogle et halvt. Det kommer an på hvor de er henne (red. I deres liv)

R: Ville du kunne sige, de kunne være for længe? Blive for trygge i den situation?

F: JA. Det kan de godt. Meget sjældent. Ikke blive for trygge, men måske komme til at sidde lidt fast i det. Vi havde en ung, der havde været der i rigtig mange år, og hun var også lidt speciel, så det var også lidt svært, men da jeg kom ind, så kunne jeg se, eller der var vi i gang med at italesætte at hun snart skulle sluses ud, men vi behøvedes ikke at gøre så meget, hun kunne se det selv. Så var du hun kom hen også sagde, jeg er blevet frivillig selv et andet sted, og hun var klar til det. Der er nogle få unge der ligesom hænger fast, fordi de føler at nu har jeg været her så længe og det er også hyggeligt og sådan noget ikke, men de fleste er bare sådan lidt en naturlig proces. Så er der også nogle af de unge, hvor de danner grupper sådan sammen, fordi nogle svinger man bare bedre med end andre og så begynder man at ses udenfor og så begynder man at kunne se, så kommer de ikke så meget mere. Så er de ligesom 5 unge der har fundet sammen, og så tager de hver en ven med og så er de 10 unge.

R: Ja så udvikler det sig jo stille og roligt. Er det din opfattelse når de sådan møder op første gang eller sådan generelt set, at de sådan tænker meget over hvad de andre tæn-

ker om dem?

F: Ja det meget svært at sige, det er svært at læse, øh, men jeg kan forestille mig de tænker meget over det, men alligevel ikke, fordi de ved de andre der er der også er ensomme, så jeg tror at de tænker mindre over det.

R: I Ventilen end udenfor?

F: Ja, jeg tror de tænker mere over det udenfor. Jeg var med på sommertur, som er en gang om året, hvor alle ventiler i Danmark afholder en sommertur hvor vi tager de unge med og nærmest ligesom en spejderlejr, hvor vi render rundt og laver alle mulige lege og natløb og alt sådan noget. Der lagde jeg rigtig meget mærke til at de gik meget op i, hvor mange venner de havde hver især, når de talte med hinanden. Det er sådan noget med, "jamen jeg har øøh, facebook har du også? Ja. Jeg har 200 venner på min facebook, hvor mange har du?." Jeg tænkte, hvad snakker de om, sådan plejer de da ikke at snakke. Så det betyder meget når de ikke er i Ventilen eller når de kommer med nogle andre Ventiler. Når de er i trygheden ved Ventilen, tror jeg det er der, hvor de tør tage den (red:facaden) af og slappe af og det giver dem også mulighed for at udvikle sig fordi de ikke hæmmer sig selv ved at tænke, hvis jeg nu går over og snakker med ham der og han spørger om jeg vil med til fest og jeg skal tage nogle venner med og jeg ikke har nogle venner at tage med, så åh nej. Så det lettere at sige i Ventilen, jeg kan ikke tage nogen med da jeg ikke har nogen venner. Nå men det har jeg heller ikke, så super, så jeg synes det virker som om, at jeg kan forestille mig, jeg ved det ikke, men jeg kan forestille mig de tænker mindre over det i Ventilen end de ville gøre i folkeskolen for eksempel eller gymnasiet.

R: Så det lægger måske også lidt op til de føler sig lidt anderledes i det normale samfund?

F: Det svarer til man laver en forening for alle folk der er skeløjede, og så det mødes og sidder i et rum hvor alle andre er skeløjede, så tænker de ikke, åh nej, jeg er er skeløjet, men når han så går ud i samfundet tænker han, åh nej jeg er skeløjet.

R: Eller tænker hvert fald, alle andre tænker jeg er skeløjet.

F: Det er er sådan jeg kan forestille mig det. Men jeg har faktisk aldrig talt med nogle af de unge om lige præcis det. Så det er ikke 100 %.

R: Hvis vi lige vender tilbage til at de unge kan være der for længe, for vi har læst os lidt frem til at Ventilen godt kan komme til at fungere lidt, som en virkelighed i virkelighe-

den?

F: Hvad har fået der til at tænke det?

R: Øh, der var en enkelt historie, en fortælling inde på Ventilens hjemmeside,

F: Fra Hillerød?

R: Det meget muligt ja, hvor Ventilen ligesom kommer til at fungere, så meget som et samfund, hvor den unge ikke kan føle sig tryk i det omgivende samfund, når man sådan bliver sluset ud igen. Man bliver så fokuseret på den her tryk.

F: Var det en dreng der havde skrevet det?

R: Det mener jeg ja.

F: Der går én dreng i Hillerød, som i tidernes morgen ikke skulle have været blevet sluset ind, fordi han har nogle andre sygdomme der går indover. En rigtig dejlig dreng og han kan godt fungere der, men Ventilen er hans verden. Fordi han har nogle andre sygdomme der går ind over. Så det kan godt være, hvis du har læst det, du så har tænkt det. Men for størstedelen er det ikke sådan.

R: Det var også bare lige det vi skulle have afkræftet.

F: Ja.

R: Hvordan hjælper I som frivillige de unge med at skabe deres sociale identitet og komme ligesom ud over det første skridt?

F: Vi hjælper dem jo ikke med at skabe deres sociale identitet. Det er også meget vigtigt at pointerer, at hvis en ung kommer hen til mig og fx siger: Sofie hvad skal jeg gøre, hvad skal jeg gøre for ikke at være ensom? Så kunne jeg aldrig nogensinde finde på at give dem et svar. Det er mit arbejde at de selv skal finde frem til deres eget svar. Så vi hjælper dem ikke med at skabe, men vi giver dem trykke rammer til at de selv tør skabe (red. deres identitet), altså vi bruger hjælp til selvhjælp. Det er meget meget vigtigt, det er ikke vores job og påfører dem et eller andet, det er noget de selv skal finde ud af. Det at de kommer i trykke rammer, det gør at det fremmer processen fordi at de slapper af.

R: Det er ikke noget I sådan direkte skal ind og presse dem ud i?

F: Nej

R: Altså ud af deres komfortzone.

F: Vi laver nogle forskellige ting, som måske kan presse folk lidt ud af deres komfortzoner, altså bare sådan noget som gæt og grimasser fx, kan for nogle være rigtig svært, øhm, så de

første gang vi laver det, sidder de bare over, og så begynder det at være med til at gætte, og så kommer de selv op. Det er ikke noget vi presser dem til, det er noget de får mulighed for at udvikle sig frem til.

R: I skaber ligesom rammerne og så kommer det i det tempo de selv vil.

F: I deres eget tempo præcis. Hjælp til selvhjælp. Nogle gange kan man så tage en lille snak med dem og så sige: "Eeej, du var oppe og lave gæt og grimasser, hvor er du god og sådan noget, hvordan kan det være?" Jamen det følte jeg bare jeg havde lyst til, så det jo dejligt.

R: Øh, så vil jeg gå lidt videre i forhold til de frivilliges, sådan jeres arbejde, og hvordan Ventilens værdier sådan er, du har allerede været lidt inde omkring det, hvilke værdier prioriterer i højest i jeres arbejde ved Ventilen?

F: Vi har 4 værdier, og jeg kan ikke huske dem lige nu. Det er sådan noget hjælp til selvhjælp og der er også noget hjerterum, tryghed og det vi lærer når vi er på kursus til indslusning i Ventilen er sådan noget som aktiv lytning, anerkendelse, den åbne samtale og alle de der ting. Værdierne er det der med at vi kører, vi har et sted her med ung-til-ung princippet, hvor folk kan komme og være trygge og så udvikle sig derfra. Velvære og sådan, der er 4 ord der beskriver det, jeg kan ikke huske det, men I kan slå det op på Ventilens hjemmeside.

R: Jeg tænker også lidt, der er vel også sådan, øh, meget med tillid mellem den unge og den frivillige, øh,

F: Vi fortæller dem også til førstegangs samtalen at vi har tavshedspligt, og så fortæller vi dem at den tavshedspligt er os frivillige imellem. De får allerede (red. Fra start) at vide at hvis jeg altså har en meget dyb samtale med en af de unge, kan jeg godt gå hen og sparre den med en af de andre frivillige. Og vi har også tilknyttet en supervisor i frivilligruppen, vi har frivilligmøde en gang om måneden, hvor der er en supervisor tilknyttet, hvor vi kan sidde og tale om nogle af de ting vi har oplevet, som vi har følt udfordrende. Så vi kan være rustet til at tage imod lignende næste gang og det ved de unge godt, det fortæller vi til førstegangs samtalen. Så allerede der kan man bygge et tillidsbånd op og det er meget vigtigt for mig, aldrig nogensinde at lyve, aldrig nogensinde og prøve at fremstå noget som der ikke er, altså bare sig sandheden, ikke.

R: Jo, så der bliver nogen meget tætte bånd mellem frivillig og ung eller?

F: Nej det gør der ikke, øhm, jo, men nej. Vi må ikke være venner med de unge, heller ikke på facebook og vi må ikke hænge ud med dem i vores fritid, vi må ikke være sammen med dem

eller have noget med dem at gøre uden for mødestedet. Men der kommer et bånd på den måde, at de begynder at stole nok på os til at de måske kan spørge os om nogle ting osv. Så på den måde hvis man kigger i forhold til magt (18:40 tilbage) og det der ung til ung. Er vi jo lidt heroppe i forhold til dem. Jeg tager min ene hånd højere op end min anden (red. For at illustrere forholdet). Vi er højere placeret end den unge er – det er vi jo. På den måde kan man sige, at vi er lidt en ven/storesøster/bror hvis man var en dreng altså. Vi er ikke kammerater med dem, vi er frivillige, men de stoler på os og tør åbne sig op af sig selv og gro på den måde ikke.

R: Jo, hmm. Hvordan ser du det, nu hvor I forpligter jer sådan, ift. Tavshedspligt og sådan, er det svært for jer og sådan ikke at tage arbejdet med hjem? Eller ikke at tage det frivillige job med sig hjem? Selvfølgelig er der den her diskussion med de andre, hvor I deler tavshedspligten. Det hjælper formentlig på det, men er det svært sådan, hvis der nu har været en eller anden konkret historie?

F: Personligt har jeg nogen gange taget det med hjem, men det var i starten. Jeg har det meget sådan selv, jeg vil meget gerne gøre alting perfekt. Så nogle gange kunne jeg godt tage det med hjem og gå og overveje; gjorde jeg det nu rigtigt osv. Men vi har en rigtig rigtig god frivillig gruppe. Det synes jeg der er alle Ventiler igennem, så man kan altid lige ringe til hinanden (red. De frivillige imellem) og når vi lukker mødestedet, har vi altid lige en halv time for os selv, hvor vi kan sætte os ned og der skete lige det her, og hvad synes du og sådan noget. Så der er altid rum for at man kan få talt tingene igennem, plus vi har supervision, som gør at, hvis der er et eller andet der virkelig tynger én, så kan man få åbnet det op der og få vendt det med en psykolog der også lige kan hjælpe en og vi har en rigtig supervisor, så ikke længere.

R: Hvis vi lidt mere skal ned og snakke konkret; hvad gør I som frivillige for at skabe det her tryghedsmiljø? Du har været lidt inde på det allerede, men hvis du skal nævne lidt mere konkrete ting.

F: Anerkendelse. Komme ned på deres niveau. Varme omgivelser, tryghed, være os selv, ikke sætte en rolle op, men vise overskud hvis vi har og give plads til at sige; jeg har simpelt-hen haft sådan en irriterende dag, altså, så punkterede min cykel og puha, altså skabe det der hjemlige miljø, hvor man kan sige sæt dig ned og vær dig selv, du er god nok som du er. Præcis, som du er og det er ligesom det vi prøver at give dem. Så de kan få noget selvtillid og der er mange af dem der tror der er noget galt med dem selv, fordi de er ensomme.

R: Derfor tænker jeg også at det er en rigtig god ting, at man ikke kommer og ligesom agerer backstage, man har ikke sat et ansigt på, som måske er ens rolle i Ventilen, men I kommer bare og er jer selv.

F: Jeg er i en rolle på den måde, at jeg ikke slapper af på samme måde, som hvis jeg var sammen med mine egne venner. Fordi jeg føler jeg har et ansvar for de unge. Jeg er meget opmærksom på hvor de sammen som gruppe. Fordi det er meget vigtigt for mig at alle føler sig som en del af gruppen, som har lov til at være der og er glad for at være der. Og derfor er jeg ikke 100% mig selv, jeg er jo meget opmærksom. Men jeg er mig selv i min handlingsform, jeg tager intet professionelt ind, det vi har også fået at vide, at når vi engang bliver færdiguddannede, kan jeg ikke være frivillig i Ventilen længere, fordi så ville jeg begynde at tage professionalismen indover og det er ikke en del af den politik, som Ventilen kører, desværre. Hehe. Men, så derfor, man kommer ind med sig selv, men stadigvæk har et øje åbent. Det svarer lidt til at man holder en fest, hvis I forstår hvad jeg mener, og så man lige sidder der og overskuer; er alle glade? Altså har alle noget i glasset og alle mætte.

S: Hvis jeg lige må byde ind med det der med tillid, du snakker meget om at I viser tillid til dem, kan du komme med nogle eksempler hvor det går den anden vej? Hvor de sådan viser tillid til jer?

F: Fx debataftenerne hvor de virkelig åbner op om nogle virkelige personlige ting, der viser de både tillid til os, men også tillid til gruppen. Eller hvis de kommer hen og fortæller noget der er sket i løbet af dagen. Eller bare at de griner og slapper af og tør ... komme med en joke eller siger eej jeg vil gerne det her. Tør sige jeg vil gerne og tør sige det kan jeg ikke lide – også meget vigtigt at de tør sige det kan jeg ikke, altså sætte grænser osv. Det ser jeg som tillid, at de er trygge nok til at kunne det.

S: Altså både sådan ift. Gruppen og ift. Lige præcis dig og viser tillid?

F: Altså vi er jo så forskellige os frivillige der er. Så der forskellige unge knytter os forskelligt til os. Fordi nogen kan spejle sig mere i mig end andre kan, så derfor er der nogle unge der henvender sig mere til mig end der fx er til Simone der kommer lidt senere, fordi vi er meget forskellige og det synes jeg også er så fedt i vores frivilligruppe, at vi har så mange forskellige typer, så der er plads til så mange forskellige unge.

R: Hvis vi sådan skal bevæge os lidt udenfor Ventilen, altså, hvilke egenskaber, forsøger I sådan at tilegne, at få dem til at åbne op for, også meget den her anerkendelse, hvad

tænker du sådan er det vigtigste de kan tage med videre når de er færdige i Ventilen?

F: Selvværd.. Fordi det de tager det med ud, selvværd er virkelig det jeg vægter højest, fordi mange af de unge har en lidt forskudt forhold til selvværd, fordi de kommer op i skole, som ikke kan lide dem, og de kommer op til deres mormor, som så fortæller; det er alle de andre, (red. Sofie illustrerer her med armene den kløft der er mellem mængde selvværd figurativt talt) der er dumme, du er perfekt som du er, du er bare dejlig og så har de lidt der her med deres selvværd der er uharmoniseret, så det vigtigste er at få harmoniseret det.

R: Hvad sker der sådan konkret set, med de unge, når de stopper i Ventilen, hvis I har noget som helst indtryk af det?

F: De kommer videre i livet, de, øh, de får selvværd og selvtillid og styrke nok i sig selv, til at varetage sit eget liv og få en omgangskreds, en uddannelse og kærester, ligesom alle os andre lever vores liv ikke?

R: Følger I sådan op på dem?

F: Nej det gør vi ikke. De er 100% anonyme, så vi har ikke telefonnumre, nogle har vi en mail-adresse på, fordi vi har skullet lave nogle forskellige arrangementer. Så spørg vi, har du lyst til at give mig din mailadresse, nogle siger ja, nogle siger nej. Men når de stopper i Venti-len, så er de stoppet, så kontakter vi dem ikke mere.

Så er de ude af Ventilen.

R: Hvis vi sådan skal kigge overordnet set på det, viser de unge så nogen, ifølge dig, nogle tegn på de ikke formår at leve op til de forventninger der er fra samfundet, som de lever i, inden de kommer i Ventilen?

F: Ja, fordi samfundet i dag, det er bygget enormt meget op på, især ungdomskulturen, facebook, twitter, likes og alt det der. For at man skal være en del af samfundet, som er accepteret, skal man jo have minimum 550 venner på Twitter og Instagram og alt det der og det er jo svært, hvis man ikke har det og så ligesom leve op til det som samfundet forventer af én. Det er jo også svært at skulle ind i en gruppe, hvis man ikke har noget bagland, hvis man ikke har noget at vise den gruppe, fordi mange unge, det er sådan når man kommer ind i en gruppe, så skal man have et eller andet, man kan cirkulerer omkring og hvis man slet ikke har det der, det er jo nærmest et handicap i dagens samfund, det er det jo.

R: Så du ser det moderne samfund, som meget meget gruppepræget?

F: Ja, det er det, meget gruppepræget. Det er også derfor ensomhed er så stor en fare for den

unges udvikling. Det er jo lidt lige som om den unge mangler et ben,

R: Men du mener bestemt den unge virker bedre rustet til at fungere i det samfund, når den unge bliver sluset ud af Ventilen igen?

F: Ja, fordi de lærer de selv har noget at tilbyde med (red. Byde ind med) og folk godt vil tale med dem. Det er ligesom ensomhed er en spiral. Det starter i det små og så bliver det bare større og større og større og til sidst kan den unge ikke bunde, kan ikke komme ud af den spiral. Så er det, som om vi får skubbet den unge op igen, så de kommer ovenpå igen.

R: Jo, det er lidt morsomt, vi har også beskrevet det som en spiral i vores opgave.

F: Inde på facebook, har Ventilen lagt en film ud om ensomhed, den varer et kvarter, hvor der også er nogle forskere der går ind over og beskriver de 3 former for ensomhed der eksisterer. Den er rigtig rigtig god. Hvis I går ind og skriver ensomhed på FB, så burde den dukke op. Hvor der også er en af de unge, der har været med i Ventilen, som beskriver hvordan det er og, nej to af de unge fra Ventilen der beskriver hvordan det er og der kommer også det med spiralen og alt så noget.

R: Det skal vi da hvert fald lige have kigget på.

R: Har du en fornemmelse af hvordan de unges sociale kontakt er udenfor Ventilen, når de sådan møder op første gang, har været der et stykke tid og når vedkommende så stopper hos Ventilen, udvikler vedkommende sig også udenfor Ventilen og får en større vennekreds der eller er det primært i mødestedet?

F: Ja, de får en større vennekreds udenfor Ventilen. Der er mange når de er klar til at stoppe så har de også fået venner på deres studie eller sådan, fordi det er jo igen, at de får selvtilliden til at tage kontakten. Gå hen og sige hej, fordi når de er hernede i bunden af spiralen, så går de jo bare i deres egen lille verden og tænker, der ikke nogen der kan lide mig og jeg kan ikke tilbyde dem noget som helst. Hvorfor skulle jeg prøve at sige hej? Det ville alligevel bare ignorere mig. Og når de så begynder at tænke, jo for søren jeg skal da sige hej. Jeg har masser at sige og så kommer det hele lidt til at køre af sig selv og det er lige som en lavine der sætter i gang og så kører det.

R: Det ligger meget op til den spiral vi snakkede om før, man lige som er blevet kørt ned for der har været alt for mange dårlige oplevelser og så bliver man ligeså stille kørt op igen med de gode oplevelser.

F: Det er utroligt så meget at anerkendelse og en gruppe der sidder og smiler og siger ej hvor

godt. Så Tadaaa, så føler de sig værdsatte igen, det er fantastisk.

R: Så har vi lige lidt hurtige spørgsmål omkring Ventilen, som et Socialt entreprenørskab, altså Ventilen som organisation og nu er det jo meget meget smart vi har fået kasserer med her, vi tænker lidt hvordan det sådan påvirker jer, som organisation, at der er en socialøkonomisk virksomhed, altså det er noget med, nu skal du rette mig hvis det er forkert, I får støtte fra nogle private bidragsydere.

F: Det fungerer på den måde her; kommunerne har en §18 i Serviceloven, hvor de går ind og giver en hvis mængde penge til frivillige organisationer der er i kommunen. De penge kan vi ikke bruge på husleje. Dem kan vi kun bruge i selve aktivitet med de unge og i uddannelse af os frivillige. Så til husleje og mange af de andre penge, får vi fra forskellige fonde, vi har et sekretariat der har hovedsæde i København, der sidder og knokler 'numsen ud af bukserne' for at søge fonde, fonde, fonde hvert år. Det ligger man så et årligt budget over, hvor man siger, vi har så mange penge til det og det og det og så kører man ligesom det. Det påvirker jo rigtig meget, penge påvirker jo altid rigtig meget. Det er jo alle steder. Det påvirker rigtig meget.

Lige nu mangler der også nogle penge i forhold til, der er nogle fastansatte inde i sekretariatet og der er en af dem, som måske ikke kan blive ved med at være fastansat fordi økonomien ikke hænger sammen i forhold til at vi skal have tilmeldinger. Der er også nogle andre fonde, der gør at hvis vi har tilmeldt en ung, som er under 30; det koster 75 kroner om at være medlem af Ventilen, de fonde går ind og ganger det op, så det giver 1500 kr om året til Ventilen fx Det er sådan noget vi arbejder rigtig meget med, kampagner med at 'sig hej' vi har dage hvor vi, frivilligdage, hvor vi står oppe på gågaden og siger hej – vi er Ventilen, kunne I ikke tænke jer at være med. Vi tager ud på skoler og holder foredrag og alt muligt altså. Vi gør alt hvad vi kan for også at få nye medlemmer. Poster på facebook hele tiden, jeg ved ikke hvad.

R: Det er en blanding af både private og offentlige midler?

F: Ja

R: Hvad betyder det sådan for jeres engagement for jer som frivillig, at I netop er frivillige? Er der fordele og ulemper ved det?

F: Man kan sige det på den måde at, der er mere afslappet holdning til det at være sammen omkring det her, ikke at man sløser, men jeg synes, man kan godt mærke forskel, vi er frivillige og vi er fordi vi gerne vil det her, hvilket gør man ikke går rundt og mistænker andre folk for at sløse osv. Der er ikke det der mistillid til andre mennesker, som der er ude på andre

arbejdspladser. Der kan der hurtigt komme det der "Birgitte hun laver aldrig en skid". Her er der ligesom, vi er her alle sammen fordi vi brænder for det her og det er noget vi har tilfælles, og det gør bare at vi på en eller anden måde harmonerer godt. Så altså jeg kan meget bedre lide at arbejde i de omgivelser og de rammer der er omkring frivillige end fx at have været i praktik i kommunen osv.

R: Så du ser det som en stor fordel?

F: Primært en fordel ja.

R: Hvor meget forpligtiger man sig med? Altså tidsmæssigt?

F: Så meget man har overskud til. Hver gang vi har frivilligmøde, så kører vi en runde, hvor man kan sige, den her måned der har jeg så og så meget overskud og så fylder man op efter det og planlægger efter det. Det er jo meget vigtigt vi ikke brænder ud. Så vi tager meget hensyn til hinanden og nogle gange kan man også sige, jeg er simpelthen så stresset, jeg har en opgave, er syg og jeg ved ikke hvad, så kan man sige ok, så skal jeg nok tage den vagt på torsdag.

R: Så der er ikke noget minimum som sådan?

F: Nej. Selvfølgelig forventes det at man både er med i det organisatoriske og også er frivillig i mødestedet. Man kan ikke bare være frivillig og kun være nede i mødestedet. Man bliver nødt til også lige at gøre et eller andet organisatorisk. Fordi der er så stort et bagland i det. Det at være nede i mødestedet, det er jo en fjerdedel af det at være frivillig i Ventilen. Der er så meget andet man skal arbejde sig frem til og tage hensyn til og projekter osv. Det er også enormt spændende.

R: Vil du uddybe det lidt mere?

F: Vi kører en hel masse forskellige projekter, øh, for at skabe opmærksomhed omkring ensomhed og Ventilen. Holder foredrag på skoler, så har vi nogle grundkurser, GK1, GK2 for at uddanne de nye frivillige. Hvor man også skal ud og være oplægsholder, og stå for det og afholde det. Så er der nogle sociale arrangementer de frivillige imellem. Hvor man skiftes by for by for at afholde det. Så er der kompetencekonference, så der årsmøde, kasserforum, alt muligt, PR-forum, alt afhængigt af hvilken post man har. På et tidspunkt var vi ikke så mange frivillige, så havde man 3. Poster, så var man i Odense og over det hele. Hele tiden, vi har en hjemmeside vi kører, en facebook vi kører, økonomien der skal hænge sammen, uddannelsesmæssige der skal hænge sammen, PR, leder, mellemlider, svare på mails, sidde og snakke

med jer, være inde til forskellige forummer og holde oplæg og alt sådan noget, der er hele tiden et eller andet. Men det er spændende.

S: Er der sådan noget tidsmæssigt, men når man har skrevet under på tavshedspligt, skal man minimum være her et halvt år eller?

F: Nej det er der ikke, man ser bare meget gerne at man siger til hvis man stopper. Hehe, altså som sagt har vi en rigtig god frivilligruppe her, men vi har hørt om folk, der lige pludselig ikke er dukket op og alt sådan noget. Og det er også lidt det som er faren ved frivilligt arbejde og det er derfor at for at være frivillig i Ventilen, skal man jo først til en optagelsessamtale – en ”job”samtale kan man sige. Hvor man så skal blive udvalgt, kan man det eller kan man ikke det her. Så kommer man på nogle kurser og så skal forstå og bestå dem, før man overhovedet må sætte en fod i mødestedet. Så der er virkelig, man skal virkelig oplæres og man skal også have nogle forventninger til den nye frivillige, der skal indfries, før man sender dem ned i mødestedet. Man sender ikke bare hvem som helst derned.

R: Har du indtryk af der er mange der bliver valgt fra?

F: Nej, ikke i Roskilde i hvert fald, jeg ved ikke med de andre steder. Vi har været så heldige at dem som har ansøgt har været kompetente, ej vi har haft en 3 stykker, hvor man har tænkt, arrh og så er det det.

S: Jeg tænkte lige på, det med I er ude og holde foredrag og står i gågaden, hvor mange unge kommer fordi de har hørt om jer igennem sådan noget og hvor mange har selv fundet jer via nettet?

F: Der kommer mange fordi de er blevet henvist af socialrådgiver eller psykolog og så videre, og det er fordi vi holder mellemmandsarrangementer, hvor vi inviterer forskellige dele af Roskildes kommune eller privatklinikker ned og så fortælle noget om os selv osv. På den måde hører de om os og så sender de, de unge herved. Så der også mange der hørt det igennem nogle forældre eller et eller andet og så der også nogle der har set opslaget ude på skoler, så det er meget blandet. Vi vælger også hvert år enten at fokusere på at hverve nye frivillige eller hverve nye unge, sidste år hvervede vi frivillige, vi var 3, nu er vi 11, så det jo fint. Det her år vil vi fokusere mere på det at hverve unge, så er det vi skal mere ud og være derude.

S: Så der også mange der får sådan et puf? Andre steder fra

F: Det vigtigste er at de skal komme frivilligt. Vi gider ikke tage en ung ind, hvis den kommer og siger jeg har egentlig slet ikke lyst til at være her og sådan noget, så taler vi med den unge;

hvad mener du med du slet ikke har lyst til at være her? Så der nogle der siger, det virker farligt, og så kan du ligesom få talt dem varme, men nogle kan man virkelig mærke, at de er blevet slæbt derved af en eller anden og så siger man, hvis du ikke har lyst til at være her. Vi kan jo ikke kræve af dig, at du skal være her osv.

R: De får jo heller ikke noget ud af det kan man sige.

F: Det er nemlig det og så siger man altid, hvis du en dag får lyst, skal du være mere end velkommen, det var rigtig dejligt at tale med dig. Nogle gange kommer de tilbage andre gange ikke.

R: Der er det jo bare vigtigt at give dem et godt indtryk af jer.

F: Det er jo det at vi køre det der hjælp til selvhjælp, hvis de bliver tvunget derved, har de heller ikke lyst til at hjælpe sig selv og så går det hele lidt i vasken ikke

Bilag 3.2 Interview: Simone

R = Rasmus

S = Simone

F = Frivillig (Simone)

R: Først lige kort omkring dig, Simone. Alder, uddannelse, arbejde, udenfor Ventilen?

F: Jeg hedder Simone. 23 år. Lærerstuderende ude på UC i Roskilde, på 4. år. Jeg bor inde i Roskilde.

R: Hvor længe har du været i Ventilen?

F: Jeg var på det første kursus – et kursus man skal på, inden man kan begynde i Ventilen – i maj/juni (2013). Så havde jeg min første mødedag i Ventilen, 4 dage efter jeg kom hjem fra kurset. Jeg blev kastet direkte ud i det. Det gik meget stærkt.

R: Hvad var dine bevægegrundlag for at komme i gang med det samme?

F: Jeg ville gerne have frivilligt arbejde. Jeg var til "Frivillige Fighters" i Roskilde, hvor der var en masse frivillige organisationer der dukkede op, som ledte efter nye frivillige, og så hørte jeg om Ventilen, Sofie var der, vores formand var der også, og så snakkede de om det, og så tænkte jeg: det lyder egentligt rigtig, rigtig godt. Få lov til at være sammen med nogle mennesker, og det virkede mere seriøst, nu hvor man skal til en indledende samtale, hvor de skal finde ud af, om man er kompetent til det her arbejde med de her unge mennesker, man skal til en masse kurser. Det giver også rigtig meget igen, det er ikke kun mig der giver til dem. Det tænkte jeg: det lyder skide godt, det gør jeg. Og så ville de gerne have mig, så det var dejligt.

R: Hvis du skulle sætte et par ord på, lidt mere konkret, hvad du får ud af at være frivillig?

F: Øhm jeg kan også godt lide det fordi, jeg har en "arbejdsskade", hvis man kan sige det sådant. Fordi nu har jeg været lærer studerende i 3,5 år, og jeg har arbejdet som lærervikar i 4 år. Så jeg har en arbejdsskade ift. til det der med at være pædagog – man går bare ind i et rum, næsten, og er pædagogisk, og den vil jeg gerne lægge af mig. Og det må man slet ikke, når man er i mødestedet. Slet ikke pædagogisk, det er ung-til-ung. Man skal lægge alt det pædagogiske, man kender, fra sig, og så bare snakke til dem som man ville snakke med sine venner. Og det var lidt det, som jeg godt ville ud af, for det er så let, at komme til at være pædagogisk overfor dem, fordi de gerne vil have meget hjælp, og de vil gerne have nogle guide-lines til, hvordan de skal gøre. Men det skal de jo selv komme frem til, og det skal vi ikke fortælle dem, hvordan de skal gøre. Så det var det, plus det ser rigtig godt ud på CV'et – det må jeg godt være tarvelig og egoistisk at sige, men det gør det.

S: Jeg tænke på, er der noget maksimum for, hvor gammel man må være som frivillig, nu hvor I har det her ung-til-ung-princip?

F: Ja, frivillige er 18-30 år og de unge er 15-25 år.

R: Hvis du skulle sætte nogle personlige værdier på, hvilke værdier giver det dig så at arbejde hos Ventilen med de unge?

F: Vi har faktisk næsten lige snakket om det, da vi snakkede med vores psykolog. Og der kom vi frem til, at jeg er sådan en type, der snakker meget, før jeg tænker. Og det skal jeg ikke gøre, det kan man ikke gøre, for de hører rigtig meget, hvad du siger og lægger mærke til det, fordi de jo er sådan nogle, nogle af dem, de er meget sarte, nogle af dem er sådan nogle "svampe", der bare tager alt til sig. Og det skal man virkelig tænke over, for de kender jo ikke én. Man er meget professionel, eller ikke professionel, men man er *kun* venner med dem de her tre timer om torsdagen. Og så alt andet forhold det bliver bare lagt væk, indtil man ses næste torsdag. Så det kunne jeg godt tænke mig, at være lidt mere velovervejet i de ting jeg siger. Så det er én af de ting, jeg forhåbentlig får ud af det.

R: Hvordan ville du, bare sådan generelt, karakterisere en ensom ung? Og jeg ved godt, at det kan der være et meget bredt billede på, men hvis du bare skulle sætte nogle få ord på, hvordan ville du så karakterisere en ensom?

F: En ung som ikke har noget at lave i sine aftener. Som sidder derhjemme alene. Eller en ung der kun har meget få venner, eller måske ikke engang så tætte, som de godt kunne tænke sig. Eller en der bare er lidt på en mellem vej, som ham vi snakkede om fra Jylland. Som skal skabe sig et netværk i en ny by. Det er mest det der, synes jeg ofte, med at have noget at lave og møde nogle mennesker, som man kan se de andre dage i ugen. Sidder derhjemme mandag til fredag aften, også lørdag og søndag. Sidder bare derhjemme, mere eller mindre for sig selv, og det er jo bare pokkers kedeligt, kunne jeg forestille mig. Hvis det er hver dag selvfølgelig.

R: Vil du beskrive en normal dag i mødestedet for dig?

F: Man kommer og siger hej, laver noget kaffe, noget te og nogle kander vand. Hvis der kommer nogle nye, så tager vi dem ind til en samtale, og snakker om hvem de er. Vi har en fast rutine, vi går igennem. Så kommer de andre unge en halv time senere, og så alt efter hvad vi har planlagt, om det er spisning eller om det fx er husmøde, som vi har én gang om måneden. Så går vi bare det igennem, og prøver så vidt muligt at komme ud og snakke med alle, men det er jo begrænset; Hvis der kommer 15 unge, det har vi oplevet nogle gange, så er det svært for

to mennesker at få lov til at snakke med dem alle sammen. Men hvis der kun er 6 unge, så kan man godt nå at snakke med dem alle sammen, og få det lidt mere intimt. Så det kommer meget an på, hvor mange der er, for her i Roskilde kan det det virkelig variere i antal. Og det kommer også an på, hvad vi skal lave, nogle gange så går vi udenfor. Det har vi så ikke gjort så meget lige nu, så er det lidt koldt, og så vi ikke rigtig kunne lave så meget. Vi har ikke rigtig haft ressourcerne til at kunne tage dem med ud og lave alt muligt. Men hygger med dem, laver de ting, man ville lave med sine venner. Spiller nogle spil, laver noget lækkert mad og hygger med dem. Snakker bare om, hvordan det går.

R: Skaber en god stemning?

F: Ja skaber en god stemning, det er også det de mest kommer for. Det er bare for at få lov til at se nogle, og så laver de måske også nogle gang nogle aftaler om, at de skal ses bagefter, ses i weekenden eller et eller andet.

R: Hvad er din rolle i Ventilen?

F: En der sørger for det kører, det spiller, også hvis der lige pludselig ikke er noget, de bare sidder i hver deres hjørne og kigger på hinanden, kigger på deres fødder. Så må man starte et eller andet op. Sørger for at aftenen forløber. Jeg er ikke den der, der tager alle de svære samtaler, jeg er mere den der sørger for de har det hyggeligt og kommer i gang med at spille nogle spil eller, ja, giver dem noget at give sig til, og sætte noget energi i gang. Det er sådan, det er det vi skal.

R: Hvis du skulle give en karakteristik af de unge, som kommer i Roskilde, hvordan ville du så gøre det? Med alder, og, hvor er de i deres liv?

F: Vi har faktisk hele spekteret – nej vores sidste 15-årige er lige fyldt 16 år – så vi har folk i alle aldre mellem 16 og 25. De 25-årige kommer næsten ikke. Men der er jo nogle af dem, der er på kontanthjælp, og så er der nogle der er førtidspensionister. Nogle er lige startet i gymnasiet og på VUC, så de er meget forskellige steder – både med hensyn til uddannelse og arbejde, også med forhold og det sociale. Der er nogle, der kommer, som egentlig er i gang med at komme ud derfra, men stadig bare kommer, fordi det er hyggeligt. Der er også nogle, der går på specialskole, de skal bare lære, hvordan man agerer. Fordi de kan slet ikke.. Altså de er rigtig søde, og de er blevet meget bedre, man kan nærmest se forskel fra uge til uge. De er endnu værre end mig, de taler før de tænker. De skal bare lige lære det der med, at se på folks reaktioner. Det er svært, altså, der er mange, mange forskellige typer.

R: Hvad gør I for at få de her mange forskellige typer til at fungere i et fællesskab?

F: De er rigtig gode til ikke at sidde i grupper. Vi har egentlig fået filtreret de gruppedannelser, der var blevet lavet fra hinanden. Så nu er det bare sådan her: Hvem har lyst til at spille det her spil? Og så er de rigtig gode til at sige: Jamen det vil jeg gerne. Og så nogle de normalt ikke snakker med, de vil også gerne, og så kommer de til. Eller også når vi sidder der og spiser, så er de også gode til bare at sætte sig et tilfældigt sted. Så de gør det faktisk meget selv. Kommer i snak med hinanden, selvom de faktisk ikke rigtig normalt ville snakke sammen. Meget stolt over vores unge i Roskilde!

R: Hvordan ville du give et bud på eller beskrive de unges sociale kompetencer første gang de møder op i mødestedet?

F: Det er jo det igen med, at de er meget forskellige. Jamen der er jo nogle som bare kommer ind, friske og fulde af energi, som bare har brug for at skabe et netværk. Så de går jo ind og tror, at det er bare "normale mennesker". Så kommer ind der og forventer, at folk også bare er sprudlende og glade, og gerne vil have nogle nye venner. Og så er der nogle der kommer ind meget sky, og bare stiller sig over i hjørnet med det samme.

R: Hvor mange kommer der gennemsnitlig per uge?

F: Faktisk mellem, nu ved jeg så ikke helt om vinteren men, der plejer at være mellem 10 og 15 faktisk. Der er mange, som bruger det i Roskilde.

R: Og hvor mange er sådan tilknyttet, kommer igen, siden du startede?

F: De fleste af dem er gengangere, der kommer hver torsdag. Så er der nogle der lige springer en torsdag over, og så hvis de fx har fået arbejdstider torsdag aften, så kommer de igen efter halvanden måned. Der er rigtig mange gengangere. Så er der også dem, der lige kigger et par gange og finder ud af, det var ikke lige noget for mig alligevel. Vi har haft 45-50 nye i det her år. Og nu er der cirka 15, så cirka 7 gengangere, der kommer hver gang.

S: Er der nogle som bare kommer én gang, og så dropper de det bare med det samme igen?

F: Ja det har vi også set, der hvor de finder ud af.. Lige snak med dem bagefter, og så spørger om de har lyst til at komme igen. Nogle af dem siger "ja helt sikkert", og så ser vi de, aldrig igen. Nogle siger: "Ja det var fint, men tror ikke lige det er noget for mig." Og det kan man også godt mærke på dem – hvis de bare sætter sig med deres telefoner eller deres høretelefoner. Det kan man godt mærke på dem.

R: Hvad tænker du, der kan være årsag til det?

F: Måske fordi de synes, det er jo også det her med at passe ind i fællesskabet. Også nogle der synes, det er jo virkelig meget en stor barriere, et stort skridt for dem selv, at komme ned i Ventilen. Mange af dem ser det, kunne jeg forestille mig, som en "falliterklæring". Eller ikke mange, men nogle. Og det kan man godt se på nogle af dem, at de ikke synes de passer ind, fordi "jeg har ikke brug for at komme her". Og "så slemt er det heller ikke." Det er jo et kæmpe stort skridt at skulle derned første gang. En som har erkendt, jeg er ensom, her kommer der folk ned som er ensomme. Sådan nogle lidt spøjse typer.

R: Så man sætter lidt sig selv i kasse, selvom man ikke skal gøre det...

F: Ja nemlig, så kommer man selv i kasse. Og det kan man godt mærke på nogle af dem, at de ikke synes, at de har lyst til at putte sig selv i *sådan* en kasse i hvert fald. Så det er jo synd, men hvis de ikke synes, de passer ind, så skal de jo heller ikke komme. Det er slet ikke nogen tvang.

R: Tænker du der er nogle som er blevet tvunget til at komme i første omgang?

F: Ja, det har vi faktisk haft.

R: Sofie snakkede lidt om, det skulle ikke være derfor de kom...

F: Nej, nej, det skal slet ikke være derfor de kommer. De er ikke fordi vi ikke vil have dem ind, men vi så det helst ikke ske. Der var en her der kom her ned for et par måneder siden, hendes psykolog havde taget hende derned. Og de blevet begyndte at skændes, psykologen og hende. Om "hun havde ikke brug for at være der" og "hun gad slet ikke det her". Og hun var meget, meget afvisende overfor de andre unge, og hun er kun lige blevet nogenlunde god til at snakke med de frivillige. Hun er blevet bedre til det senere hen, men der første gang kunne man godt mærke at psykologen nærmest havde taget hende i hånden og slæbt hende hele vejen derhen. Og det er slet ikke meningen. De skal komme der, fordi det er noget de føler, de har lyst til. Der er nogle, som har været flere år om at komme derned. Sådan cyklet om bygningen og tænkt: "ejjj, ejjj". Så det er virkelig, øh, der er nogle som tager rigtig lang tid, og nogle der kommer ned første gang de ser det.

S: Men hende du fortæller om der, hun fortsatte så?

F: Jaaa, vi har ikke set hende længe nu. Men hun er kommet igen et par gange siden.

S: Og det blev lidt bedre?

F: Ja ja, hun blev rigtig gode venner med de frivillige. Det er også lidt ærgerligt... Hun blev også gode venner med en af de andre unge – der faktisk heller ikke rigtig er set, det kan være de to

har fundet ud af noget udenfor Ventilen. Det er jo bare godt. Hvis de kan klare sig.

R: Kan de være der for længe, ifølge dig?

F: Jeg har ikke oplevet det endnu, men jeg har hørt om en, der var der for længe. Som hun selv sagde til sidst, så var hun der kun for de frivillige, som hun selv sagde. Og det er jo ikke meningen. Så når de har været der for længe, må man snakke om det og sige: "måske er det snart på tide, måske, du flyver fra reden."

R: Hvilke værdier prioriterer du højest i dit arbejde i Ventilen? Hvordan lægger du vægt på, hvordan du arbejder med de unge, generelt set? Forstår du hvor jeg vil hen af?

F: Nej, jeg er ikke sådan helt sikker..

R: Det vi sådan tænker på, det er om, om du fx lægger vægt på at du skaber et tillidsbånd til dem. Eller om du lægger vægt på at skabe intimitet med dem. Eller at du skaber nogle sociale situationer, hvor de føler sig trygge og der er et fællesskab. Hvad du lægger meget vægt på, når du agerer med de unge.

F: Jamen jeg ligger meget vægt på at de skal være glade, og de skal føle sig trygge omkring mig. Og det er jo vigtigt, for hvis de ikke har lyst til at være i mit selskab, så er det jo heller ikke fedt for den unge at dukke op i Ventilen, og så er jeg en af de frivillige. De kommer også meget for at se de frivillige, det er ikke kun hinanden. De kan også godt lide, når vi er der. Og så er det jo også bare synd, hvis de skal være et sted, hvor de ikke kan lide den ene af de to frivillige. De ved så på forhånd, hvem det er der kommer og hvem der ikke kommer. Det skulle jo helst ikke være pga. mig, de vælger, at de ikke har lyst til at komme herved en torsdag. Så jeg håber da, de føler sig trygge ved mig, og har lyst til at være sammen med mig.

R: Det giver måske også meget åbenhed, at du giver meget dig selv, eller hvordan?

F: Ja, jeg giver ret meget mig selv, og siger "det her er mig og jeg er sådan som jeg er."

S: Virker det til, at de så viser tillid til dig?

F: Ja nogle af dem. Det er mere de der lidt åbne, jeg kan finde ud af at gribe. De der mere lukkede, små, sarte nogle, det er ikke så meget, sådan nogle jeg kan. Fordi, tror jeg, de nogle gange synes, jeg er lidt for meget. Der er en som er rigtig, rigtig sød, og han synes jeg snakker meget højt. Og det glemmer jeg simpelthen, når jeg sidder ved siden af ham. Jeg siger undskyld til ham 1000 gange på en aften. Nogle af dem synes det er rigtig hyggeligt, og han synes egentlig også jeg er sød, det er bare fordi jeg snakker så højt. Det må jeg bare lige lære, *ikke* at gøre. Men jeg har et indtryk af, de godt kan lide mig, så det håber jeg da.

R: Nu har I jo indgivet det her tavshedsløfte. Hvordan ser du det i forhold til dit arbejde?

F: Jeg overholder det. Så snakker vi jo om i Ventilen, de ting der sker. Vi er blevet så mange frivillige nu, og så kan man altid ringe til hinanden og sige: "Nu var jeg nede i Venilen, og det her skete, og det her skete. Og jeg havde det meget svært med den her oplevelse og.." Den ene gang der skete der noget helt nyt for mig, så blev vi en time bagefter, formanden og mig. Og så sad vi og snakkede om det, fordi det var ret syrede det, der skete den aften. Så det havde jeg virkelig brug for, lige at spille mit hjerte en gang. Sådan tre der begyndte at snakke lidt personligt, den havde jeg ikke set komme. Så det var lidt uhyggeligt – eller ikke uhyggeligt! Det var rigtig, rigtig smukt. Det er godt at de bruger hinanden. Men det var ikke noget, jeg havde prøvet før.

S: Så de åbnede sig meget for hinanden?

F: Ja, de åbnede sig rigtig meget for hinanden. Og det var helt underligt at høre for mig. Men det er jo godt de gør det. Og de turde gøre det overfor mig, det var jeg rigtig glad for.

R: Det er et glimrende billede på, hvilken effekt jeres arbejde har, kan man sige. Kan du sige lidt mere konkret, hvad I gør for at få den unge til at føle sig tryk i Ventilen? Hvad kunne det være?

F: Det kunne være, hvis de sidder, der er nogle som bare sidder stille og føler sig lidt anonyme. Så bare inddrage dem og sige: "Har du ikke lyst til at være med herovre?". For hvis de bliver spurgt *personligt*, så jo. For hvis de bare kommer hen og spørger selv, så føler de, det er en belastning, og det er det jo aldrig. Så spørge dem personligt om de vil være med til noget, så vil de faktisk gerne, og så bliver de glade. Så siger de ja. De skal bare bruge en personlig opfordring. Det har jeg i hvert fald indtryk af virker.

S: Har I nogle faste rammer eller traditioner? Man føler sig jo ofte ekstra tryk, hvis man ved, hvad der kommer til at ske.

F: Altså vi siger jo altid på forhånd, hvad vi laver. Så de ved det, inden de kommer derned. Så det er ikke noget med, at vi kaster dem det i hovedet og siger: "Nå, i aften har vi debataften og vi skal sidde og snakke om sex og samfund." Og hov, så har de ikke lyst til at være der alligevel. Så de ved altid på forhånd, hvad det er, der er. Det bliver lagt ud både på Ventilens facebook og på hjemmesiden, hvor der står, hvad det er de kan forvente. Hvad der skal ske. Så hvis det er debataften, og der kommer nogle emner de ikke har lyst til at snakke om, så bliver de væk.

Så kommer de næste gang, hvor vi bare har spisning sammen. Det vil de måske hellere. Så der er ikke noget med, de når et punkt, hvor de ikke ved..

S: De ved hvad de går ind til..?

F: Ja præcis. Og så har vi også nogle retningslinjer, men det er mere sådan noget med: du må ikke drikke alkohol og du må ikke tage stoffer og sådan noget. Klart, selvfølgelig, men øh... Man må heller ikke have mobilen fremme i Ventilen Roskilde, men det er noget vi har lavet. For man skal både være fysisk til stedet og mentalt til stede. Det er det vi sigter efter. For ellers så sidder man bare der bag sit eget lille skjold, det kan man hurtigt komme til, hvis man har en mobiltelefon. Så har man ligesom sit eget lille skjold og siger: "Det kan godt være *de* ikke vil mig, men den her (peger på sin mobil) vil mig gerne." Sin evige ven.

R: Sin evige tryghed. Men, hvis du sådan skulle beskrive lidt nærmere, hvad du forsøger at give de unge – bare igennem det at du er der. Hvad tror du så din kan tage med fra at have mødt dig i Ventilen Roskilde?

F: Det er et svært spørgsmål. Det ved jeg faktisk ikke engang. For vi kommer ikke så meget, fordi vi skal give *dem* noget videre. Vi skal jo bare være deres guider, støtte dem i det de gerne vil. Det er ikke fordi, vi skal give dem særlig meget. Vi skal selvfølgelig give dem en måde, så de kan se: sådan opfører jeg mig, så de kan se hvordan jeg gør, og hvordan jeg passer ind i et samfund.

R: Sofie snakkede lidt om, at de bruger jer som et spejl eller spejler sig lidt i jer. Ser hvordan I gør tingene. Så det er vel også bare lidt det, at du er der og du giver noget af dig selv, der ligesom...

F: Ja nemlig det der spejl. Det er også derfor man skal tænke over, hvordan man er overfor dem. Hvad man gør, hvad man siger.

R: Ja. Tænker du over, at der er nogle tegn fra de unges side, om at de ikke lever op til de forventninger der er i samfundet til dem? At det er det, der får dem til at komme i Ventilen i første omgang. At de er grebet, at de gerne vil gøre noget for dem selv?

F: Hmm altså nu forstår jeg ikke? Altså at de vil gøre noget for dem selv eller for samfundet?

R: I første omgang fordi det er fordi de ikke formår at leve op til de forventninger der er i samfundet. De forventninger samfundet har til dem. Om det er i den forbindelse, de forsøger at tage tingene i egen hånd og gøre noget. Eller om det måske er fordi samfundet har nogle forventninger til dem, som de ikke kan leve op til. De er lidt mere magtes-

løse overfor noget, og det så er det, der trækker dem hen. Eller er det en identifikation på, de gerne vil noget mere?

F: Jeg har et indtryk af ved mange, at det ikke er så meget samfundet. De er simpelthen bare fordi *de* har lyst til det. Bare at lave noget torsdag aften. Og finde noget netværk til de andre dage. Jeg har ikke så meget indtryk af, der er nogle der giver udtryk for de her store ting med samfundet og "på min skole der gør man sådan her, og", det hører jeg aldrig rigtig de snakker om, noget der indikerer at det er pga. samfundet påvirkning de er der. Det er mere for dem selv.

R: I hvert fald ikke så direkte måske?

F: Nej. Jeg har mere lagt mærke til, det er noget de gør for dem selv. Fordi de godt kan lide det og fordi at de savner nogle flere venner. Savner noget at lave.

R: Savner noget socialt?

F: Ja.

S: Er der også mange der indser det og kommer selv, uden der har været fx psykolog ind over eller forældre?

F: Ja vi har haft nogle, der kommer ned, fordi så har de *set* det på en plakat hos deres psykolog, eller *set* det på en plakat på deres skole – super fedt når de gør det!

R: Hvad mener du, den unge får ud af at komme i Ventilen?

F: Større socialt netværk. Eller i hvert fald muligheden for et større socialt netværk. Og en god ligesom identifikation på, hvis de ikke er vant til at ses sammen med mennesker. For der er rigtig mange af dem, der er "normale", hvis man kan sige det sådan uden at lyde forkeret. Undskyld. Som er normale, bare ikke lige har de der venner. Hvis de så fx kommer på en skole, hvor der kun er børn med diagnoser. Hvis det er der, de er fra, så er det jo ikke det samme – den måde de er overfor dem, som den måde de er i Ventilen. For i Ventilen er man nogle, der bare ikke har et netværk. Man er helt uden diagnoser og går i skole, og alle de der ting, man nu gør. Så kan de lære også at se: hvordan reagerer de her mennesker som jeg går i skole med normalt, fordi de har diagnoser og har OCD og hænger i gardinerne. Men her, der er de stille og rolige, og de reagerer så ikke på samme måde. De tager det på en helt anden måde. Så "når jeg siger sådan her, så reagerer de sådan her, så må det være noget skidt, hvis de selvfølgelig reagerer på en negativ måde." Så det er ligesom at sætte rammerne op for sig selv. For der er nogle, som simpelthen ikke har de der rammer.

S: Kan man sige de får en anden situationsfornemmelse?

F: Ja præcis, de lærer at læse situationen på en anden måde. Og se hvordan, det er det der med at se, hvordan folk reagerer. Med ligesom at forstå det. Det er også, det der med fx asperger, de har jo ikke det med at kunne læse andre folks følelser. De bruger logik i stedet for, det kan man også se på nogle af dem. Så kan de se: Nå, hvis jeg siger sådan her, så bliver hun ked af det eller går sin vej, så var det nok fordi, det var noget negativt hun tolkede det som – så kan jeg se det til næste gang, at sådan skal jeg *ikke* gøre.

S: Hvordan synes du det påvirker Ventilen som organisation, at det er et socialt entreprenørskab med frivillige? Kan du sige nogle fordele eller ulemper?

F: Det frivillige tror jeg er godt. For det betyder, at der ikke er nogle som tager det her som en "anden mulighed". For hvis man bliver betalt for det, så kan det godt være man ikke lige fik drømmejobbet, men man fik det her. Så lægger man ikke lige så meget hjerte i. Det her det er noget vi alle sammen gør, fordi det har vi lyst til. Vi kan komme ud af det, lige så hurtigt som vi kan komme ind, og vi mister ikke noget ved at gå fra det. Vi får ikke nogle penge for det, vi får ikke noget for det. Vi får i hvert fald ikke noget *fysisk* for det, noget materiale for det. Så det er jeg ret sikker på, er en fordel ved det. Men ulempen kunne så være, at der fx her i Roskilde, der havde vi kun 3 i to måneder, der kunne være i mødestedet. Så der var det rigtig, rigtig presset, for os 3 som kunne være i mødestedet. Så måtte vi jo bruge næstens alle vores torsdage og ligge rigtig meget arbejde i det. Hvis det var, der blev betalt for det, hvis det ikke var frivillige, så havde der nok været væsentligt flere at tage af. Det har vi så fået nu, nu er vi blevet 11, juuuuu. Så ja, der er fordele og ulemper ved alting.

S: Det giver vel også noget for de unge, tænker jeg. At de ved, at I gerne vil dem.

F: Det gør det også. Når vi hilser på det nye, så siger vi: "Jeg er frivillig her, så ikke noget med, at jeg er en af dem som styrer slagets gang her." Jeg er her af min egen fri vilje. Det ved de også godt, at vi tager tid ud af vores eget skema til dem.

R: Kan du sige lidt mere om, hvad det betyder for jeres engagement, at I netop er frivillige og ikke ansatte? Sofie kaldte det en hjertesag – at I får lige så meget ud af det selv, som I giver dem. Kan du sætte et par ord på, hvad får *du* ud af det, når du kommer hjem fra mødestedet og det bare er gået rigtig godt?

F: Jamen jeg er jo rigtig, rigtig glad. Det er simpelthen det bedste at se, når de bare har haft en rigtig god aften. De lavede ikke noget i går og de lavede ikke noget i forgårs, og de skal sikkert

heller ikke lave noget i weekenden, og så har de bare haft en skide god dag – den der torsdag aften. Med hinanden og med de frivillige. Og måske får de endda først planer den der torsdag aften. Det er fedt at se, når de snakker og: "Kommer du til min fest på lørdag?", og "Ja det gør de", og så sidder man der som frivillig og klapper i sine hænder. For man er jo ikke selv med til det, man må ikke komme med til de der fester, man skal ikke være en del af det. Men at høre hvordan de laver de her planer, og at de bare hygger sig. De kommer også hen og siger "Tak for i dag, det var rigtig, rigtig hyggeligt," kan ikke lade være med at gå derfra uden at smile. Simpelthen så fedt!

R: Er det svært ikke at give for meget af sig selv?

F: Ja, nogle gange, fordi der er nogle, som simpelthen er så søde. Det kan også være lidt trist at sige farvel til dem om torsdagen og tænke: vi kan ikke være venner udenfor, øv, du er ellers bare så sød. Altså, hvorfor mødes vi også her? Det er simpelthen ærgerligt. Men sådan er det jo, og det må man bare lære at leve med. Og det kan jeg også sagtens, det er bare en skam, for de er virkelig gode nogle af dem. Men så går man og glæder sig til næste uge, hvor man skal se dem igen, og det er jo godt.

R: Hvad hvis nogle af de frivillige stopper? Hvordan bliver de unge påvirket af det?

S: Kan det skabe mistillid eller?

F: Ja altså, det er jo ikke noget med at man stopper, uden at gøre opmærksom på det. Så stopper man fx fordi man er blevet for gammel, eller flytter landsdel, eller også kommer man på en eller anden undskyldning, tror jeg. For det er også lidt tarveligt bare at sige, jeg har ikke lyst til at være her mere. Så kan de unge ende med at gå rundt og tro, det er deres skyld. Så man skal selvfølgelig også sige det hensigtsmæssigt til dem. Der er en, der lige er stoppet fordi hun skulle på barsel, eller fik en baby. Men det handler jo om at skåne dem, i stedet for at sige jeg gider egentlig ikke, jeg gider ikke det her arbejde længere. Det ville være tarveligt.

Efter interviewet

Efter interviewet fortalte den frivillige, Simone, kort om, hvordan hun har et indtryk af, at det er lidt forskellige typer, som kommer i Ventilen fra by til by. Fx havde hun hørt, at de unge som kom i Ventilen i Århus, var meget mere opmærksomme på, at de gerne ville være anonyme, end de er i Roskilde. Frivillig og frivillig må gerne ses udenfor Ventilen.

Ung og ung må selvfølgelig også gerne mødes udenfor Ventilen.

Freya S. Kou
Rasmus L. Kroer
Simone Torp

Sociologi & Kulturanalyse
1. semester, gruppe 15
Ensomhed blandt unge

19/12-13

Frivillig og ung må *kun* ses i mødestedet. Tidligere blev de unge kaldt "brugere", men det er nu blevet ændret, så de bare kaldes for "de unge".

Bilag 3.3 Fællesinterview diskussion

R: Rasmus S: Simone F1: frivillig(Sofie) F2: frivillig(Simone)

R: Hvilke årsager ser I der er til at de unge ender som ensomme i første omgang? Om det er de unges egen fejl, eller om det er samfundet der er struktureret forkert, har det virtuelle samfund en dårlig indvirkning på gruppedannelser og prestiges forhold? Det er ment som et oplæg til hvordan I ser problemet som evt. et samfundsproblem?

F1: Det er et godt spørgsmål. Jeg synes ikke man kan stille det op og sige at det er det eller det eller det. Som jeg har sagt før er det en masse ting der spiller ind og de ting går hånd i hånd. Hvis man kan sige at det som en start er den unges egen fejl. En genert ung der ikke lige er på pletten, så får de ikke et netværk og så kan de ikke kan leve op til det, man forventer man skal have som ung, så kan de ikke komme ud af den tilstand de er i og så bliver de også mindet om i forhold til samfundet og facebook osv. At "jeg kan ikke komme ud af det her, fordi jeg slet ikke har nogle venner på facebook og det er pinligt overhoved at få en ny ven, fordi at jeg er så langt bagude i forhold til alle andre. Jeg tror det er mange ting der spiller ind, og ikke kun en ting.

F2: Det kommer også an på hvor ensom man er, og de forskellige former for ensomhed, (henviser til filmen på facebook). Vi har også andre end de generte typer, vi har også en, som er tilflytter fra Kolding, som går i skole inden i København Bor i Roskilde, er fra Kolding. Vennerne og familien er i Jylland og skolen og de nye venner er i København. Og så sidder han her, hvor han ikke kender nogle og ikke kan opbygge et netværk. Så har vi nogle der er droppet ud af efterskole, og så har hendes venner fra folkeskolen lidt startet deres eget nye liv og så snakker hun ikke med dem fra efterskolen længere. Så har vi nogle der er medicineret og har nogle forskellige depressioner og nogen med OCD eller autisme. Det er jo også afskærende i sig selv og eller bare ikke kan finde ud af at agere socialt aspekt, så er det selvfølgelig det de kan komme til os for at lære at gøre. Der er bare nogle der ikke lige kan finde ud af at sige det rigtige på de rigtige tidspunkter. De er meget spøjse, med søde og så kommer de rigtig her i Ventilen for at lære hvordan det er man ligesom snakker sammen og for at se om kan jeg godt tillade mig at sige det her, og når jeg siger det her så reagere hun sådan. Vi har en der sad og sagde en dag hvor det faktisk kun var seks unge og to frivillige. To frivillige piger og så to af de unge var piger og så fire drenge. Så sad den ende af dem og sagde at han synes at hestehaler simpelthen var noget af det grimteste, og så sidder de to piger med hestehaler. Det er måske ikke lige det man siger. Det kunne han måske godt se det han havde sagt det og skynde sig så

at sige at de to piger havde pænt tøj på. Han og mange af de andre skal lige lære situationsfor-
nemmelsen at kende.

Der er jo også dem, som er voksne, der bare stadig føler sig ensomme, fordi de finder ud af at
det de måske har gjort ikke har været det rigtige, de er droppet ud af noget, eller bare er star-
tet senere og så ikke rigtig er kommet ind i et fællesskab undervejs. Ligesom, hvis man først
starter på en skole efter de har haft intro og alle de andre så har lært hinanden rigtig godt at
kende, så er det jo svært at komme ind i det fællesskab de alle sammen har bygget op. Så kan
man føle sig ensom på man ikke er en del af fællesskabet, når alle de andre snakker om kan du
huske da vi gjorde det i introen og det og det, og så sidder den ensomme der og siger nej, for
jeg var der faktisk ikke. De afskær ikke sig selv, men de bliver afskåret af det. Og de har svært
ved bare at blive medlem af en gruppe, de sidder lidt som den passive.

F1: Det er også det når de så er blevet afskåret er det nemlig igen det med at så forstærker de
følelsen af at blive afskåret og så har de ikke selv remedierne til at lukke op og komme ind
igen. En person som har selvværd og selvtillid nok kan godt komme ind og fungere i en grup-
pe, selvom personen ikke har været med på introen, så kan de andre sige "kan du huske det"
og så kan personen sige nej, men kan du ikke fortælle noget mere om det. Det kan den unge
ensomme ikke, fordi de allerede føler sig afskåret. Så der er rigtig mange ting, som spiller ind.

F2: hvilke ting har i overvejet? Hvad har i gjort jer af forestillinger?

**S: Vi fokusere nok meget på samfundets udvikling, hvor vores traditionelle bånd ikke
længere er så store og det her med at vi har alle de her valgmuligheder, hvor man selv
skal tage stilling til alt og måske kan føle at man står lidt alene med det. Og så samtidig
skal man tage stilling til det hele og vælge det rigtige, fordi man også skal fremstå rig-
tigt og have styr på det hele, men det har man sjældent**

**R: man skal skabe sin egen identitet og selv skal pleje og passe også det du snakker
med det virtuelle samfund og facebook, at msn ligesom skal pleje sine ting hele tiden og
man skal hele tiden være på og op og være den der får nye venner og den der ligesom
plejer alle sine ting for ellers er man jo ikke med i hypen længere, eller hvad man siger.**

F1: Jeg ser ikke facebook og medier som den generelle grund til ensomhed, men jeg ser det
som en stor forstærkning af problemet, fordi så kan man logge ind og blive mindet om at jeg
har faktisk ikke nogen venner. Der er ikke nogen, som har liket mit billede, der er ikke nogen
som har skrevet til mig osv. Så jeg ser det som en forstærkning der gør at det så løre hurtige-

re og hurtigere i ensomheds spiralen, jeg ser det som en forstærkning, og når man først er blevet forstærket i det er det jo virkelig hårdt, når det virtuelle er så stort og så blive fravalgt i noget der er så stort.

R: Hvor afhængige tænker i de unge er i forhold til andre unges accept af dem? Det ligger måske også lidt op til det virtuelle samfund

F1: jeg tror de ensomme unge er mere afhængige af folks accept end andre. Det er min teori. Nogen af dem siger fuck det hele jeg er ligeglad, hvorimod andre higer efter accept og hvor de siger nogle underlige ting nogle gange, fordi der er helt stille og nu ved de ikke hvad de skal gøre eller et eller andet. De har bare brug for et eller andet.

F2: tjo, men der er nogle af dem, som faktisk hviler ret meget i sig selv, selvom de føler sig ensomme. Så er der dem som kommer for at få venner. Mange af de nye samtaler vi har, hvor vi spørger hvorfor de er her, siger de, at de har brug for nye venner, og så er det jo et godt sted at komme og få nye venner. Det er det de fleste er her for, men der er også nogen, som bare kommer her for at have det hyggeligt, men de har ikke så meget brug for det uden for ventilen. Der er også nogen af dem som ikke har brug for det virtuelle og som ikke har facebook, fordi de er ligeglade med det.

F1: Så kan man begynde at diskutere hvorfor de er ligeglade med det? Er det noget de virkelig mener, eller har de valgt at være ligeglade fordi de ikke kan få opfyldt det de gerne vil med det.

F2: vi har fået mange nye, de er alle meget forskellige. De har det faktisk godt sammen, de har lavet en facebookgruppe sammen, hvor de snakker sammen, og de ses også udenfor ventilen. Det er jo lige sådan det skal være. Til debat aftenen samler vi op på hvor ensomme de unge er og andre emner de unge godt kunne tænke sig at snakke om, som de ikke har venner de kan snakke med om uden for ventilen. Nogen møder deres hele nye bedstevenner til debataftenerne.

R: Det er måske vigtigt for dem at de føler at de passer ind?

F1: det er vigtigt for dem at vide af de er gode nok, og at der er nogen som gider lytte til dem.

F2: Ventilen står også for at man ikke behøver at "passe ind", man skal komme og være som man er. Og det er dem vi gerne vil have. Der er nemlig mange der bare passer ind. Og vi håber på at dem som ikke bare passer ind vil komme i ventilen og finde ud af at de faktisk passer ind, på trods af at de ikke passer ind.

R: de kommer til at passe ind med det de kommer med i den kontekst i levere.

F1: Hvis man har et overskud og bare lade vær med at sætte normer op i forhold til at i har samfundet ind over. Samfundet sætter også en norm op omkring hvad man skal være for at være accepteret, hvis man ligger den væk kan man få alle mennesker til at passe ind i en sammenhæng, fordi alle har noget at bidrage med.

R: vi skal bare lade vær med at begynde at tænke i kasser hele tiden.

F1: INGEN kasser, Ventilen er fuldstændig kasse fri. Og det er vigtigt fordi hvordan kan de overhovedet begynde at passe ind i en kasse for at blive accepteret. Samfundet er bygget op i kasser, men man er nød til at have sin egen cirkel, for at få plads i en kasse. Og det er den cirkel vi hjælper den med at få så de kan komme ud og passe ind i kasserne. Få sin egen identitet.
F2: solstråle historie: En pige der lige er stoppet. Hun startet i foråret er 16 år, meget lille sky, smuk pige. Fundet sig en kæreste, som er 4 år ældre end hende, en sød dreng. Hun er startet på gymnasiet her i sommers og har fået rigtig mange venner, så nu har hun fundet ud af hun ikke rigtig har brug for at komme i ventilen længer. De har fundet hinanden i gennem ventilen. Han er en dreng som har tabt sig rigtig meget og han har følt sig ensom og har rendt rundt i sin lille skal. Da han var yngre var han klassens smarte dreng, og så blev han stor senere hen. Der er så mange skæbner. Vi ved ikke om han er helt færdig med ventilen, han er ved at blive IT tekniker.

R: vi har læst lidt teori af en Amerikansk forsker der siger "at passe ind i en social sammenhæng er et ligeså fundamentalt behov som at spise" Hvordan forholder i jer til den teori? At føle sig accepteret i den kontekst man befinder sig i.

F1: Det giver jeg ham ret i. Vi hjælper dem med at skabe deres cirkel, så de kan føle sig accepteret som den de er, så de kan komme ud i samfundet og passe ind i de forskellige kasser, fordi samfundet er i kasser og sådan vil det altid være og sådan er det bare og sådan har det altid været. Det er bare vigtigt at de har nok råstyrke i sig selv, og er klar til at håndtere verdenen.

R: tænker i at den unge har for høje krav til sig selv?

F2: Ja, nogle af dem. De har et forvrænget billede af hvad de tror de kan, og hvad de mener de burde kunne. Og andre af dem er helt afklaret.

F1: Nogle sætter kravene til sig selv forkerte, fordi de faktisk sætter dem for lavt, og andre for højt. Med hvad de kan, ikke kun sociale ting. Og hvis de ikke for succes oplevelser med det de tror de kan, så træder de tilbage. Så tror de ikke på de er så gode, at de ikke passer ind

F1: hvis man ikke har nok i sig selv, hviler i sig selv, så er det også meget hurtigt at få et desorienteret billede af hvad andre tænker. Det løber hurtigt op. Jeg kan ikke snakke med hende, hun spiller fodbold og jeg kan ikke spille fodbold osv.

R: hvad tænker i om de unge, der har disse høje krav til sig selv? Hvor kommer kravene fra? Er det samfundets idealer eller er det ens egne idealer

F2: Eller de kommer igennem opvæksten. Ens forældre er kloge, og så har man tabt gen puljen. Eller hvis man har gået i en skole fyldt med stræber og man har været den eneste der fx er barn af en arbejder og de andre er børn af akademiker. Og man så bare ikke har samme muligheder, fordi man ikke har fået den samme støtte hjemmefra.

F1: Der er det så samfundet kan blive en forstærkning af det, fordi det giver et ideal billede af hvordan man skal være. Man tænder for fjernsynet, ser paradys (red. Paradise hotel) som siger man skal være tynd osv. Jeg ved ikke om det er sådan, en jeg tænker bare det kommer ind og forstærker det. Alle de idealer som man ikke kan leve op til, og som folk godt ved man ikke kan leve op til, men hvis man ikke ved hvad man skal leve op til kan dette blive en illusion på hvad man skal leve op til.

R: så årsagen som i ser den er, at nogen kommer i Ventilen første gang måske er at de ikke lever op til deres egne behov for at være en del af et fællesskab og måske også de krav de stiller til sig selv om at være en del af et fællesskab?

F1: De kommer i Ventilen, fordi de savner sociale fællesskab. De ensomme har et problem med det, det er derfor de kommer.

R: kan det også være fordi de stille for høje krav til det fællesskab de skulle have i første omgang?

F2: nogen af dem. Vi er i gang med at få en ud af Ventilen, som troede at vi kunne opfylde det helt store og havde for høje krav til de mennesker som kommer i Ventilen det hele bare skulle være fest og farver.

R: de har for høje krav til det fællesskab som er i Ventilen. De har måske en forholdsvis stor omgangskreds, men de kan ikke stille sig tilfreds i den sammenhæng de er i?

R: hvordan mener i generelt at samfundet kan bidrage til en løsning omkring problematikken ensomhed?

F1: Ensomhed er et tabu. Et meget stort tabu, fordi at sige man er ensom svare til at sige der er noget galt med en. Samfundet bygger meget på at det er vigtigt man fungerer socialt, før man

kan fungere ordentligt. Så at kunne bryde tabuet ville være et kæmpe skridt, så folk tørre at sige "jeg føler mig sådan" fordi. Er det ikke ca. hver 6. ung der føler sig ensom? Det er mere end en i hver klasse og det er mere end en, der føler sig konstant ensom. Det er meget udbredt, et kæmpe problem, så det der med at få det tabu væk, det tror jeg ville være et kæmpe skridt i den rigtige retning. Så tror jeg heller ikke det vil være så vigtigt. Hvis man begynder at acceptere ensomhed, så vil det heller ikke være så vigtigt at stile efter at have det der vene ideal. Vi er alle sammen ensom engang imellem, og det er okay, så vil det heller ikke være så vigtigt hele tiden at være på, så tror jeg også det vil være mere accepteret bare at være hjemme en lørdag aften og slappe af med sig selv.

R: ville det skabe at man hviler mere i sig selv?

F1: jeg ved ikke om det vil skabe det, men det ville måske blive acceptabelt at være socialt svag til tider, så tror jeg også det bliver nemmere at give sig selv plads til og være det engang imellem, for det er alle mennesker

R: Vi skal have socioøkonomisk samfundsvinkel på det i vores opgave, hvor vi så tænker i forhold til den demografiske udvikling, at der bliver flere og flere ældre og forsørgerbyrden bliver større i takt med at vi er færre til at forsørge og med den udvikling der er i erhvervslivet med grupper og gruppearbejde, og så tænker vi at det er et socialt problem i den forbindelse eller det er et samfundsproblem i den forbindelse fordi at de unge mennesker ikke besidder de her sociale egenskaber til at fungere i fællesskab og grupper, så er der pludselig en forsørgerbyrde for unge der ikke fungerer på arbejdsmarkedet. Vi ser det som at vi både får en ungebyrde og en ældrebyrde. Hvordan tænker i, hvis vi skal lidt mere på konkret niveau komme ind og arbejde med at skabe større fokus omkring problemet?

F1: Det du mener med dit spørgsmål er, hvordan vi skal komme ind og løse problemet, sådan så det bliver nemmere at arbejde i teams, når man skal ud på arbejdsmarkedet?

R: vi ser i hvert tilfælde en stor udvikling i at man løser opgaver i fællesskab, og at der ikke er noget facit alle skal bidrage med sin egen mening og det der ligesom skal være ens kompetencer. Også det at gå til jobsamtale, hvor man skal præsentere sig selv.

Hvordan kan vi sikre at de unge som er socialt udsatte, sikre dem at de kommer med på den her bølge?

F1: Jeg vil kigge på hvorfor de unge er socialt udsatte og så begynde at arbejde på det. Og det

er jo at det er tabu, mobning, kasse tænkning, hvordan man ser ud. Alle de der forskellige ting der præger ungdomskulturen i dag og så skal man jo gå ind og rette det og det er jo ikke lige så nemt. Man kan håndtere det mere konkret. Jeg ved at jobcentrene kører kurser i hvordan man skal opføre sig til en jobsamtale. Men der er jo ikke nogen let løsning på det her problem. Det er et kæmpe arbejde. Fx i børnehaven/ skolen, men det er også svært hvis der er 20 børn, så lægger man måske ikke lige mærke til den lille pige, der har det svært. Så skal man gøre som i Tyskland, hvor der er 3 lærere i hver klasse, fordi der er så mange børn der har ADHD, og det har vidst et kæmpe fremskridt i Tyskland, fordi at børnene så kommer op på et meget højere niveau. Det er en prioritering også, og så kommer der økonomi og politik ind i det.

R: Vores projekt ser på det som at samfundet skal have skabt at vi får aftabuiseret ensomheden og have skabt et større fokus på at det reelt det er et problem. Og det skal også på dagsordenen også på Christiansborg, derfor er det hamrende godt det arbejde i præstere hos Ventilen og har så mange mødesteder, men der skal udbredes viden omkring ventilen. Der er ikke så mange der ved hvem i er, på overordnet plan. Og det er jo rigtig vigtigt at det kommer ud, at der er nogen som gør en indsats for at de unge ikke bare bliver efterladt

F1: Det er igen det med at ensomhed er så stort tabu, Danmark er det eneste land i verden, som har en organisation, der prøver at for kæmpe ensomhed.

S: tror i det er fordi det er et større problem i Danmark end i andre lande?

F2: Nej, vi er de lykkeligste folk i verden.

F1: man kan sige at Danmark er et land, der har en så velfungerende velfærdsstat, så vi har det sociale overskud til at gribe ind overfor sådan nogle problematikker. Hvis man siger til en i Afrika vi har en masse ensomme unge vi skal hjælpe, så tror jeg han siger giv mig noget mad først. Men i forhold til Europa, norden og USA, der kan man undre sig, hvorfor har de ikke grebet ind over for det? Og det er jo fordi det er så tabubelagt tror jeg. Det er som om man ikke må sige "jeg er ensom". Bryde tabuet i tale sæt det, søg viden om det, spred den viden og fortæl der er tre former for ensomhed, og hvordan det påvirker en og hvordan man skal gå ind og bekæmpe den form for ensomhed. Nogen gange skal man lytte, nogen gange skal man tale, og andre forskellige måder. Vi vil gerne have spredt det mere ud. Vi har et # der hedder "sig-nej"

R: det kommer måske til at lyde lidt provokerende. Men er det måske fordi vi ikke har større problemer at ensomhed bliver så stort et fokus?

F1: nej, det er fordi vi ikke har større problemer at vi har mulighed for at begynde at bekæmpe ensomhed. Det er også et større problem i andre lande, som fx USA. Men det gør jo ikke ensomhed til et mindre problem, men i forhold til behovspyramiden kan man sige at den er lidt oppe i toppen. Vi har råd til at fokusere på det, vi har ikke kæmpe naturkatastrofer.

S: men så kan man undre sig over at Sverige og Norge ikke gør noget for det?

F1: ja, det var også det jeg undrede mig over før, og igen er det så at det måske er så tabuagtigt som det er. Det er jo svært at begynde at åbne op for noget der er så tabubelagt.

R: så du tænker også at ensomheden den så først kommer, når de fundamentale behov for sult og husly og alt det her. De problemer har måske været større tidligere og er nu blevet opløst, så man søger måske også lidt det perfekte jeg, de perfekte situationer.

F1: nej, for så går det også i mod hvad den Amerikanske forsker siger, at det er noget af det helt basale der skal opfyldes. Ensomhed har ikke noget at gøre med sit eget ego, det har noget at gøre med at man er velfungerende i sit eget liv, at man er glad, og at man har overskud til at bidrage til samfundet, på arbejdsmarked osv. Det er et behov, der ikke er livsnødvendigt.

Det meste man kan sige er i tale sæt det og ikke at gøre det til et tabu.

Bilag 3.4: Interviewspørgsmål til Ventilen Roskilde

At være frivillig i Ventilen

- Hvorfor begyndte du som frivillig i Ventilen i første omgang?
 - Hvad får du ud af at være frivillig i Ventilen?
 - Hvilke værdier?
- Hvordan vil du beskrive en "ensom ung"?
- Vil du beskrive, hvordan en normal dag i mødestedet forløber?
 - Hvad er din rolle?
 - Faste rutiner?

De unge som benytter sig af Ventilen

- Hvordan vil du karakterisere de personer, der benytter mødestedet?

- Alder?
- Hvor er de i deres liv?
 - Gymnasie, sabbatår, universitet
 - Skilsmissebørn/ bor sammen med begge forældre
- Hvordan vil du beskrive den unges sociale kompetencer, når den unge møder op på mødestedet første gang?
 - Er det din opfattelse, at den unge tænker over, hvad andre tænker om dem?
 - Føler de sig anderledes?
- Hvor mange gange kommer den gennemsnitlige unge i mødestedet?
 - Nogle der bare kommer én gang? Hvorfor mon?
 - Kan de unge, ifølge dig, være der for længe?
 - Kan Ventilen komme til at fungere, som en virkelighed i virkeligheden, hvorfor den unge fortsat ikke føler sig tryk i det reelle samfund?
- Hvordan hjælper Ventilen de unge i mødestedet, med at skabe deres sociale identitet?
 - Skal de unge presses ud af deres komfortzone, for at skabe kontakter i mødestedet?
 - Eller er det vigtigere at skabe et trygt miljø - hvis ja, kommer de sociale kontakter så af sig selv?

De frivilliges arbejde og Ventilens værdier

- Hvilke værdier prioriterer I højest i jeres arbejde ved Ventilen?
 - Tillid – hvordan?
 - Intimitet – hvordan?
- Hvordan forpligter I jer som frivillige overfor den unge?
 - Står I til rådighed uden for mødestedets åbningstid?
 - Tavshedspligt
- Hvordan skaber I et trygt miljø for den unge?
 - Hvilke konkrete ting gør I som frivillige for at få den unge til at føle sig tryk?
 - Afsløringsproces?
 - Har I faste rammer/traditioner?
 - Har I nogle bestemte rutiner I altid skal igennem ved hver åbning i mødestedet?

Uden for Ventilen

- Hvilke egenskaber forsøger I at tilegne de unge, som de kan tage med sig videre i deres 'voksenliv'?
 - Hvad sker der konkret set med de unge efterfølgende?
 - Følger I op på den enkelte?
- Viser de unge nogle tegn på, at de ikke formår at leve op til forventningerne fra samfundet?
- Hvad mener du, den unge får ud af at komme i Ventilen?
 - Virker den unge bedre rustet til at fungere i samfundet, når tiden på mødestedet er forbi?
 - Har du en fornemmelse af, hvordan de unges sociale kontakter er uden for Ventilen, når den unge ankommer, har været der noget tid og når den unge stopper med at komme i mødestedet?

Ventilen som et socialt entreprenørskab

- Hvordan påvirker det Ventilen som organisation, at I er en socialøkonomisk virksomhed?
- Hvem giver økonomisk støtte?
- Hvad betyder det for de frivilliges engagement, at de netop er frivillige og ikke ansatte?
 - Fordele og ulemper
 - Forpligtiger man sig? (Tidsmæssig)

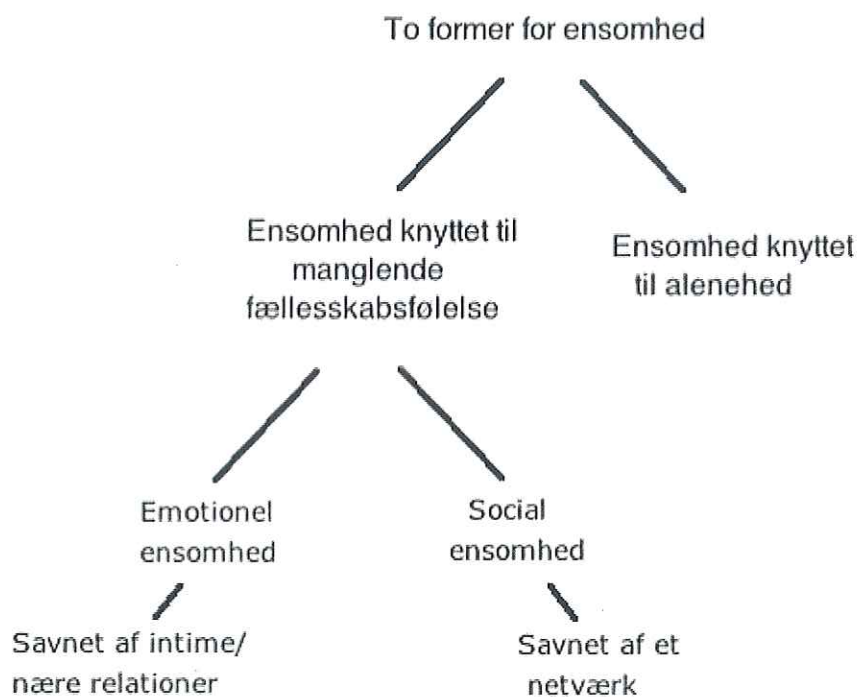
Oplæg til diskussion

- Hvilke årsager mener du, der er til at de unge ender som ensomme i første omgang?
 - Er det den unges egen fejl?
 - Spiller samfundet en rolle?
 - Tænker du det virtuelle samfund har en god eller dårlig indvirkning på unges identitetsdannelse?
- Hvor afhængig er den unge, ifølge dig, af andre unges accept?
 - Eller er det ligeså vigtigt for den unge at føle de passer ind?
- Ser du det at passe ind som et fundamentalt behov på lige fod med mad?

- Har den unge for høje krav til sig selv? - Hvis ja, hvor kommer de krav fra, som du ser det?
 - Kan årsagen til at de kommer i Ventilen i første omgang være at de ikke lever op til deres egne behov for at være en del af et fællesskab?
- Hvordan mener du, samfundet generelt vil kunne bidrage til løsning af hele problematikken omkring ensomme unge?
 - Er der andre lignede projekter med samme formål i gang eller på vej?

Bilag 4

Bilag 4.1

Bilag 5: Evaluering

Bilag 5.1: Evaluering af gruppeprocessen

Vi havde som gruppe en noget besværet opstart, hvor vi i forløbets første uger gik fra at være fem til tre gruppemedlemmer. En af årsagerne til frafaldet i gruppen var især uenighed omkring emnevalg, og vi havde en del forskellige problemstillinger til overvejelse, inden vi til sidst valgte at holde fast på problemstillingen omkring ensomhed blandt unge. Siden da har projektarbejdet kørt uden de store gnidninger, og vi har været gode til at løse de problemer, vi løbende er stødt på, konstruktivt og i fællesskab.

Vi lavede i projektets begyndelse en samarbejdsaftale, hvorfra de vigtigste punkter fremgår i boksen nedenfor. Vi har hovedsageligt overholdt de retningslinjer, vi satte med samarbejdsaftalen. Vi har mødtes hver torsdag eftermiddag, og i takt med projektet er skredet fremad, har vi også haft yderligere møder.

Vi havde i begyndelsen en forhåbning om, at kunne skrive alle afsnit i fællesskab, hvilket også lykkedes langt hen ad vejen. Dog er nogle afsnit kun skrevet af én person, men dette betyder ikke, de andre gruppemedlemmer ikke har været inde over, da de så efterfølgende har læst, kommenteret og givet evt. forslag til ændringer i afsnittet.

Vi er alle tre blevet klogere på, hvordan man samarbejder i en velfungerende projektgruppe, og vi har haft en god tone gennem hele forløbet. Vi har været nogenlunde enige om, hvordan arbejdet skulle gribes an og udføres, hvilket i høj grad har effektiviseret processen.

Samarbejdsaftale

- Vi mødes hver torsdag eftermiddag fra kl. 11.40-14.00
- I takt med projektet skrider frem, afsætter vi mere tid til opgaven
- Vi har en forventning om, at vi alle bruger den tid, der skal til for et bedst muligt resultat
- Alle deltager i de fælles møder
- Vi forventer, at vi har en nogenlunde lige fordelt arbejdsindsats i processen
- Alle bliver hørt
- Det er vigtigt, at vi altid anvender konstruktiv kritik og ikke bliver personlige
- Det er vigtigt at understrege, at det i højere grad er *processen* end selve projektet, vi skal blive klogere på gennem dette projektførløb
- Vi skal holde hinanden motiverede
- Der skal være en tydelig opdeling med socialt og fagligt, men plads til begge dele

Bilag 5.2: Individuel evaluering – Freya

I dette semester projekt har jeg lært hvordan man som gruppe opbygger et godt samarbejde.

Det er første gang jeg har arbejdet så intenst sammen som en gruppe.

At skrive en akademisk opgave har været en ny og spændende udfordring for mig, så det har været betryggende, at vi har været en gruppe om at udforme dette projekt. Da vi så småt startede tilbage i september var vi 5 medlemmer af gruppen, i dag står vi tre tilbage. Vores samarbejde har været godt, positivt, og der har været en god tone gennem hele processen. Vi har været seriøse, men samtidig har der også været plads til pauser med et pusterum fra projektet som centrum.

Jeg har siden midten af november vidst, at jeg vil stoppe på dette studie efter 1. semester. Jeg flytter tilbage til Sjælland, hvor jeg har fået en elevplads i Region Hovedstaden. Mit engagement i projektet har derfor ikke været lige så stort, som mine to gruppekammeraters. Arbejdet er i høj grad blevet fordelt efter evner og ønsker, og mine to gruppekammerater har trukket det tunge læs. Vi er mødtes minimum en gang om ugen som en start, men mere og mere efterhånden som projektet er skredet frem. Vi har to gange holdt gruppemøde over Skype, da jeg har været hjemme på Sjælland.

Det er svært at sige præcist, hvad min rolle har været i projekt. I og med at jeg stopper efter 1. semester, har jeg været mere passiv og ladet mine gruppekammerater vælge de opgaver de helst vil have, og som de har fået mest ud af at øve sig i. bl.a. interview med Ventilen.

Min udfordring med projektet har specielt været at finde viljestyrke til at færdiggøre det. Samt udfordringen ved at udforme en akademisk opgave.

Jeg føler jeg har udviklet mine skriftlige såvel som sproglige kompetencer, og lært vigtigheden af at arbejde tæt sammen som gruppe, hvilket jeg kan tage med videre i mit uddannelsesforløb.

Bilag 5.3: Individuel evaluering – Rasmus

Igennem arbejdet med projektet på første semester har jeg udviklet mine kompetencer hovedsageligt fagligt, men også personligt. Jeg er som person meget socialt anlagt, og er god til at samarbejde med mange forskellige mennesker på forskellige vilkår. Jeg synes, vi i vores gruppe har arbejdet seriøst og dynamisk med projektet. Vi har forsøgt, så vidt muligt, at skabe struktur og overblik over opgaven under hele processen, hvilket har hjulpet mig med at bevare motivationen og mit personlige overblik og gjort processen nemmere, end det ved semesterstart virkede til at være. Jeg har det bedst, når jeg føler, jeg har styr på tingene og ved der er god tid til deadline. Derfor stressede jeg en del over, at vi først sent i vores proces fik indsamlet vores nødvendige empiri. Da virkede opgaven meget uoverskuelig. Jeg blev dog positivt overrasket over, at da det hele spidsede til og virkede uoverskueligt, arbejdede vi som gruppe bare endnu bedre sammen, og var gode til at uddelegere opgaver til hinanden og holde de aftalte deadlines. Jeg ser min egen rolle i vores proces, som værende den med overblikket og har stået for størstedelen af alt det praktiske, nærmere konkretiseret kontakten til Ven-tilen og til vejleder med oplæg til vejledningsmøder. Jeg ser mig selv, som en bidragsyder i samme grad som resten af gruppen, og vi har lavet selvstændige afsnit og givet hinanden konstruktiv kritik og diskussion vedrørende disse, hvilket jeg mener, har fungeret rigtig fint, fordi vi enkeltvis har kunnet fordybe os i bestemte afsnit og dermed skabe en helhed i de enkelte afsnit.

Jeg har haft en rigtig god oplevelse af vores gruppeproces og oplevet vi indenfor hver vores styrker og svagheder har bidraget til det samlede projekt. Jeg synes måske vores møder til tider har været lidt ustrukturerede og fokusmanglende, men det har ikke haft den store betydning, fordi vi i gruppen har været meget på bølgelængde omkring, hvor vi ville hen med opgaven. Det er første gang jeg er en del af en akademisk skriveproces, så der har været en del formalia at skulle sætte sig ind i, og en del dårlige vaner fra gymnasiet at vænne sig af med. Det har været en interessant og lærerig proces, som jeg er glad for at se tilbage på. Jeg glæder mig til at få kritik for opgaven og vide nærmere om hvad vi har gjort rigtigt og forkert.

Bilag 5.4: Individuel evaluering – Simone

Jeg må indrømme, at jeg i min tidligere skolegang altid har foretrukket selvstændigt arbejde, når det var muligt. Med erfaringer fra førhen havde jeg et billede af gruppearbejde som værende en besværlig proces, hvor man ofte endte med selv at have ansvaret for, at arbejdet blev gjort. Desuden går der til tider lidt perfektionist i mig, og jeg har det bedst, når jeg med sikkerhed ved, at alt i mine øjne er lavet "ordentligt". Men med et samarbejde som dét jeg i de seneste måneder har haft med Freya og Rasmus, er mine forestillinger om gruppearbejde blevet langt mere positive. Sagt på en anden måde har jeg med dette projektforsøg lært, hvordan en *velfungerede* gruppe samarbejder.

Endvidere har jeg fået en større forståelse for, hvordan en akademisk opgave skal udarbejdes og sættes op. Der var en del regler i forhold til både formalia og opsætning, som jeg ikke var klar over, inden vi begyndte. I og med det har været vores første projekt, har jeg ofte haft følelsen af at "vandre rundt i tåge". Det har været svært at planlægge særligt langt frem ad gangen, for vi har ikke helt vidst, hvad projektet præcis skulle ende ud i. Til gengæld har vi lært meget løbende, i takt med projektet er gledet fremad, så jeg tror ikke, jeg på samme måde vil få følelsen af at gå rundt i blinde, når vi starter op med 2. semesterprojekt. Jeg vil til den tid have fået et langt bedre udgangspunkt, kan man sige.

Noget af det mest grænseoverskridende og lærerige for mig var desuden selve *udførelsen* af de kvalitative interviews. Jeg havde aldrig før prøvet at interviewe fremmede folk på denne måde, og jeg følte mig meget usikker før og i begyndelsen af interviewet. Jeg blev heldigvis mere afslappet, som interviewene skred frem og viste sig at gå udmærkede. Jeg kan dog mærke, at jeg stadig mangler mere "træning" i at interviewe fremmede mennesker, inden jeg vil finde rollen naturlig.

Jeg var allerede fra begyndelsen indstillet på, at jeg med dette projekt i højere grad ville blive klogere på selve arbejdsprocessen og dét at samarbejde som gruppe, end jeg ville skrive en perfekt opgave – og i forhold til gruppearbejde synes jeg bestemt, jeg har fået erfaring, som jeg kan tage med mig videre.

Vi var i gruppen indstillet på fra start, at vi så vidt muligt ville forsøge at uddele lige arbejdsbyrder til alle. Derudover ville vi bestræbe os efter at skrive hele opgaven i fællesskab, og ikke enkeltvis skrive hvert vores afsnit, for alle at få en bredere og bedre helhedsforståelse af vores

problemstilling. Derfor kan jeg ikke give en fuldstændig klar beskrivelse af, hvordan *min* rolle har adskilt sig fra Rasmus og Freyas rolle.

Hvis jeg alligevel skal påpege noget, så endte jeg - mere eller mindre tilfældigt - med at stå for hele teoretiker-afsnittet selv. Reelt lykkedes det os altså ikke fuldstændigt at overholde de retningslinjer, vi selv havde sat fra start. Det passede mig dog rigtig godt, at få lov til at skrive afsnittet om Giddens, da jeg synes, han er en spændende sociolog, som jeg gerne ville fordybe mig i. Derudover har jeg været den i gruppen, som har lettest ved formuleringer og grammatikregler, og det har derfor været min opgave at gennemlæse, rette og korrekturlæse vores rapport løbende.

Jeg synes, vi som gruppe har været rigtig gode til *skiftevis* at være den person, som har taget initiativ til at samle os alle, hvis det har været nødvendigt at mødes oftere end den fastlagte, ugentlige eftermiddag. Det har været dejligt at opleve en gruppe, hvor alle har taget deres del af ansvaret, og jeg hele tiden kunnet mærke, at jeg har skrevet dette projekt i *fælleskab* med resten af min gruppe.